

TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK

VÁLOGATOTT
REFERÁTUM GYŰJTEMÉNY

2

1985

Magyar Tudományos Akadémia
Földrajztudományi Kutató Intézet

T E R M É S Z E T I   E R Ő F O R R Á S O K

A TK NSIR adatbázisra épülő
VÁLOGATOTT REFERÁTUM GYŰJTEMÉNY

2. szám

Összeállította: KISSNÉ ÁROKHÁTI ZSUZSANNA
Szerkesztette: Dr. RÉTVÁRI LÁSZLÓ

Készült az MTA FKI
Természeti Erőforrások Koordinációs Iroda
gondozásában

Budapest, 1985 december

Tartalom

Előszó	1	old.
Talajtan, talajhasználat, talajértékelés	4	"
Rekultiváció, melioráció, a talajdegradáció megelőzése	32	"
Erdőhasznosítás	41	"
Felszíni és felszín alatti vízkészletek kutatása és értékelése	45	"
Földtudományi kutatások és módszerek	63	"
Természetvédelem, rekreációs tényezők	88	"

ELŐSZÓ

Intézetünk dokumentációs tevékenységéhez kapcsolva 1985-ben másodszor jelentkezünk a természeti erőforrások tárgykörébe tartozó - a KGST tagországokban végzett és nyíltan kezelhető tudományos kutatási eredményeket ismertető - válogatott referátum-gyűjteményünkkel.

Minthogy az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár /OMIKK/ megrendelésünkre folyamatosan továbbítja a Szovjetunióból érkező - saját számítógépes rendszerén rögzített - orosz nyelvű annotációkat, a VII. ötéves terv folyamán évente két /I. ill. II. félév végén/ válogatott gyűjteményes kötettel igyekszünk tájékoztatni a természeti erőforrások interdiszciplináris témakörben érdekelt hazai kutatóhelyeket a legfrisebb eredményekről.

Jelen gyűjteményünk 6 fejezete összességében 140 tételt tartalmaz, amit több ezer referátumból válogattunk.

E 2. szám tematikai csoportosítása kissé eltér az 1985 októberében kiadott 1. szám csoportosításától /a szelektálást most kutatási területek szerint, korábban a primer természeti erőforrásokhoz igazítva végeztük/. Célunk azonban változatlan: a "Tudományos Kutatás Hosszútávú Irányai" c. dokumentumban szereplő A természeti erőforrások összehangolt hasznosítását megalapozó kutatások súlyponti feladat tematikai kibontásának, nemzetközi - főleg módszertani - eredményekkel való alátámasztásának elősegítése.

A válogatott referátum-gyűjteményben szereplő munkák visszakeresése céljából ismételten mellékeljük a Tudományos Kutatások Nemzetközi Specializált Rendszerre /TK NSIR/ jelmagyarázó táblázatát. Hangsúlyozzuk,

hogy a felhasználók a különböző azonosítási számokkal a rendszer szolgáltatásait az OMIKK-től szerezhetik be.

Apró segítség a visszakeresésben a referátumok jobb felső sarkába feltüntetett szám, ami az eredeti csomag-ill. "page"-számot jelöli.

TK NSIR információk jelmagyarázó táblázata

profil azonosítója	0022	B2 223	PAGE 29	a dokumentum típusa: 3 — kutatási jelentés 4 — disszertáció
azonosító számok a dokumentum megrendeléséhez	SSZ=8.10.255.932	TYP=3	ГДР.ОФ.Ф.5.04.6.	
a dokumentum előhelye	CIM	=ENTWICKLUNG VON KUNSTSTOFF-KONDENSATORFN PRISMATISCH. РАЗВИТИЕ ПРИЗМАТИЧЕСКИХ КОНДЕНСАТОРОВ С ИЗОЛЯЦИЕЙ ИЗ СИНТЕТИЧЕСКОЙ ПЛЕНКИ.		a dokumentum címe eredeti és orosz nyelven
csoporthoz tartozása:	RIRI. = ZIID. 1981 CSOPORT=2	OLD=25 NYFLV = 475		kiadás éve terjedeleme a dokumentum nyelve:
1 — a dokumentum másolási költsége ellenében beszerezhető	REF.	=КОНДЕНСАТОРЫ С ИЗОЛЯЦИЕЙ ИЗ СИНТЕТИЧЕСКОЙ ПЛЕНКИ В ПРИЗМАТИЧЕСКОМ ИСПОЛНЕНИИ ЯВЛЯЮТСЯ ВЫСОКОКАЧЕСТВЕННОЙ ДЕТАЛЬЮ, КОТОРАЯ СООТВЕТСТВУЕТ МЕЖДУНАРОДНОМУ УРОВНЮ. ВЕЛИЧИНЫ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТАНДАРТИЗИРОВАНЫ В СТАНДАРТЕ ТГЛ 38158. ПРИМЕНЯЕТСЯ ОСНОВНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ДЛЯ КОНДЕНСАТОРОВ С ОПЛЯННОЙ ФОЛЬГОЙ, КОТОРАЯ ГАРАНТИРУЕТ ВЫСОКУЮ РАЦИОНАЛЬНОСТЬ МЕТОДА. ОТЧЕТ ВКЛЮЧАЕТ ИССЛЕДОВАНИЯ ДЛЯ ЦЕЛЕНАПРАВЛЕННОГО ИЗГОТОВЛЕНИЯ КОНДЕНСАТОРОВ С УЗКИМИ ДОПУСКАМИ. СОЗДАНЫ НЕОБХОДИМЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ДЛЯ СЕРИЙНОГО ВЫПУСКА.		bolgár — 115 magyar — 130 mongol — 465 német — 475 lengyel — 540 román — 565 orosz — 570 szlovák — 605 cseh — 79D
2 — a dokumentum a tároló intézmény által meg- állapított té- rítés ellenében beszerezhető				tartalmi kivonat (referátum)
tematikai osztályozási jelzet	RURP. = 47.33 47.59			

TALAJTAN, TALAJHASZNÁLAT, TALAJÉRTÉKELES

14

SSZ=810638088   TIP=4   CCC 05830000361
Cim: Szervesanyag-transzformáció és a talajok hu-
musz-állapota
Szerző: Grisina, Leonora Alekszandrovna
Moszkva Állami Egyetem /MGU/ 1983   458 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatások tárgya: a nyugat-tajmiri tundrák talaja, a Valdajfennsík erdei és szántóföldi talaja, valamint a tambovi síkság szűzföldi és szántóföldi talaja. A kutatások célja: a zonális talajtipusok szervesanyag-képződése és azok ökológiai sajátosságainak tanulmányozása, szűzföldi és szántóföldi talajtipusok humuszállapotának értékelése és optimalizálásának lehetőségei. A munka során összehasonlító földrajzi, stacioner és analitikai módszereket, kémiai és morfológiai, valamint egyéb módszereket és korszerű technikai eszközöket alkalmaztak /apketrofotometria, SZF-18, infravörös spektroszkópia, IKSZ-29, gélkromatográfia, elektronmikroszkópstb./. Kidolgozták a talajok szervesanyag tartalma tanulmányozásának új ökológiai-morfológiai irányát, meghatározták a humuszképződés ökológiai, ill. a szervesanyag-formák hierarchiájának koncepcióját. Tudományosan megalapozták a talajok szervesanyag-profiljának és humuszállapotának fogalmát. A kutatási eredmények alkalmazási területei: talajtan, agrokémia, biogeocönológia, erdei talajtan, talajkémia, talajbiológia, a talajok védelme és racionális hasznosítása. Értékelési mutatórendszerrel dolgoztak ki és jellemezték az alábbi talajtipusok humuszállapotát: tundrai talajfoltok, tundrai mocsaras, gyepes, podzolos és gyepes-podzolos talajok, erdei és szántóföldi, tipikus csernozjom és gyepes-csernozjom talajok.
Illusztráció: 33 Tábl.: 98   Forrás: 530

SSZ=810637716   TIP=4   CCC 04830003524
Cím: Műtrágyák hatása a gyepes-podzolos talajok
nitrogénháztartására, a tavaszi árpa termés-
hozamára és minőségére
Szerző: Taraszenko, Szergej Anatoljevics
Belorusz Talajtani és Agrokémiai Tudományos
Kutatóintézet /BELNIIPA/   1983   215 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutató gyepes-podzolos agyagos és homokos talajokat, a tavaszi árpa terményét és szalmáját vizsgálta. A kutatás célja: feltárni a műtrágyák hatását a nitrogén és vegyületei tartalmára a gyepes-podzolos talajokban, megismerni a mozgó nitrogénformák dinamikájának sajátosságait homokos talaj esetében, valamint ennek kölcsönhatását az árpa termés hozamával és minőségével. Mezei kísérleteket hajtottak végre, amelyek során elkülönítettek meghatározott mennyiségű tápanyaggal ellátott, és műtrágyázás nélküli vetésterületeket. A Belorusz SZSZK gyepes-podzolos talajaira vonatkozóan első ízben sikerült meghatározni azon változások törvényszerűségeit, amelyek a műtrágyabevitel hatására a nitrogénháztartásban mennek végbe. Homokos talajokhoz kidolgozták a mozgó nitrogén meghatározásának legelfogadhatóbb módszerét és megállapították, hogy milyen mennyiségű nitrogéntápanyag bevitelére van szükség ahhoz, hogy 44-46 q/ha árpatermést érjenek el. Ezt a módszert 1980-ban 392 hektáron alkalmazták. A kutatási eredményeket felhasználták a belorzszi mezőgazdasági üzemek műtrágyafelhasználási terveinek elkészítésénél - 1981-ben 5524,1 e.ha, 1982-ben pedig 8240,7 e.ha területre számolva. Az alkalmazás gazdasági hatékonysága az 1980. esztendőben a BSZSZK grodnói kerületében és a Litván SZSZK vareni kerületében 16926,6 rub. összegű volt, átlagosan 35-45 rub./ha tiszta jövedelmet biztosítva. A kutatási eredmények hasznosítási területe: a kolhozok és szovhozok gyakorlati tevékenysége az árpa műtrágyázási rendszerének kialakításában könnyű gyepes-podzolos talajviszonyok között. Illusztráció: 12 Tábl.: 39 Forrás 223.

SSZ=810637504 TIP=4 CCC 04830003275
Cim: Erősen lemosódott tipikus csernozjom biológiai
aktivitásának módosulása a talajvédő mezőgaz-
dasági művelési technológiák hatására
Szerző: Petrenko, Leonyid Romanovics
Ukrán Mezőgazdasági Akadémia /USZHA/ 1983 189 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás tárgya az erősen lemosódott tipikus csernozjom, a célja pedig annak meghatározása, hogy milyen hatással van a különböző mezőgazdasági művelési technológiák alkalmazása a talajképződésre. Ennek céljából különböző alapelvű művelési technológiák összehasonlító értékelését végezték el a talajképződés biokémiai aspektusaira gyakorolt hatásuk alapján. A vizsgálati eredményeket felhasználták a "Metodikai ajánlások az ekézés nélküli mezőgazdasági művelési technológiák alkalmazására a Poltava területen" című tanulmány elkészítésénél. Ezen ajánlások gyakorlati bevezetése 1981-ben mintegy 1151 ezer ha területen 22,8 mill.rub. gazdasági hasznot eredményezett. A kutatási eredmények alkalmazási területe: talajvédő földművelés az Ukrán SZSZK erdős-sztyeppés vidékein. A kutatási jelentésben bizonyítást nyert a talajvédő mezőgazdasági művelési technológiák alkalmazásának perspektivikus volta. Illusztráció: 5 Tábl.: 35 Forrás: 209.

SSZ=810637372 TIP=4 CCC 04830003035
Cim: Szolonyeces gesztenyebarna talajok fizikai-kémiai tulajdonságai és ezek felhasználása a diagnosztikában és a meliorációs értékelésben
Szerző: Hitrov, Nyikolaj Boriszovica
Dokucsajev V.V. nevét viselő Talajtani Intézet
1983 321 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A vizsgálatok tárgyát gesztenyebarna, szolonyeces és réti-gesztenyebarna talajok képezték a Sztavropoli országrész északi részének szárazműveléses és öntözéses művelésű területein. A kutatás célja: a vizsgált gesztenyebarna és termőszikes talajok fizikai-kémiai tulajdonságainak tanulmányozása és a szikesedés diagnosztikai módszereinek tökéletesítése a mezőgazdasági szükségletek kielégítése céljából. Kutatási módszerek és eszközök: ionometria /pH-, Na-, Ca-elektrodok, EV-74 és I-102 ionométer/; vízben oldódó sók, csere-kationok,

kalcium- és magnéziumkarbonátok stb. meghatározásának módszere. Megállapítást nyert, hogy a talajmasszák és szuszpenziók feloldásánál az ionok aktivitásának módosulása élesen eltérő jelleget mutat szolonyeces és elszikesedett talajszinteken. Ezen az alapon dolgozták ki a talajok fizikai-kémiai szikesedésének új kritériumait, a Na- és pH-kritériumokat. Gyakorlati bevezetésre ajánlották a talaj sóösszetétele komponenseinek egyszeri beméréses meghatározási módszerét. Ennek révén lerövidül az analizisek időtartama, kiküszöbölhető számosság, a vizes extrahálásra - Arinuskina a Kudrin módszerre jellemző hibalehetőség. A kutatási eredmények alkalmazási területe: a szolonyeces és elszikesedett talajok meliorációjával foglalkozó intézmények tevékenysége. A kutatási jelentés bemutatja az ioncsere-izoterma értékelési lehetőségét a talajok általános jellemzésében. Illusztráció: 30 Tábl.: 89 Forrás: 229.

56

SSZ=810637291 TIP=4 CCC 04830002790

Cim: A termelésfejlesztés optimális tervezése
öntözéses földművelési viszonyok között
/a Kazah SZSZK tas-utkuli öntözéses masz-
szivumának anyagai alapján/

Szerző: Malajev, Iszataj Dusekenovics
OSZFSZK nem feketeföldű övezetében folyó me-
zőgazdasági termelés gazdaságtanával és szer-
vezésével foglalkozó tudományos kutatóintézet
/NIIEOSZHP Nyeccsernozjomnoj zonü RSZFSZ/
1982 203 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás témája: módszer kidolgozása a mezőgazdasági termelés fejlesztésének és telepítésének tervezésére az öntözéses földművelés viszonyai között. A kutatás célja: optimális tervezetek kidolgozása termelésfejlesztés és -telepítésre különböző modell- és algoritmusrendszerek alapján.

A munka során gazdasági-matematikai modellezést, statisztikai csoportelemzést, összehasonlító elemzést alkalmaztak, továbbá monografikus vizsgálatokat. Modellrendszert állítottak össze a mezőgazdasági termelés fejlesztésének, elhelyezésének és szakosodásának optimalizálására öntözéses földművelési viszonyok között, továbbá felvázolták e rendszer működésének sémáját, meghatározták az újonnan művelés alá vett területek fejlesztési paramétereit. A számítási eredmények hasznosításából eredő valós gazdasági megtakarítás a tas-utkuli kerületben elérte a 2,1 mill. rubelt. A kutatási eredmények alkalmazási területe: termelésfejlesztés tervezése öntözéses földművelési viszonyok között. Illusztráció: 8 Tábl.: 30 Forrás 137.

74

SSZ=810636568 TIP=3 CCC 02823031800
Cim: Tudományos kutatások a földkészletek racionális hasznosítási módjaihoz a Kuznyeckí-medence bonyolult szerkezetű szénlelőhelyeinek külszíni feltárása során
KUZPI 1982 85 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatók tanulmányozták a külszíni bányamunkák technológiai fejlesztésének lehetőségeit laposdőlésű lelőhelyek kitermelésénél a földkészletek megőrzése céljából, továbbá a biológiai rekultivációra alkalmas bányaműszaki meddő-kialakítás érdekében, figyelembe véve a lepusztult területek helyreállítási költségeinek csökkentését is. Illusztráció: 10 Tábl.: 4.

77

SSZ=810636254 TIP=3 CCC 02825028288
Cim: Talajok bonitálása és értékelése racionális területgazdálkodási célból a "Domvino" egyesülés szőlőtermesztő állami gazdaságaiban
RGU 1982 105 old.
Csoport: 2 Nyelv: 570

A kutatási jelentés ismerteti a "Domvino" egyesüléshez tartozó szőlőtermesztő állami gazdaságok talajainak rendszerbe foglalt jegyzékét, a talajbontási pontszámokat és racionális hasznosítási algoritmusokat a szőlőtermés mennyiségének és minőségének figyelembevételével. Mennyiségi együttthatókkal határozták meg, hogyan függ a talajok termőképessége a genetikai jellemzőktől, és kiszámították a földek összehasonlító becslésének mutatóit az egyesüléshez tartozó gazdaságok viszonylatában.

93

SSZ=810646743 TIP=4 CCC 04830009779
Cim: A mikrobacönózis alkotóelemei kölcsönhatásának elemzése modell-rendszerekben
Szerző: Arakeljan, Ruzanna Nerseszovna
SZU TA Mikrobiológiai Intézet 1983 147 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző a talajbaktérium-közösségek fejlődésének modellezési kérdéseivel foglalkozik. Kutatásának célja: a talajcönózis elementáris modelljének megalkotása. Kutatási módszerei: baktériumtenyészet gőzsterilizátorban, és besugárzott talajmintában; a lélegzés és a gáznemű metabolitok tanulmányozása gázkromatográfiás mód-

szerrel. A baktériumsejtek morfológiáját a kutató elektron- és fénymikroszkóp segítségével tanulmányozta. A szerző új megközelítésben vizsgálta a talajmodell-rendszerek mikroba-közösségeinek kialakulását és fejlődését. A kutatási eredmények felhasználhatók a talajok biodiagnosztizálási munkálatai során. A mikroba-közösségek modellezésének és a mikrobostázis mennyiségi meghatározásának módszerei javasolhatók a talajok biodiagnosztikájának elkészítéséhez. Illusztráció: 9 Tábl.: 35. Forrásmunka: 185 db.

6

SSZ=810638792   TIP=3   CCC 02826044487
Cim: Kombinált aggregátorok és forgórendszerű gépegy-
ségek hatása a talaj termőképességére, továbbá
ezek agroökonómiai értékelése intenzív műtrágya- és
gyomirtószerhasználat körülményei között
1981   135 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

Kidolgoztak, legyártottak és 5 éven keresztül próbaüzemel-
tettek 4 darab négytestű függeszthető ekét, amelyek
T-150K traktorhoz kapcsolhatók. Megállapítást nyert, hogy
a mechanikai összetételt tekintve nehéz talajok megmun-
kálása során a PAC-4H-35C eke az egész szántóréteg mély-
ségében biztosítja a talaj fellazítását, az alábbi ta-
lajszerkezetet biztosítva: 5 cm-nél kisebb méretű frak-
ció - 95%, a 0,25 mm-es porszerű frakció aránya kevesebb,
mint 0,2%, a porózusság 56.63 /72%/. A szántás felülete
egyenletes, sima. A PAO-típusú eke egyaránt alkalmazható
szárazművelésű és öntözött földeken 4,7 - 32 %-os ned-
vességtartalom mellett, 0,7-0,8 fellazítási együtthatót
biztosítva /a sorozatgyártású ekék esetében ez maximá-
lisan 0,3-0,4/. 23 cm-es szántómélységnél a szántóréteg
40-43 cm-re duzzad fel. Az eke 180°-ra forgatja meg a
szántóréteget, és közel 100%-osan mintegy 15-25 cm mély-
ségben dolgozza be a gyomnövényeket és tarlómaradványokat.
A PAO-eke egyidejűleg három műveletet végez: szántást,
boronálást és egyengetést. Nehéz talajmechanikai viszo-
nyok között 7 járatot helyettesít, hektáronként 18-20 kg
üzemanyag megtakarítását biztosítja, és 150-200%-os ter-
melékenység-növekedést eredményez.
Öt év alatt 6 mezőgazdasági növény terméshozama átlagosan
57%-kal növekedett, a termésnövekmény 7,1-25/26/ q/ha
volt. Egy gép gazdasági hatékonysága a szántás során el-
érte a 274,2 rub/ha értéket.

SSZ=810636183   TIP=3   CCC 02824025175
Cim: Főbb agrofizikai kritériumok kidolgozása a
         mezőgazdasági gépek járószerkezetei által
         okozott talajdeformáció értékelésére
         1982   12 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

Ötféle, a talaj tulajdonságait tükröző jellemzőt vizsgáltak meg. Értékelési kritériumként választották a faj-súlyt, a térfogatsúlyt, a talaj nedvességtartamát, porózusságát, tömörödési fokát. Az első három kritériumot műszerek segítségével határozták meg, a két utolsót pedig számítások útján. A talajtömörödés folyamatának és mértékének becsléséhez a fenti ismérveken túlmenően ismerni kell a járószerkezet fajtáját, a talaj fajlagos terhelését, a vonóhorog terhelését, a talaj fajlagos ellenállását.

SSZ=810646748   TIP=4   CCC 04830009399
Cim: A talajtakaró szerkezete, mint a földkészletek
         meliorációs értékelésének alapja
         /a Belorusz Poleszje keleti részének példáján/
Szerző: Kotlov, Lerij Valentyinovics
         Leningrádi Állami Pedagógiai Intézet /LGPI/
         1983   261 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatás témája: a Belorusz Poleszje keleti részének természeti adottságai és földkészletei /talajai és talajtakarója/. Célja: a természeti adottságok komplex jellemzése, a földkészletek meliorációs értékelése az intenzív mezőgazdasági termelés lehetőségeinek felkutatása céljából. Kutatási módszerek és eszközök: terep-/expedíciós/vizsgálatok, statisztikai-kartometriai, összehasonlító-földrajzi módszerek; a gazdaságok közép- és nagyléptékű, valamint részletes talajtérképeinek, meliorációs létesítmények, erdőgazdaságok stb. térképeinek vizsgálata. Megállapítást nyert, hogy a talajtakaró szerkezetének vizsgálati módszerei felhasználhatók a szélesebb körű meliorációs és egyéb értékelésekhez. Kidolgozták a Belorusz Poleszje földkészletei komplex mennyiségi számbavételének módszerét. A kutatás eredményeit felhasználhatják a meliorációs létesítmények tervezésével foglalkozó intézetek és kutatóhelyek. A talajtakaró szerkezetének térképei és a már említett alkalmazási mód elősegíti a meliorációs építkezések általános irányainak pontosabb meghatározását. Illusztráció: 45, tábl.: 27, forrásmunka: 244.

SSZ=810646646 TIP=3 CCC 02820060183
Cim: A Szovjetunió főbb talajtipusai agrohidrológiai
sajátosságainak tanulmányozása, módosulásuk prog-
nosztizálása a melioráció és a mezőgazdasági
hasznosítás függvényében
Bibl: ESZTNIIZIM 1982 68 old.
Csoport 1 Nyelv: 570

Uj értékelési eljárást dolgoztak ki a növények talaj-
nedvességfelvételének tanulmányozására, amely magában
foglalja a növénymagcsírák növekedési ütemének mérését
is. Kimutatták, hogyan oszlanak meg a talajkiszáradás,
a száraz, szuboptimális, optimális, bőséges és fölös
talajnedvesség tartományai a fizikai, hidrológiai és
agrokémiai tulajdonságok függvényében. Bemutatták, hogy
a talajnedvesség hozzáférhetőségének kritikus küszöbér-
tékeit a talaj mechanikai összetétele és humusztartal-
ma határozza meg, és ezek az értékek nem változnak ta-
lajtermőképesség-növekedés vagy műtrágyázás hatására
sem. Az értékelés gyakorlati elvégzéséhez értékelési
táblázatokat állítottak össze a gyepes-karbonátos,
gyepes-podzolos és tűzezes észtországi talajokról,
egyenleteket vezettek le a talajnedvesség-tartományok
határainak közvetett meghatározására a legjobb indiká-
ciós jellemzők szerint. Guttadiagnosztikai eljárásokat
javasolnak a fitotoxicitásnak, a nitrogénműtrágyaszük-
ségletnek és a talajtömörödés megengedhető mértékének
meghatározására.

SSZ=810646649 TIP=3 CCC 02820060192
Cim: A Szovjetunió talajai bonitálási metodikájának
további fejlesztése az intenzív földművelés foko-
zódásának figyelembevételével
Bibl.: ESZTNIIZIM 1982 28 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

Adott termelési viszonyok között a műtrágyák hatékon-
ságának jellemzéséhez az emelt műtrágya-adagolás haté-
konyságát /meghatározott időszak alatti megnövelt műtrá-
gyamennyiségre jutó termésnövekedés/ és a műtrágyák
megtérülését /egységnyi műtrágyára jutó termésmennyiség/
javasolják alapul venni. A talaj természetes termőképes-
sége: a műtrágyázatlan talajon termesztett növények ter-
méshezama. Ennek talajszintek szerinti jellemzéséhez
árpánál 12 cm átmérőjű csövekkel vegetációs kamrában
végeztek vizsgálatokat. A hamutartalom biztosításának
szempontjából a legmagasabb termőképességgel a gyepes-
podzolos talajszintek rendelkeznek. A SZU nyugati régió-

ójának köztársaságaira kidolgozott egységes talaj-értékelési metodika szükségessé teszi a természeti és talaj-adottságok értékelését, a meliorációs alapot és az agrokémiai adottságok felmérését a főbb mezőgazdasági növények termés hozamai alapján.

112

SSZ=810641685   TIP=4   CCC 02828056230
Cim: A mezőgazdasági növénytermesztés tudományosan megalapozott helykiválasztása a racionális terület-használat és a talajvédelem figyelembevételével
Bibl.: NIISZH CESH   1982   48 old.
Csoport: 2   Nyelv: 570

A kutatás célja: a mezőgazdasági növénytermesztés céljaira történő helyes területkiválasztás a talajerózió figyelembevételével. Kísérleteket végeztek tíz alapvető növényfajta termés hozamának összehasonlító értékeléséhez egyáltalán nem, vagy gyengén lemosódott közönséges csernozjom talajon. Megállapították, hogy a teljesen sima ill. 3 cm-nél laposabb dőlésű nem erodált talajokon cukorrépából, napraforgóból, gabonafélékből álló vetésforgókat, míg a gyengén lemosódott 3-5 cm dőlésű talajokon gabonafélékből ill. hüvelyesekből, évelőfűvekből álló vetésforgókat célszerű alkalmazni. Az 5 cm-nél meredekebb dőlésű földeken talajvédő vetésforgókat kell bevezetni. Így pl. cukorrépa termesztése még a gyengén erodált talajon is 6-8 q/ha /11-13%/ cukorveszteséggel, a napraforgó termesztése pedig 11-23%-os olajveszteséggel jár. A központi csernozjomos övezetben a tudományosan megalapozott vetésforgórendszer bevezetéséből eredő évi gazdasági haszon értéke meghaladja a 2 millió rubelt. Tábl.: 24 db.

115

SSZ=810641626   TIP=3   CCC 02824047405
Cim: Javaslatok kidolgozása a termőföld gazdasági értékelésére és a differenciált járadékrendszer kialakítására a Moldova SZSZK-ban
Bibl.: NIIEOSZHP   1981   64 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatási jelentés ismerteti a Moldova SZSZK-beli szántóföldek, gyümölcsösök és szőlők, legelőterületek értékelésének metodikáját és eredményeit. A kutatók javaslatot tesznek a földértékelési adatok felhasználására

a mezőgazdasági termelés tervezésében és a földművelési termékek készletezésében. Elemezve a kolhozok, szovhozok, járáások gazdasági tevékenységét, az agráripari vállalatok és egyesülések szocialista versenyének eredményeit; a kutatók megvizsgálták a differenciált jövedelemképződés tendenciáit, kidolgozták a földjáradék meghatározásának és eloszlásának módját a gazdaságok gazdasági fejlődési feltételeinek kiegyenlítődése céljából. Meghatározták a nem mezőgazdasági célra kisajátított termőföld-területek helyébe újonnan művelés alá vont földek értékelési normatíváit.

SSZ=810638086

TIP=4

CCC 05830000359

Cím: A talaj-növény-légkör rendszerben végbemenő nedvesség-körforgás komplex vizsgálati módszere

Szerző: Bereznjikov, Kim Petrovics

SZU TA SZT Szibériai és Távol-Keleti Földrajzi Intézet /IGSZ i DV SZO AN SZSZSZR/
1983 370 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatások tárgyát a talajban végbemenő aktiv vízcseré zónája és a légkör földközeli rétege képezte. A kutatás célja: a talaj-növény-légkör rendszerben végbemenő hő- és vízcseré-elemeinek, a nedvességtartalmi jellemzők és öntözési módok komplex számítási módszereinek kidolgozása volt. Felállították a hő- és vízcseré folyamatának új félempirikus dinamikai modelljét;

új fogalmakat vezettek be: a talaj relatív nedvességének gradiensét és a közvetlenül párolgó felületet. A számítási eredményeket felhasználták az Usszuri-vidéki meliorációs és vízgazdálkodási rendszer sémájának kidolgozásához, továbbá a mezőgazdaság operatív hidrometeorológiai szolgáltatásainak és hidrometeorológiai megfigyelő-állomások munkájának továbbfejlesztéséhez, mintegy egymillió rubel gazdasági megtakarítást érve el. A kutatási eredmények alkalmazhatók a hidromeliorációs tevékenységgel kapcsolatos tudományos-kutató és hidrológiai-klimatológiai munkákban, a mezőgazdasági célú operatív hidrometeorológiai szolgáltatásokban. Komplex számítási módszert dolgoztak ki a talajnedvesség meghatározására 10 cm-es rétegenként, továbbá a reális napszakonkénti összes elpárolgás és vízfolyás meghatározására, amely módszert első ízben alkalmazták vízcseré-elemek értékelésére és az optimális öntözési módok kialakítására a Távol-Kelet déli vidékeinek adottságaihoz igazodva. Illusztráció: 41, tábl.: 31, forrásmunka: 326.

SSZ=810638192   TIP=4   CCC 05830000472
Cím: Talajok erjedési aktivitásának rendszeröko-
lógiai elemzése
Szerző: Hazijev, Fangat Hamatovics
Moszkvai Állami Egyetem /MGU/
1983   475 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A szerző gyepes-podzolos, szürke erdei talajokat és csernozjomokat vizsgált az Urál-mellék déli részében. A kutatás célja: rendszer-ökológiai koncepció kidolgozása a talaj erjedési potenciáljának kialakulásáról és funkcionálásáról; a talaj fermentációs aktivitása és az ökológiai tényezők ökológiai-genetikai kölcsönhatásainak vizsgálata. Kutatási módszerek: összehasonlító-földrajzi, stacioner, analitikus, kémiai eljárások és korszerű vizsgálati eszközök /spektrofotometria, eminoanalizátor, gázkromatográf stb./. A szerző új kutatási irányt vázolt fel: az ökológiai talaj-enzimológiát, felállította a talaj fermentációs aktivitásának rendszer-ökológiai koncepcióját, feltárva ennek ökológiai-genetikai összefüggéseit, meghatározta a talaj-fermentumok kinetikai és termodinamikai paramétereit. Kidolgozta a talaj erjedési aktivitása tanulmányozásának rendszerszemléletű és ökológiai megközelítését, a szükséges módszereket és metodikai elveket. A kutatási eredmények alkalmazási területei: talajtan, agrokémia, mikrobiológia, talajbiológia, talajjavítás, földművelés, ökológia, talajok védelme és racionális hasznosítása. Új módszereket dolgozott ki a talaj-fermentumok/enzimek/ aktivitásának meghatározására, megbecsülte az agrotechnikai eljárások hatékonyságát, az erodáltság és művelési alkalmasság mértékét a fermentumok aktivitásának változásával összefüggésben.
Illusztráció: 31, tábl.: 74, forrásmunka: 431.

SSZ=810646671   TIP=4   CCC 04830008063
Cím: Talajok vízháztartásának prognózisa csöpögtetési esőztetésnél a Moldva SZSZK példáján
Szerző: Messzahel Mekki
Moszkvai Hidromeliorációs Kutatóintézet /MGMI/
1983   240 old.
Csoport: 2   Nyelv: 570

A szerző csöpögtetési esőztetéssel öntözött gyümölcsösök talajának vízháztartását vizsgálta. Célja: a talajok vízháztartása prognosztizálási módszerének kidolgozása a mélyszinti vízveszteségek korlátozása céljából. Elméleti

Kutatásokat folytatott a csöpögtetési esőztetés hatására kialakuló vízháztartás témakörében, új megközelítési módot dolgozott ki a prognózisok készítéséhez és a szükséges paraméterek számítási képleteinek pontosításához. A kutatás főbb eredményeit átvette a Moldgiprovodhoz, az Ukrjuzsgiprovodhoz és a "Kodru" egyesülés. Illusztráció: 41, tábl.10, forrásmunka:150.

186

SSZ=810642148 TIP=3 CCC 02827045935
Cim: A széleróziós tényezők mennyiségi kölcsönhatásainak tanulmányozása a szélerózió prognosztizálási módszerének kidolgozásához
Bibl.: VNIIZH 1982 98 old.
Csoport: 2 Nyelv: 570

A széleróziótól károsodott talajok és a széleróziós folyamatokat meghatározó tényezők közötti kölcsönhatások tanulmányozása alapján matematikai modelleket állítottak fel, amelyek lehetővé teszik a porvihar-veszély prognosztizálását. Ezek a modellek képezték az alapját az eróziógátló intézkedések tervezéséhez kidolgozott normatíváknak és metodikának /"A talaj szélerózióval szembeni védelmét célzó agrotechnikai intézkedések bevezetéséből eredő terméshozam növekedés normatíváinak meghatározási metodikája", "Utmutatások a szélerózió veszélyének kitett talajok diagnosztizálásához és kargorammok készítéséhez, valamint az eróziógátló intézkedések tervezéséhez"/. Ezen kívül számos olyan kölcsönhatást mutattak ki, amelyek az észak-kazahsztáni talajok vízi eróziós folyamatait jellemzik.

40

SSZ=810649400 TIP=4 CCC 02830002280
Cim: Tavaszi búza termésalakulásának agrometeorológiai mutatói a Krasznajarszki országrész erdős sztyeppés övezetében
Szerző: Zubailova, Galina Ivanova
Moszkvai Tyimirjazev Mezőgazdasági Akadémia /TSZHA/
1982 140 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutató a tavaszi búza agroklimatikus viszonyait vizsgálta a Krasznajarszki országrész erdős sztyeppés övezetében. A kutatás célja: a tavaszi búza növekedését befolyásoló agroklimatikus feltételek meghatározása és tanulmányozása. A munka során a kutató a korrelációs és reg-

ressziós elemzés módszereit alkalmazta. A Krasznnojarszki országrész erdős sztyeppés övezetének adottságai alapján először sikerült meghatározni a búzatermés alakulása és az agrometecrológiai tényezők közötti mennyiségi összefüggéseket. Megállapítást nyert a búza beérésének biztosította ktsága különböző vetési időpontok esetében, kimutatták az egyes táblák mikroklimatikus sajátosságait. Tanácsolták a búza vetésterületeinek a mikroklimatikus adottságokat figyelembe vevő kiválasztását, a vetés időpontjának kijelölését. Módszereket dolgoztak ki a termés prognosztizálására és az öntözési normák kiszámítására a terméshozamok programozásához kötődve. Illusztráció: 18, tábl.: 35, forrásmunka: 172.

97

SSZ=810675823   TIP=3   CCC 02830054625
Cim: Az ásványösszetétel talajrögösödésre gyakorolt
hatásának kutatási programja és metodikája
1983   35 old.
Csoport: 2 Nyelv: 570

E kutatási jelentés készítői a Szovjetunió legfontosabb földművelési területeinek sértetlen, azaz még nem károsodott szerkezeti talajait vizsgálták. Céljuk az volt, hogy javaslatokat terjesszenek elő: az ásványtani kutatások eredményeinek felhasználását a talajok agronómiaailag értékes szerkezetének megőrzése és helyreállítása érdekében. Kutatási módszereik: petrográfiai, anyag- és ásványszerkezeti vizsgálatok; a fajlagos felület meghatározása, modellkísérletek a K, Ca, Mg és Na kilúgozódására. Programokat és metodikát dolgoztak ki az ásványtani analízisek adatainak felhasználására a talajok tömörödési állapotának ellenőrzéséhez. A kutatási eredmények széleskörűen alkalmazhatók a mezőgazdaság területén. Felhasznált forrásmunka: 21.

A termőföldhasznosítás optimalizálása az Ukrán SZSZK Fekete-tenger-melléki területeinek erózióval veszélyeztetett körezteiben

Szerző: Liszeckij, Fedor Nyikolajevics
Odesszai Állami Egyetem /OGU/
1984 228 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutató az USZSZK Fekete-tenger-melléki sztyeppés övezetében előforduló talajok termőképességét és a szerves anyag mozgásának folyamatát vizsgálta. Munkájának célja: a Fekete-tenger-melléki talajok termőképességét meghatározó paraméterek mennyiségi értékelése, továbbá a termőföld-készletek állapotának szabályozására szolgáló módszerek kidolgozása, optimalizációs modell alapján. Laboratóriumi és terepvizsgálatok után kiszámították a földkészletek célszerűen megengedhető módosulásainak értékeit. Tanulmányozták a termőképességi szint megoszlását a Fekete-tenger mellékének főbb talajtipusai szerint. Módszert találtak ki a termőföld-ujratermelődés folyamatának megtervezésére. Elvégezték az eróziógátló intézkedések hatékonyságának értékelését, és ennek eredményeit a tervezés gyakorlatában, a műszaki-gazdasági megalapozás fázisában alkalmazzák. Az optimalizációs modell felhasználható a talajvédő földművelési rendszerek hatékonyságának felméréséhez. Illusztráció: 18, tábl.: 33, forrásmunka: 252.

SSZ=81075962 TIP=4 CCC 04840005638

Cím: Távoli földrajzi körzetek talajából vett mikro-micéliumok összehasonlító-ökológiai vizsgálata

Szerző: Babjeva, Jelena Nyikolajevna
Moszkva Állami Egyetem 1984 158 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző a tundra, a nedves és száraz szubtrópusok talajából vett mikro-micéliumokat vizsgálta. A kutatás célja: az élesen eltérő ökológiai adottságú területek talajából kiválasztott gombafonálszövedékek szerkezetének összehasonlító értékelése, az allopatrikus populációk és ökotípusok tanulmányozása.

Alkalmazott kutatási módszerek: vizes talaj-szuszpenzió agarral kezelt közegben való tenyésztése, a tenyészfonalzat kiválasztása és azonosítása, a celluláris aktivitás meghatározása, gélelektroforézis stb. Első ízben végezték el a tundra, a nedves és száraz szubtrópusok tala-

jából vett gombafonálszövedékek összehasonlítását a szerkezeti sajátosságok szempontjából, és tárták fel a különböző származási helyű gomba-populációk sajátosságait. A kutatási eredményeket alkalmazzák a SZU TA kutatóintézeteinél, a Dokucsajev Talajtani Intézetben, az USZSZK TA Mikrobiológiai és Virustani Intézetében. Gyakorlati utasításokat adtak ki a gomba-szövedékek elkülönítésére és azonosítására, gazdag gombafonál-tenyészetet gyűjtöttek össze. Illusztráció:15, tábl.:10, forrásmunka:393.

130

SSZ=810676014   TIP=4   CCC 04840006158
Cim: Meliorált földek viz- és sóháztartásának
      modellezése
Szerző: Boriszov, Vjacseszlav Szemjonovics
      Hidrotechnikai és Meliorációs Országos Kutató-
      intézet /VNIIGIM/ 1984
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutató a meliorált földterületek viz- és sóháztartását tette vizsgálat tárgyává abból a célból, hogy a melioráció hatékonyságának növelése érdekében kidolgozza a viz- és sóháztartás előrejelzését. Kutatási módszerek és eszközök: kapilláris-porózus közegben végbemenő tömegátvitel elmélete, számítástechnikai matematika, elektronikus számítógép. A szerző kidolgozta az inhomogén talajokban végbemenő nedvesség- és sóátvitel kétdimenziós modelljét a sóoldódási és -kristályosodási folyamatok, valamint a gyökérzet általi oldatfelvétel folyamatainak figyelembevételével. Ezt a modellt számítógépes programcsomag formájában átadták a SZU Vizgazdálkodási Minisztériuma, valamint a SZU Mezőgazdasági Minisztériuma hatáskörébe tartozó tudományos-kutató és tervező intézeteknek. A modell programozási eszközként alkalmazható a meliorált földek viz- és sóháztartásának prognosztizálásában. A viz- és sóháztartás számítási metodikája a zárt horizontális alagcsövezési technológiára van kidolgozva. Illusztráció: 14, tábl. 7, forrásmunka 136.

142

SSZ=810850216   TIP=3   NDK OFE66189
Cim: Második generációs információs és konzultációs
      rendszer létrehozása az esőztetés szabályozásá-
      ra
Bibl.: ZIID 1982 66 old.
Csoport: 2   Nyelv: 475

Az esőztetés szabályozását célzó második generációs információs és konzultációs rendszer kidolgozásának köszönhetően az alábbi eredményeket érték el:

létrejött egy rugalmas, a növények fiziológiájának megfelelő szabályozás. Modellt állítottak fel a korlátozott vízkészletek mellett történő öntözés optimalizálására, javaslatokat tettek a racionális, környezetkimélő esőztetésre trágyalével és szennyvízzel, a talaj nitrogénháztartásának figyelembevételével. Ezen kívül megközelítő becslést készítettek a vízelszívárgás és a felszíni elfolyás arányaira vonatkozóan. Új talajnedvesség-modellt dolgoztak ki a felszínhez közel, talajvizekkel rendelkező területekre. Kipróbálták a távvezérlésű adatátviteli berendezések új generációs egységeit. Csökkenést értek el a víz- és energiafelhasználásban és termésnövekedést - változatlan mennyiségű vízfelhasználás mellett.

25

SSZ=810649564   TIP=3   CCC 02820076456
CIM: Talajleomosódás intenzitásának tanulmányozása
különböző agrotechnikai viszonyok között,
Orenburg-terület keleti részén
1982   91 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A termőföld-készletek védelme és racionális hasznosítása, az eróziós folyamatok kialakulásának megakadályozása és a mezőgazdasági termelési veszteségek megelőzése, továbbá az egységnyi termőterületre jutó gabona-összhozam növelése, valamint a talajfelszín lemosódása miatti talaj-termőképesség-csökkenés megakadályozása céljából a kutatók bemutatják az eróziós folyamatok különböző agrotechnikai viszonyok közötti kialakulásának törvényszerűségeit, ismertette az Orenburg terület keleti részében és Észak-Kazahsztánban alkalmazható talajvédő földművelési technológiákat.

80

SSZ=810649303   TIP=4   CCC 04830006379
Cim: Alkáliföldfémek ioncseréje és migrációja a
talaj-növény rendszerben
Szerző: Sutov, Vlagyimir Nyikolajevics
Moszkvai Állami Egyetem 183 186 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A szerző Ca-45, Sr-85,90, Ba-133 és Ra-226 elnyeletését tanulmányozta gyepes-podzolos és csernozjom talajokon. Kutatási célkitűzése az volt, hogy feltárja az alkáliföld-

fémek talajszorpciójának és növényekben történő felhalmozódásának törvényszerűségeit, ezen elemek radioizotópjai termésbe való bekerülésének prognosztizálása céljából. Munkájához vegetációs módszereket, radioaktív indikátorokat, vegyelemzési, radiokémiai, radiometriai, gamma-spektrometriai elemzési módszereket alkalmazott, továbbá felhasználta a térhálós matematikai statisztika módszereit /"NAIRI-2" elektronikus számítógéppel/. Elsőként bizonyította be az ioncsere- és ionszerkezet-elmélet alkalmazási lehetőségét az alkáliföldfémek talajban és a talajnövény rendszerben való eloszlásának prognosztizálására.

A kutatási eredmények beépültek a mezőgazdasági radio-biológiai előadássorozatok anyagába az LSZHI keretében, továbbá a SZU és az OSZFSZK egészségügyi minisztréiumának anyagaiba és tervezéseibe. A kutatási eredmények alkalmazási területe: talajtan, agrokémia, mezőgazdasági radioökológia, sugáregészségügy. A szerző kutatásainak eredményeképpen bebizonyosodott, hogy prognosztizálási célokra fel lehet használni az alkáliföldfémek növényekben való felhalmozódásának együttthatói és a talajok tulajdonságai, ill. az ioncsere-állandók közötti összefüggéseket. Illusztráció: 29, tábl.: 37, forrásmunka: 205.

167

SSZ=810650468 TIP=4 CCC 04830009913

Cim: A Dasjuzi-gerinc talajtakarója és annak
racionális hasznosítási lehetőségei

Szerző: Tahirov, Agaszaf Joszif Ogli

Azerbajdzsán SZSZK TA Földrajztudományi Intézete
1983 160 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás a Nagy-Kaukázus déli lejtőjének azerbajdzsáni részterületén folyt. Célja: konkrét intézkedések kidolgozása a talajtakaró megóvására, a talajok termőképességének növelésére és a földkérszletek racionális hasznosítására. Kutatási módszerek: összehasonlító-földrajzi, összehasonlító-analitikus és félstacioner módszerek. A munka során szabvány szerint műszereket és berendezéseket alkalmaztak. Kimutatták a talajképződés alapvető genetikai vonásait, feltárták a talajok kialakulásának és evolúciójának szakaszosságát, nagyléptékű térképeket készítettek. Nyolc hektárnyi területen fenyőt, tölgyet, gyümölcsfákat stb. telepítettek. A kutatási eredmények széleskörűen hasznosíthatók a mezőgazdaság, az erdőgazdaság, a természetvédelem területén. A kutató felvázolta a fogyatkozó erdők felújításának és bővítésének lehetőségeit, a hegylejtők és domboldalak növénytelepítési célú

hasznosításának módjait. Agrártermelési térképet ill. térképvázlatokat készítettek a mezőgazdasági földterületek racionális hasznosítására. Illusztráció: 2, tábl.: 45, forrásmunka: 162.

188

SSZ=810676011 TIP=4 CCC 04840005954
Cim: Gabonafélék termés hozamának alakulása a talaj termőképességének és a földhasználat intenzitásának függvényében
Szerző: Mamcsic, Zbignev Antonovics
Belorusz Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet
/BELNIIPA/
1984 166 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutató a Leningrád-terület földállományát vizsgálta. Célkitűzése az volt, hogy felmérje, mennyiben függ a gabonafélék termés hozama a talaj termőképességétől, a földhasználat intenzitásától, továbbá, hogy meghatározza a termelési erőforrásoknak megfelelő elérendő termés hozam-szinteket. Az analitikus csoportosítások módszerét alkalmazta, korrelációs-regressziós elemzést végzett, matematikai modelleket állított fel. A matematikai statisztika módszereinek segítségével meghatározta a gabonafélék termés hozamára lényegesen kiható tényezőket, meghatározta a talaj szerepét a termést befolyásoló tényezők sorában. A kutatási anyagot felhasználták a "Leningrád terület földművelési rendszerei", valamint "Az OSZFSZK északi gazdasági övezete népgazdaságának tudományos-műszaki fejlesztését célzó komplex program" kidolgozása során. A gabonafélék termés hozamának normatív és távlati mutatói a gazdasági tervfeladatok gazdaságközi elosztásának kritériumát képezik. A kutatási eredmények alkalmazása lehetővé teszi a termés növekedés ill. csökkenés reális okainak felderítését és a termés hozamok alakulásának aktív befolyásolását. Illusztráció: 14, tábl.: 40, forrásmunka: 191.

223

SSZ=810274263 TIP=4 NDK DFE68498
Cim: Szervesen kötött talajnitrogén mineralizálódási folyamatának vizsgálata
Szerző: Naefe, D.
ZIID 1983 101 old.
Csoport: 1 Nyelv: 475

Többféle módszer segítségével határozták meg négyfajta könnyű talaj nitrogénjének mineralizálódási képességét

jellemző mutatókat. Növényzet nélküli inkubációs feltételek között végzett kísérletek során követték nyomon a nitrogén mineralizálódási folyamatának dinamikáját, a hőmérséklet változásának /késő, hideg, korai ill. meleg tavasz/ és a nedvesség-ingadozás ötféle tartományának /50-től 100 %-ig/ függvényében. A mineralizálódási folyamatot tiszta közegben a talaj típusa, hőmérséklete és nedvességtartalma határozza meg. A differenciált közelítés lehetővé teszi a szükséges műtrágyamenyiség pontosításához való feltételek megállapítását, a nitrogén-kiválás adataiból kiindulva. A kutatás során kidolgozott modellek alapján egyenleteket állítottak fel, amelyek úgy írják le a nitrogén mineralizálódásának folyamatát, mint a talajhőmérséklet és -nedvesség mutatóinak függvényét. Ezen függvények ill. egyenletek segítségével lehetőség nyílik a talajnitrogén mineralizálódási folyamata dinamikájának értékelésére olyan talajokra vonatkoztatva, amelyek szervesetlenedési adottsága már bebizonyosodott, /a mineralizálódás a hőmérséklet és a nedvesség függvényében a vegetációs időszak alatt megy végbe./

Illusztráció: 16, tábl.: 14, bibl.: 246, melléklet: 4 db

225

SSZ=810274290   TIP=4   NDK DFE68243
Cim: Lössös dombvidéki tájak tipizálása, mint
a tájvédelmi és tájtervezési munkák alap-
ja
Szerző: Reuter, B.
            ZIID 1983 115 old.
Csoport: 1   Nyelv: 475

Matematikai-statisztikai modellezés alapján kidolgozták az NDK-beli löszös dombvidéki mezőgazdasági tájak menyniségi szempontból reprodukálható térbeli típusait. A táj-osztályozás felhasználható a tájrendezés gyakorlatában a tájak értékelésének, a kontrollterületek racionális kijelölésének és egyéb területek típus szerinti osztályozásának céljaira. Egy négyzetkilométeres raszterből kiindulva /táj-információs raszter/, 3 természeti jellemző és 3 gazdasági hasznosítási jellemző alapján 4 kontrollterületet tanulmányoztak, melyek mindegyike egyaránt 500 négyzetkilométert tett ki. A csoportanalízis módszereivel osztályozták, majd tipizálták a táj-információs raszttereket, azután diszperziós és diszkriminációs elemzési módszerekkel típus szerint osztályozták a tájinformációs raszttereket. Illusztráció: 3. tábl.: 16. bibl.: 196.

SSZ=810647510   TIP=3   CCC 02820069836
Cim: Javaslat a mezőgazdasági termelés és a föld-
használat fejlesztési távlatainak megalapozására
komplex körzetfejlesztési tervek keretében
/a Kaluga területi kujbisevi és szpasz-gyeminszki
kerületek példáján/
Bibl.: MIIZ 1982 56 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatási jelentés elemzést nyújt a Kaluga területi
kujbisevi terület mezőgazdasági termelésének mai álla-
potáról. A vidéki települések és mezőgazdasági körze-
tek tervezési elveinek, a mezőgazdasági termelési és
földhasználat fejlesztési távlatai számítási módszere-
inek alapján meghatározták a mezőgazdaság további fej-
lesztésének utjait, és ipari alapokra való helyezésé-
nek lehetőségeit az adminisztratív körzetek mintájára.
Tábl.: 11 db.

SSZ=810647269   TIP=4   CCC 04830001909
Cim: A mezőgazdasági földhasználat hatékonysága
értékelésének módszerei /a Harkov és Szumi
terület példáján/
Szerző: Selkovnyikov, Nyikolaj Ivanovics
Harkovi Mezőgazdasági Főiskola
1983 213 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A Harkov és Szumi Terület és a mezőgazdasági tevékenység
vizsgálatának célja: a földhasználat hatékonyságának ér-
tékelésére szolgáló módszer továbbfejlesztése volt. Ku-
tatási módszerek és eszközök: statisztikai csoportosítá-
sos, grafikai, monografikus, korrelációs-regressziós
elemzés /MINSZK-32 típusú számítógép alkalmazásával/. Ki-
dolgozták a földhasználat hatékonysága értékelésének
tudományos-metodikai alapjait, bebizonyították a föld-
használat-hatékonyság összesített együttthatójának fontos-
ságát és alkalmazásának szükségességét. A javasolt ha-
tékonyság-értékelési metodikát eredményesen alkalmazzák
a Harkov és Szumi területek kolhozaiban. Illusztráció:
18, tábl.: 32, forrásmunka: 218.

SSZ=810624202   TIP=4   CCC 04823008839
Cim: Földkataszter-módszerek alkalmazása a
földhasználat hatékonyságának fokozására
/az Ivano-Frankovszki terület kárpáti elő-
hegyi zónájának példáján/
Szerző: Huculjak, Grigorij Dmitrijevics
Harkovi Mezőgazdasági Főiskola
1982   195 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

Az Ivano-Frankovszki terület kárpáti előhegyi zónájában 87 kolhozot érintő vizsgálat célja az volt, hogy tervezeteket dolgozzanak ki a földkataszteri anyagok felhasználására területrendezési célból, a földhasználat hatékonyabbá tételelének és a területrendezési tervek megalkotásának érdekében. A kutatás során alkalmaztak monografikus vizsgálati, statisztikai csoportosítási, mérlegkészítési, szakértői összehasonlítási és becslési, továbbá számítógépes matematikai modellezési módszereket. Megindokolták és konkretizálták a földnyilvántartási anyagok alkalmazásának elveit a kolhozok területrendezésében; javaslatokat nyújtottak be az adott terület kataszteri körzetesítésének tökéletesítésére. A kutatási eredmények gyakorlati alkalmazása 15-20 rub./ha gazdasági hatékonyságot eredményezett. Ezen kívül a kutatási eredményeket felhasználhatja az "Ukrzemprojekt" ukrain területrendezési tervezőintézet és annak fiókintézetei egész Nyugat-Ukrajna területén. A szerző és munkatársai tervekkel dolgoztak ki földértékelési munkák továbbfejlesztésére, a területrendezési munkák minőségének javítására. Illusztráció: 9, tábl.: 33, bibl.: 126.

SSZ=810850125   TIP=4   NDK DFF69825
Cim: A mezőgazdasági ujratermelési folyamat
során a növény-állat-talaj rendszerben
végbemenő anyag-körforgás természettudományos szempontú vizsgálata
Szerző: Nehring, W.
ZIID 1982   120 old
Csoport: 1   Nyelv: 475

A szerző az anyag-körforgás mennyiségi értékeléséből kiindulva elemzi öt termelőszövetkezet /összesen öt növénytermesztési és tizenhárom állattenyésztési ágazat/ mezőgazdasági termelő tevékenységét. Leírja a szárazanyag és a nitrogén, a foszfor és a kálium körforgási folyamatát, továbbá bemutatja az ezen folyamatot befolyásoló tényezőket. Az elért kutatási eredmények a tudomány és a gya-

korlat szerves egységét példázzák, hiszen tartalmazzák eddigi elméleti kutatások eredményeit. Elkészítették a mezőgazdasági anyag-körforgás elemzésének módszerét. Megtették az első lépéseket a növény-termesztési és állattenyésztési ágazatok optimális rendszereinek kialakítására. A terméshozamok és a termelési hatékonyság növelésére a meglevő jelentős tartalékok gyakorlati kiaknázása csak saját alapok fokozott hasznosításával képzelhető el. E célból a természettudományi, technológiai és közgazdasági diszciplínák további együttműködésére, a tudomány és a gyakorlat szoros kapcsolattartására van szükség. Illusztráció: 36, tábl.: 60, bibl.: 154.

98

SSZ=810640710   TIP=3   CCC 02823051420
Cim: Gazdaságon belüli földértékelés kísérleti
ellenőrzése a Lett SZSZK tukumi kerületi
gazdaságaiban
Bibl.: LATTVNIIZIESZH
1982   35 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A jelentés készítői áttekintették a Lett SZSZK-ban folyó földértékelési munkát. A köztársaság tukumi kerületi kolhozainak és szovhozainak példáján elemezték a földértékelési mutatókat. Megvizsgálták, hogy alkalmazhatják a részértékelést a mezőgazdasági termelési tevékenység elemzésének kérdéseiben, a mezőgazdasági növények terméshozamának tervezésében, a vetésforgók helykiválasztásában és a gazdaságok szakosodásának tökéletesítésében. A földértékelési anyagoknak az egyes gazdaságok szintjén való alkalmazásában felmerülő nehézségek abból adódnak, hogy a "költségmegtérülés" kritériuma szerinti mutatókat az egységes kataszterárak alapján határozzák meg. Ez ugyan lehetővé teszi az értékelési mutatók egybevetését az országos adatokkal, azonban a földértékelési anyagoknak a gazdaság-szintű felhasználásához a korrekciós együttthatók rendszerét kell bevezetni, véleményük szerint így lehetővé válik az értékelési mutatók módosítása a mezőgazdasági termelés helyi adottságaihoz igazodva. Bibl.: 17.

178

SSZ=810653935 TIP=4 CCC 04830012128
Cim: Az USZSZK Nyugati erdős-sztyeppjén található csernozjomok agrogenetikai jellemzése, mint a termőképesség fokozásának alapja
/a Ternopol terület talajainak példáján/
Szerző: Bilszkaja, Marija Vlagyimirovna
Harkovi Mezőgazdasági Főiskola
1983 146 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző az ukrainai nyugati erdős-sztyepp-zóna csernozjom-talajait vizsgálta azzal a céllal, hogy feltárja a csernozjomok agrogenetikai sajátosságait a talaj-termőképesség növelése, ill. az ésszerű műtrágyahasználat céljából. A kutató a laboratóriumi talajvizsgálatok legkorszerűbb módszereit alkalmazta. Mezei és vegetációs kísérleteket végzett, továbbá matematikai és gazdasági módszerekkel alapot adott a termelési tervezetnek. Stacioner feltételek között elsőként tanulmányozta a csernozjomok agrogenetikai jellemzőinek összességét. A kutatási eredmények alkalmazásából eredő gazdasági megtakarítás 160 ezer rubel. Kidolgozta és bevezetésre alkalmasnak ítélte műtrágyázás-alattala tudományosan megalapozott dózisait /t0 mg 100 g talajra/ és a tápanyag-arányokat /NIP:K=1:1,5Il,8/ a csernozjomok silókukorica-vetésterületeire. Illusztráció: 10, tábl.: 17, forrásmunka: 282.

192

SSZ=810272338 TIP=4 NDK DFE65384M
Cim: Nitrogén-kimosódás a mezőgazdasági hasznosítás alatt álló homokos-rozsdaszínű talajból és az N-serve nitrifikálódásgátoló szer hatása erre a folyamatra
Szerző: Mrosko, A.
ZIID 1982 182 old.
Csoport: 1 Nyelv: 475

Talajbeszivárgási kísérletek során többszöri regressziós analízist végeztek a nitrogén-kimosódás, a havi beszivárgó vízmennyiség és a perkolátorban mért nitrogén-koncentráció közötti összefüggések megállapítására. Az elemzés azt mutatta meg, hogy a nitrogén-kimosódás sebességét a nyári esőztetési időszakban fokozottabb mértékben határozza meg a beszivárgó vízmennyiség, a téli időszakban pedig nagyobb mértékben a beszivárgó víz nitrogén-koncentrációja. A lizimetriás kísérletek eredményei azt mutatták, hogy a

nitritifikálódást gátló szer alkalmazásának köszönhetően kb. 13 kg/ha mértékben csökkent a nitrogén kimosódása a talajból. Az N-serve nevű gátlószer alkalmazása ősszel, valamint kombinált használata tavasszal és ősszel kevésbé volt hatásos, mint a csak tavaszi időszakban való alkalmazás. Illusztráció: 18, tábl.: 53, bibl.: 143. mell.: 32.

116

SSZ=810850107   TIP=4   NDK DFE65430M
Cim: Az aerációs zónában végbemenő anyagátvitel,
anyagcsere, -akkumulálódás és -átalakulás
folyamatainak matematikai modellje és nume-
rikus imitációja
Szerző: Nitsche, C.
ZIID   1981   127 old.
Csoport: 1   Nyelv: 475

A disszertáció tartalmazza az aerációs zónában végbemenő migrációs folyamatokra kidolgozott rendszerleíró modellek /mennyiség- és állapot-modell/, valamint az ebből adódó matematikai modell numerikus imitációja levezetését. Ismerteti a migrációs paraméterek laboratóriumi kísérleti viszonyok közötti meghatározásának lehetőségeit, tovább bemutatja a szivárgási pczozitás meghatározásának módszerét. A paraméterek azonosításának elvégzéséhez egy példán kipróbált blokkdiagramot javasol. Ezen a példán lefutatták az említett blokkdiagram alapján összeállított PIA-1 számítógépes programot, amely a paraméterek számítógépes azonosítására szolgál. Illusztráció: 35, tábl.: 5, bibl.: 60, mell.: 1 db.

172

SSZ=810640680   TIP=3   CCC 02828046906
Cim: A talaj termőképességének fokozását
célzó eljárások továbbfejlesztése az
intenzív földművelési viszonyok között
Bibl.: TSZHA   1982   9 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A jelentés adatokat közöl a nem-feketeföld és aszályos övezetek talajainak termőképességét növelő tudományos módszerek és gyakorlati eljárások kidolgozásáról. Helyszíni talajvizsgálatokat végeztek és gyakorlati terveket készítettek az eredmények hasznosítására az Arhangelszk terület

12 gazdasága számára. Kidolgozták és bevezetésre javasolták a foszfortartalmú műtrágyák adagolásának rendszerét az évelőfüves vetésforgók esetében. Kidolgozták az empirikus paraméterek meghatározásának olyan rendszerét, amely lehetővé teszi hosszútávú előrejelzést az egyes talajszennyező anyagok változásának.

14

SSZ=810678547   TIP=4   CCC 04840009304
Cím: Lecsapolás alatt álló ásványi talajok
     művelésbe vételének módjai
Szerző: Romanovics, Adam Sztjepanovics
     Hidrotechnikai és Meliorációs Országos
     Tudományos Kutatóintézet /VNIIGIM/
     1984   193 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A szerző a lecsapolás alatt álló ásványi talajoknál a talajegyengetés és szerves mélytrágyázáskérdéskörét vizsgálta. Azt kutatta, miként növelhető a talaj termőképessége az egyengetést követően a szántóréteg szerves trágyázásának útján, továbbá agrobiológiai és gazdasági szempontból értékelte ennek az eljárásnak az eredményességét. Stacioner mezői és laboratóriumi talajvizsgálatokat végeztek, s az eredményeket matematikailag feldolgozták /számítógép segítségével/. Megállapították a talajegyengetés utáni szerves mélytrágyázás pozitív hatását a lecsapolás alatt álló ásványi talajok hidro-fizikai tulajdonságaira, viz-, levegő- és tápanyagháztartására, valamint a mezőgazdasági növények termés hozamára. Az így kidolgozott technológiát a Szmolenszk terület gazdaságaiban 1026 hektáron vezették be, s az ebből eredő pótlólagos tiszta nyereség 100,2 ezer rubel, ill. 97,6 rub./ha volt. A kutatási eredmények alkalmazási területe: a SZU Vizgazdálkodási Minisztériumának a nem fekete földű övezeten folyó vizgazdálkodással foglalkozó szervezetei, valamint az ott működő mezőgazdasági vállalatok. A végzett kutatómunkának köszönhetően hatékony eljárásokat dolgoztak ki az ásványi talajok művelésbe vételére a mezőgazdasági növények termés hozamának növelése és a termékonköltség csökkentése céljából. Illusztráció: 15, tábl.: 43, forrásmunka: 190.

SSZ=810678580 TIP=4 CCC 04840006999
Cím: Aszimbiotikus nitrogénlekötés produk-
tivitása közönséges csernozjomokon
Szerző: Tasiijev, Szergej Szergejevics
Mezőgazdasági Mikrobiológiai Országos Tu-
dományos Kutatóintézet /VNIISZHM/
1984 233 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

Az aszimbiotikus nitrogénkötő mikroorganizmusok, növény-
cönózisok, a közönséges csernozjomokon alkalmazott agro-
technikai eljárások részletes vizsgálatának célja az
volt, hogy meghatározzák az aszimbiotikus nitrogénkötők
produktivitását a Rosztov terület közönséges csernozjomai-
ban, továbbá megállapítsák, melyek azok az agrotechnikai
eljárások, amelyek növelik a nitrogénlekötők aktivitását.
Ezt az aktivitást "Cvet-106" és "Hrom-4" gázkromatográ-
fokon, acetilénos módszerrel értékelték. Általánosan el-
fogadott mikrobiológiai módszerekkel vizsgálták a nitro-
génlekötők mennyiségét, míg az eredmények matematikai
feldolgozását "Nairi 3-1" elektronikus számítógép segít-
ségével oldották meg. Tanulmányozták az aszimbiotikus nit-
rogénlekötés sajátosságait a közönséges csernozjomokon.
Megállapították, milyen tényezők determinálják ennek a
folyamatnak a produktivitását konkrét agroökörendszerek-
ben. Meghatározták a szimbiotikus nitrogénlekötés fokoza-
sának módjait. A kapott adatokat felhasználják a műtrá-
gyabeviteli normák kiszámításánál a Juzsgiprovodhoz szer-
vezeteinél. Meghatározták azokat az agrotechnikai eljárá-
sokat, amelyek révén nő az aszimbiotikus nitrogénlekötés
produktivitása közönséges csernozjomokon az aktív növény-
vegetáció periódusa alatt. A kutatási eredmények alkalma-
zási területei:

nitrogén/műtrágya-szükséglet tervezése; a nitrogénmérleg
számításai a Rosztov terület és a Sztavropoli országrész
gazdaságaiban. Meghatározták az aszimbiotikus nitrogénle-
kötés éves produktivitását a Rosztov területi közönséges
csernozjomok természetes és mezőgazdasági növénycönózisá-
iban. Tanulmányozták a nitrogénlekötés produktivitását az
ásványi és szerves trágyák alkalmazása mellett, továbbá
öntözéses földművelési viszonyok között.
Illusztráció: 29, tábl.: 47, forrásmunka: 216.

SSZ=810679254 TIP=3 CCC 02830008613
Cím: A talaj -- növényzet -- légkör rendszerben
végbemenő energia- és anyag-csereforgalom
fizikai-matematikai modelljének kidolgozá-
sa, a vetések víz- és hőháztartásának opti-
malizálására kidolgozott módszerek hatékony-

ságának értékelése

Bibl.: VNIISZHM 1982 159 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás tárgya a talaj --növényzet -- légkör rendszer mikrometeorológiai viszonya, ill. az elsődleges produktivitás vizsgálata. A kutatás célja: az agroönózis mikrometeorológiai rendszere és fotoszintézis-számítási metodikájának kidolgozása, a külső meteorológiai paraméterek, a talajszerkezet és talaj-adottságok függvényében. Kutatási módszerek: az energia- és anyag-csere-folyamatok numerikus imitációs modellezése. A kutatók elkészítették a talaj -- vetés -- légkör rendszerben végbemenő energia- és anyagcsere-folyamatok imitációs modelljét, amely egyedülállóan teljeskörű leírást ad a szóbanforgó rendszerről a talajnedvesség elégtelensége esetén. A modell felhasználható bármely hidrometeorológiai feltétel agroönózisra gyakorolt hatásának imitálására, valamint a mezőgazdaság agrometeorológiai automatizált információs rendszerének kialakításához.

Kötetszám: 2, illusztráció: 20, tábl.: 14, forrásmunka: 101.

143

SSZ=810681295 TIP=4 CCC 05840001063

Cim: Nyugat-Szibéria erodált és az erózióveszélyes földterületei
/monográfia/

Szerző: Orlov, Anatolij Dmitrijevics
SZU TA SZT Talajtani és Agrokémiai Intézete
/IPA SZO AN SZSZSZR/
1984 207 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A Nyugat-Szibéria délkeleti részén elterülő, erózióveszélyes, lejtős földterületei vizsgálatának célja a felszíni hólé-elfolyások és az eróziós folyamatok kialakulása törvényszerűségeinek megismerése, ill. intézkedések felvázolása az erózió veszélyének kitett földek és tájak racionális hasznosítására. A kutatások eredményeképpen sikerült feltárni az eróziós folyamatok kifejlődésének, az erózióveszélyes földek elnedvesedésének törvényszerűségeit. Elsőként fektették le az erózióval szemben ellenállóképes tájak kialakításának elvi alapjait. A kutatási eredményeket a Zapszibgiprozem, Zapszibgiprovodhoz vállalatok, továbbá tervezőintézetek, felsőoktatási intézmények, mezőgazdasági vállalatok hasznosítják. A kutatási eredmények bevezetésének eredményeképpen jelentősen csökkent a talajleomosódás mértéke, és 15-20 %-kal nőtt a mezőgazdasági növények termés hozama. A kutatók felülvizs-

gálták a talaj-alapművelési módszerek hatékonyságát, intézkedéseket dolgoztak ki az erózióval szemben ellenálló tájak kialakítására.

47

SSZ=810678477 TIP=3 CCC 02830050588

Cim: Kirgizia földjeinek talaj-meliorációs értékelése

Bibl.: KIRGNIIP 1983 36 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

Kirgizia földművelési övezetében folytatott vizsgálatok alapján a kutatók felvázolták azokat a főbb intézkedéseket, amelyek révén javulhat a főbb régiók meliorációs szempontból kedvezőtlen adottságú talajainak hasznosítása. Kidolgozták a hidromodulus alapján történő körzetasítás tudományos alapjait. A kutatók által javasolt intézkedésrendszer elősegíti a talajok termőképességének fokozását és a növények termés hozam-növekedését.

A kutatási eredmények alkalmazási területe: meliorációs szempontból kedvezőtlen adottságú talajok jobb hasznosításának tervezése. Tábl.: 2.

REKULTIVÁCIÓ, MELIORÁCIÓ, A TALAJ-DEGRADÁCIÓ MEGELŐZÉSE

3

SSZ=810639043   TIP=3   CCC 02822042367
Cim: Bányamunkáktól lepusztult földterületek
    rekultivációja a Baruktaali Nikkel Üzem
    bányászati térségében
    1982   42 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A rekultiváció bányászati fázisa előirányozza a kitermelt mélyületek földfelszínig való feltöltését a feltáróközetek meddőanyagával, továbbá a betemetett bányaureg felületének elegyengetését, végül 20 cm vastag termőtalaj elterítését. A rekultiváció biológiai fázisába tartozik az élő füvek vetése. A továbbiakban a rekultivált területek legelőként hasznosítják.

134

SSZ=810637671   TIP=4   CCC 04830003476
Cim: Szervesanyag-összetétel és átalakulás
    meliorált tőzeges-mocsaras talaj-
    jokban
Szerző: Plotkina, Julija Markovna
    Belorusz Talajtani és Agrokémiai Tudományos
    Kutatóintézet /BELNIIPA/ 1983   256 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A szerző a meliorált tőzeges-mocsaras talajokat vizsgálta. Kutatásának célja: a szervesanyag átalakulása a talajhasználat időtartamának és módjának, valamint a tőzegösszetételének függvényében; nagy hamutartalmú és erősen karbonátos talajok szervesanyagának tanulmányozása. Kémiai eljárásokon kívül infravörös spektroszkópiát, a termográfiát és derivatográfiát alkalmazták. A melioráció során a szervesanyagban csökken a könnyen bomló vegyületek aránya, megindul a huminsav-képződés, azonban a tőzegtalaj túlszáradása következtében ez csökkenhet. A hamutartalom növekedésével fokozódik a humuszanyagok destrukciója. A kutatási eredményeket felhasználták a "Javaslatok a Belorusz SZSZK tőzeglelőhelyeinek és tőzegkészleteinek racionális hasznosítására" című tanulmány elkészítésében /"MINSZK", "Nauka i tyehnika", 1982/. A tanulmány hangsúlyozza a tőzeges-mocsaras talajok gondosabb kezelésének szükségességét, használati idejük meghosszabbítása céljából. A kutatási anyag lehetőséget nyújt a szervesanyag-át-

alakulás irányának értékelésére és prognosztizálására, a tőzeg tulajdonságainak és a talajhasznosítás módjának függvényében. Illusztráció: 32 Tábl: 47 Forrás: 252.

90

SSZ=810646712 TIP=4 CCC 05830000850
Cim: Arid zónák erodált talajai, azok termőképességének javítása és erózióval szembeni védelme /Üzbegisztán példáján/
Szerző: Mahszudov, Hadimat
Moszkvai Állami Egyetem /MGU/ 1983 417 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutató Üzbegisztán előhegyeinek talajtakaróját, szűzföldek, továbbá szárazművelésű, újonnan öntözés alá helyezett és régóta öntözött vidékek szürke talaját tette vizsgálat tárgyává. A kutatás célja: az arid övezeti talajok erózióval szembeni védelmének tudományos megalapozása, valamint a lemosódott öntözetlen és öntözött talajok termőképességének fokozása. Kutatási módszereket: összehasonlító-földrajzi, terep-, expediciós, stacioner és analitikus módszerek. Megállapították az öntözetlen és öntözött talajokon fellépő erózió kialakulásának okait. Különböző domborzati elemek szerint mutatták ki a talajképződési folyamat sajátosságait, ami elméleti alapul szolgál a lejtők differenciált hasznosításához. A kutatási eredményeket beépítették az országos és közép-ázsiai talajvédelmi tervezetekbe, ezen kívül felhasználják föld- és vizgazdálkodási tervező munkák során. A kutatás eredményei emellett jól alkalmazhatók a talajtani, agrokémiai, eróziókutató, talajvédelmi és -hasznosítási tevékenységben. A kutatási anyag ismerteti és bevezetésre ajánlja a talajvédelmi intézkedések rendszerét, beleértve a sávos vetés alkalmazását öntözetlen földeken, a bárázdák változó mennyiségű vízfelkötését, valamint a mikro- és makro- műtrágyák differenciált alkalmazását. Illusztráció: 25 Tábl.: 10 Forrásmunka: 241.

129

SSZ=810642093 TIP=3 CCC 02828034729
Cim: Optimális meliorációs rendszerek kidolgozása az ország különböző övezeteihez, továbbá a feljavított talajok termőképességének fokozását célzó módszerek
1981 290 old.
Csoport: 1 Nyelv: 370

A kutatók tanulmányozták a humusz-savak hatását az egyes ásványok peptizálódására, ami elősegíti a magnéziumos szikesedés folyamatának megértését. Megvizsgálták a szolonyecben az algák mennyiségi és minőségi összetételét, valamint azok hatását a szolonyec-képződés folyamatára. Bebizonyították a felszíni vízfolyások szikesedést előidéző hatását. Az elszikesedés különösen erőteljesen megy végbe magnéziumos lúgos sók hatására. Terepvizsgálatok alapján meghatározzák a szolonyeces talajszintek leggyakrabban ismétlődő típusait az egyes régiókban. Az inkrusztálódott sztyeppei szikes talajokon 40 t/ha gipszadagolás mellett a szántóföldi növények átlagos terméshozama 11 év folyamán 23 mázsa takarmányegység/ha volt. A tizedik ötéves tervidőszakban a szolonyeces talajok feljavítására kidolgozott módszereket 40 ezer ha területen vezették be.

131

SSZ=810642129 TIP=3 CCC 02829039444
Cím: Kalciumos melioránsok hatása a kilúgozódott
csernozjomok és homokos talajok termőképességére
1981 51 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A vizsgálat tárgya a Voronyezsi terület Rameni járás "Ajdarovszkij" szovhoza termőföldjeinek vizsgálata. A talaj-adottságok és a földhasznosítás értékelése alapján feltárták a szántóföldi növények viszonylagosan alacsony terméshozamának okait. Helyszíni kísérleteket végezve hiteles eredményeket kaptak arra vonatkozóan, milyen agrotechnikai hatékonysággal jár a kalciumos melioránsok /talajjavítószerek/ bevitele a kilúgozódott nehéz agyagos ill. összetételű homokos talajokba. A kísérleti eredményeket felhasználják a mezei növények terméshozamának programozásához.
Tábl.: 5 db.

111

SSZ=810636566 TIP=3 CCC 02825031798
Cím: Meddőhányók rekultiválása vizes talajfelhordással
Bibl.: KUZPI 1982 45 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatók megvizsgálták a rekultivációs talajréteg vizes felhordással történő alkalmazásának perspektíváit a Kznyec-medence szénbányáinak területén. Bemutatták a poten-

ciálisan termőképes kőzetek összetételét és fizikai-mechanikai tulajdonságait.

Rekultivációs eljárásokat javasolnak a feltárókőzetek együttes és szelektív lerakásával történő meddőhányók kialakítására.

Illusztráció: 8, tábl.: 6 db.

26

SSZ=810649556

TIP=3

CCC 02820069709

Cim: A talaj viz-, oxigén- és tápanyagháztartásának irányított szabályozását biztosító agromeliorációs intézkedések kidolgozása a termékegységre jutó öntözőviz-felhasználás csökkentése céljából

Bibl.: SZTAVNIIGIM 1981 333 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatók megvizsgálták mindazokat az agromeliorációs intézkedéseket, amelyek növelik az esőztetési öntözés hatékonyságát a talajfiltráció sebességének növelése, az elpárolgás intenzitásának csökkentése, az alagcsövezés hatékonyságának növelése és a vízfolyások meggátolása révén. A korábban alkalmazott technológiával szemben a lucerna-zöldmassza termésnövekedése 90 q/ha /16%/ volt, a vízfelhasználási mutató a korábbi 584 m³/ha-ról 477 m³/ha-ra csökken /18%/. A talajréseles következtében a vízáteresztő képesség háromszorosára növekszik, a talajporózuság 4-6 %-kal nő, a lucerna-zöldmassza termésnövekménye a kontrollterülethez viszonyítva 180 q/ha-ral vagyis 36 %-kal nő, a vízfelhasználási együttható 800-ról 560 m³/ha-ra csökken. Illusztráció: 39, tábl.: 84.

69

SSZ=810649343

TIP=4

CCC 04830008507

Cim: Erodált talajok biológiai aktivitásának vizsgálata eróziógátló intézkedésekkel

Szerző: Rosztiasvili, Ksenyija Appolonovna
Kazah SZSZK Mikrobiológiai és Virustani
Intézete /IMV AN KAZSZSZR/
1983 165 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A vizsgálat tárgya lemosódott humuszkarbonát talaj és az erősen lemosódott barna erdei talaj vizsgálata. Célja, hogy a talaj biológiai aktivitását tesztként használják fel az erodált talajok termőképességének helyreállítására

a megfelelő eróziógátló intézkedések foganatosítását követően. Kutatási módszerek és eszközök: mikrobiológiai, biokémiai módszerek; mikroszkópok, pH-mérő, centrifuga stb. Grúziai viszonyok között tanulmányozták, milyen hatással van a talaj biológiai aktivitására a lejtőlépcsőzés, az évelőfüvek beszántása, a műtrágyafélék és a nerozin talajjavítószert bevitelével a talajba. Megállapítást nyert, hogy a biológiai mutatók felhasználhatók az eróziógátló intézkedések hatékonyságának értékelésére. A kutatási eredmények és a talajeróziós adatok alapján ajánlásokat dolgoztak ki Grúziában a lemosódott erdei barna talajok és humuszkarbonát talaj kezelésére. Illusztráció: 17, tábl.: 50, forrásunka: 212 db.

45

SSZ=810649414 TIF=4 CCC 04830002600
Cím: Lecsapolandó tőzeges talajok ásványi talajjal történő feliszapolásának technológiája
Szerző: Lazarev, Ivan Vasziljevics
Hidrotechnikai és Meliorációs Országos
Kutatóintézet /VNIIGIM/ 1983 160 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző részletesen megvizsgálta a lecsapolandó tőzegtalajok ásványi talajjal történő feliszapolásának technológiai folyamatait, valamint az ásványi talajréteg egyenletes eloszlására szolgáló zagyvezetéseket. A kutatás célja: csökkentett ráhordási rétegmagasságot biztosító iszapolási technológia kidolgozása. Meghatározandó még, milyen hatással van az eliszapolási folyamat a tőzegtalajok szerkezeti módosulására és azon fizikai tulajdonságok megváltozására, amelyekről függ a talajok termőképességének növekedése. A kutató felhasználta a matematikai statisztika módszereit, méréseket végzett a zagyelfolyás sebességének meghatározására. A talaj hidrofizikai és fizikai-mechanikai tulajdonságait térfogatsúly-mérési eljárással határozta meg, PRG-1 sűrűségmérő műszer alkalmazásával. Feltárta a racionális iszapolási technológiai sé mák és paraméterek kölcsönkapcsolatait a zagy és a tőzeges felület kölcsönhatásának komplex értékelésével, meghatározta a talajszerkezeti változásokat, a végleges üledék nagyságát és áthaladási idejét a szántórétegben. A tőzeges talajok ásványi talajjal történő eliszapolására kidolgozott technológia alkalmazása 50 ezer rubel gazdasági megtakarítást eredményezett. A kutatási eredmények alkalmazási területe: az OSZFSZK nem fekete földű övezetének tőzeges-mocsaras talajai, a Belorusz Poleszje és a Balti-mellék tőzeges talaju vidékei. A szerző meghatározta az iszapolási technológia paramétereit és kidolgoz-

ta a mozgó szerkezetek konstrukcióját. A kutatási eredményeket a gyakorlatban hasznosították a Belorusz Poleszje jahromi árterének tőzeges talajain. Illusztráció: 38, tábl.: 15, forrásmunka: 116.

90

SSZ=810649333 TIP=4 CCC 04830006613

Cim: A szélerózió prognosztizálásának módszerei és az eróziógátló intézkedések optimális paramétereinek meghatározása

Szerző: Esmuratov, Besim Husnazarovics
Taskenti Öntözési és Mezőgazdasági Gépesítési
Intézet /TIIIMSZH/ 1983 291 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A széleróziós folyamat prognosztizálásának kérdéskörében végzett kutatások célja az volt, hogy módszereket dolgozzanak ki a szélerózió prognosztizálására és az eróziógátló intézkedések optimális paramétereinek meghatározására kapásnövények /gyapot/ termesztésének viszonyai között. Alkalmazták a rendszerelemzés, a matematikai modellezés módszereit, valamint a Szovjetunió által kidolgozott terepvizsgálati metodikát, továbbá a laboratóriumi aerodinamikai mérőkészülékeket és "BESZM-6" típusú elektronikus számitógépet. Kidolgozták a széleróziós folyamatok prognosztizálásának matematikai modelljeit és meghatározták az eróziógátló intézkedések paramétereinek optimális értékeit. A kutatási eredményeket 3566 hektáron vezették be a Fergana terület gazdaságaiban, mégpedig 283-560 rub./ha értékű gazdasági hatékonysággal. Az eredmények alkalmazási területe: az Üzbég SZSZK Mezőgazdasági Minisztériuma, "Uzgiprozem" Intézet, valamint a közép-ázsiai térség azon gazdaságai, ahol a talaj szélerózióknak van kitéve. Kiszámitották az eróziógátló intézkedések paramétereinek optimális értékeit /gyűjtő-alag csövek és öntözőrendszerekből, talajszántás mélységből stb./ Illusztráció: 19, tábl.: 22, forrásmunka: 94.

154

SSZ=810675895 TIP=4 CCC 04840004892

Cim: Öntözött talajok szélerózióval szembeni ellenállásának fokozása

Szerző: Atabajev, Bahtijar
Üzbég SZSZK TA Földrengésbiztos Épülettervezési és Mechanikai Kutatóintézete
/IMISZSZ AN ZSZSZR/ 1984 173 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző az eróziós folyamat fejlődésének törvényszerűségeit kutatta, eróziógátló preparátumokkal kezelt szerkezet nélkül

talajokon. Kutatási célkitűzése: racionális, tudományosan megalapozott módszerek kidolgozása a talajerózió leküzdésére, az eróziógátló preparátumok optimális adagolásának meghatározásával. Aerodinamikai vizsgálópadok alkalmazásával kimutatták a homokosszéláramok kritikus sebességtartományait és meghatározták az ebből eredő talajerózió intenzitását. Meghatározták a tiszta és a homokos széláram kritikus sebessége, a talajabláció intenzitása és a preparátumok adagolása közötti összefüggéseket. Képleteket állítottak fel a preparátumok optimális dózisainak meghatározására. A kutatási eredményeket hasznosítják erodált talajokon, csatornatöltések, árkok stb. talajának megkötése céljából. Ennek hatására megmarad a talaj termőrétege, nő a növények terméshozama, csökken a környezet por-szennyezése. Az eróziógátló preparátumok javasolt optimális adagolása biztosítja az abláció jelentős csökkenését. Illusztráció: 32, tábl.: 33, forrásmunka: 83.

31

SSZ=810624174   TIP=4   CCC 04820012915
Cim: Eróziós folyamatok keletkezésének sajátosságai és az erodált talajok termőképességének növelését célzó intézkedések a Dél-Oszét Autonóm Területen
Szerző: Avalisvili, Avtangyil Szamszonovics
Gruziai Talajtani, Agrokémiai és Melirációs
Kutatóintézet   1982   199 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A Dél-Oszétiai Autonóm területen folytatott vizsgálatok célja: a talajeróziós folyamatok törvényszerűségeinek tanulmányozása, talajvédő intézkedések kidolgozásának és az erodált földek termőképessége növelésének céljából. Kutatási módszerek és eszközök: a lemosódottság mértékét a Szoboljev-féle módszerrel határozták meg; a vízelvezetődést pedig esőztető berendezés segítségével. Feltárták az eróziós folyamatok kialakulásának törvényszerűségeit, a lejtőszög hatását a talajok erózióval szembeni ellenállóképességére, a talajok fizikai-kémiai tulajdonságainak a lemosódottság mértékével összefüggő módosulásait, ugyanígy az erodált talajok volumenét. A kutatási eredményeket a Gruzgiprozjom alkalmazta az eróziógátló intézkedések kidolgozására a Gruz SZSZK termőföldhasznosítási generáltervénck készítése során. Elkészítették a talaj-eróziós körzetbeosztási térképet, amely a megjelölt eróziós mutatók alapján írja elő a szükséges talajvédő intézkedések fogantatását. Illusztráció: 11, tábl.: 39, bibl.: 162.

SSZ=810653923   TIP=4   CCC 04830011434
Cim: A Razdan folyó felső folyása vízgyűjtő
medencéjében fekvő szántóföldek jellem-
zése; intézkedések kidolgozása a talaj-
erózió megakadályozására
Szerző: Petroszjan, Radik Szergejevics
Örmény Mezőgazdasági Főiskola
1983   163 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A Razdan folyó felső folyása vízgyűjtő medencéjében fekvő szántóföldek különböző kategóriái szerint vizsgálták meg a talajvédő intézkedések rendszerét. Mezei, stacioner, valamint laboratóriumi vizsgálatokat végeztek. A Razdan folyó felső folyásának vízgyűjtő medencéje példáján a köztársaságban először kategorizálták a szántóföldeket és vázolták fel a szükséges talajvédő intézkedéseket. Megvizsgálták a vetés előtti boronálás talajvédő hatékonyságát. A kapott kutatási eredményeket az Örmény SZSZK razdani kerületében az Atarbekjan szovhozban mintegy 65 ha területen alkalmazták, 65,9 rubel/ha tényleges gazdasági hasznot érve el. A kutatási eredményeket az Armgiprozem Intézet is beépítheti termőföld-hasznosítási terveibe.
Illusztráció: 14, Tábl.: 41, forrásmunka: 207.

SSZ=810674121   TIP=4   CCC 04840006370
Cim: Talajpusztulás, talajképződés és rekultiváció a Kurszki Mágneses Anomális szulfidtartalmu hányóin
Szerző: Dudkin, Jurij Ivanovics
SZU TA SZT Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézete /IPA SZO AN SZSZSZR/
1984   330 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A disszertáció szerzője a Kurszki Mágneses Anomális /KMA/ szulfidtartalmu hányóinak friss talajait vizsgálta annak érdekében, hogy feltárja ezek biológiai hasznosításának lehetőségeit, és megalapozza az agroönózisok kialakításának módjait. A kutatás során a talajösszetétel tanulmányozásának korszerű kémiai-analitikai és műszeres eljárásai, a mérleg-számítások módszerei, emellett vegetációs és mezei kísérleteket folytattak a biológiai talajjavítók és műtrágyák hatékonyságának értékelésére. Tanulmányozták a savasodás, talajpusztulás és talajképződés folyamatait a KMA szulfidtartalmu meddőhányóinak területén. A domborzati viszonyok, a mikrobiológiai aktivitás és a talajjavítási eljárások függvényében számítási módszereket javasoltak a meliorálószeres adagolásának meghatározására.

A kutatási eredmények alkalmazási területe a talajkészletek védelme és racionális hasznosítása, talajszármazástani kutatások, biogeocönológia, ökológia. A kutatók kimutatták a talajképződés kezdeti stádiumait és meghatározták a műtrágyák szerepét a fiatal talajok termőképességének fokozásában a KMA szulfidtartalmu meddőhányóinak területén.

Illusztráció: 15, tábl.: 72, forrásmunka: 405.

SSZ=810676863   TIP=3   CCC 02830053349
Cím: Meredek rézsűk vizes talajfelhordással
történő rekultiválási technológiájának
kidolgozása és kipróbálása a "Jablonovij
ovrag" külfejtésén
Bibl.: VNIINERUD 1983 47 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A jelentés készítői megvizsgálták a "Jablonovij ovrag" külfejtés déli peremén kijelölt kísérleti terepet, valamint a vizes termőtalaj-keverék összetételét abból a célból, hogy kiindulási követelményeket ill. igényeket támasztanak a szóbanforgó kísérleti üzemi technológia - meredek rézsűk vizes termőtalaj keverékkel történő rekultiválása - kidolgozására és megtervezésére vonatkozóan. E célra kialakított keverőgép ill. keverékszivattyú alkalmazásával kísérletezték ki a termőtalaj-víz keverék összeállítását és felhordását. A kísérletek eredménye: a kísérleti terep meredek rézsűjén erősen megkötött a felhordott vizes talajkeverék, majd kihajtott és növekedésnek indult a réti csenkeszfü vetése. A technológia alkalmazható a sziklás kőzetekből álló rézsűk, hányók, fejtési lépcsők rekultiválására. Illusztráció: 6, tábl.: 10.

ERDŐHASZNOSÍTÁS

15

SSZ2810649510   TIP=4   CCC 0483004890
Cím: Különböző származási helyű közönséges
fenyő erdészeti és ökológiai-biológiai
sajátosságai
Szerző: Baranov, Mihail Joszifovics
Belorusz Technológiai Főiskola /BTI/
1983   302 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A disszertáció szerzője által folytatott vizsgálatok célja a Minszk területen található, különböző földrajzi származási helyű fenyőállomány életműködési, növekedési és termelékenységi sajátosságainak feltárása volt. A kutatás során erdőbecslési, dendroklimetikus és fiziológiai-biológiai vizsgálati módszereket, korszerű vizsgálati eszközöket alkalmazott. A sztochasztikus összefüggéseket korrelációs és regressziós számítógépes elemzések segítségével tárta fel. Jellemzéseket készített a főbb fiziológiai folyamatokról, tanulmányozta a korábbi és az új telepítési helyek éghajlatának hatását a fenyőfajták növekedésére és produktivitására. A kutató által készített tervezeteket - a területi erdőgazdaságok részére gyakorlati alkalmazás céljából - jóváhagyta a Minszk területi erdészeti felügyelőség. A szerző részletes terveket dolgozott ki a SZU különböző vidékeiről származó fenyőmagvak felhasználására erdőtelepítés és faiskolai szaporítás céljából a Minszk területen. Illusztráció: 30, tábl.: 37, forrásmunka: 263.

96

SSZ=810640703   TIP=3   CCC 02825051238
Cím: Eróziócsökkentési célú erdőtelepítések
optimális paramétereinek meghatározása
síksági és lejtős földeken minimális
termőföld-elvonással
Bibl.: VASZHNIL VNIALMI   1982   514 old.
Csoport: 2   Nyelv: 570

A kutatási jelentés készítői meghatározták a mezővédő erdősávok optimális paramétereit a Volga-mellék, az Észak-Kaukázus és Nyugat-Szibéria viszonyaira vonatkozóan. Ezek a paraméterek biztosítják, hogy évi 2-4 t/ha-ral csökkenjen a szélerózióból adódó talajvesztesség, javuljon a mezőgazdasági területek talajainak vízháztartása valamint az erdősitett mezők mikroklimája, továbbá 2-7 q/ha-ral nö-

vekedjen a gabonafélék terméshezama. Az erdősáv-telepítési rendszer alkalmazása nyomán a nyílt mezőkhöz viszonyítva mintegy 5-10 q/ha-t tesz ki az őszi búza, 5-8 q/ha-t a késői tavaszi vetésű növények, 3-4 q/ha-t a korai tavasziak, továbbá 40-80 q/ha-t a kukorica-zöldmassza átlagos hozamnövekedése. A műtrágyafélék differenciált használata a Volga-mellék erdősitett mezőin 2-3 q/ha-ral növeli az őszi búza terméshezamát.

206

SSZ=810651589   TIP=4   CCC 04830010967
Cim: Összefüggések különböző erdei ökorendszerek
talajösszeteveői és fenyő-csemeték között
Szerző: Kidar, Majej Markuszovna
Tartui Állami Egyetem /TGU/
1983   203 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutató az erdei talajoknak különféle ökológiai feltételek között kialakult organogén talajszintjeit vizsgálta. Célkitűzése az volt, hogy összehasonlitsa és értékelje - vegetációs és inkubációs kísérleti viszonyok között - az erdei alomtakaró és más szerves talajszintek termőképességét és ökológiai stabilitását. Kutatási módszerek és eszközök: modellkísérletek, a talaj vegyi és biokémiai elemzése, levél-diagnosztika, a növényanyag vegyelemzése, fitometria; SZF-2M szinképfénymérő, fotoelektrokoloriméter stb. A kutató feltárta az erdei alomtakaró potenciális és effektív termőképességének sajátosságait és a kémiai vegyületek hatását a talaj-biológiai folyamatokra. Kidolgozta a fák hatékonyabb gyökértáplálásának elméleti alapjait. Java-solta az erdőgazdaságnak, hogy szoros összefüggésben /az ökológiai adottságokkal/ alkalmazzanak olyan vegyi anyagokat, amelyek ösztönzik a heterotróf mikroflóra metabolizmusát és ezen keresztül a fás növények élettevékenységét. Amellett, hogy az organogén talajszint-potenciálok alkalmazása révén fokozódik az erdők produktivitása, a jelentős műtrágyamegtakarítás további gazdasági hasznót eredményez. A kapott kutatási eredmények felhasználhatók a felsőfokú tanintézetekben az erdészek, ökológusok, agrokémikusok és talajszakértők képzésének tananyagában, továbbá közvetlenül az erdőgazdaságban az erdőrendezéssel kapcsolatos növénytelepítéseknel. A különböző erdei ökorendszerek talajtakarójának sajátosságaira vonatkozó adatok segítségével tudományos alapon tervezhetik a talajok termőképességének szabályozását és az erdők produktivitásának növelését /biológiai eljárások/.
Illsutráció: 35, tábl.: 23, forrásmunka: 294.

SSZ=810651752 TIP=4 CCC 04830011970

Cim: Aerodinamikai viszonyok, kapcsolódó hő-
és tömegátvitel a légkör földközeli ré-
tegében erdőtűzek terjedése során

Szerző: Gruzin, Alekszej Dmitrijevics

Tomszki Állami Egyetem

1983 180 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

Az erdőtűz-terjedéssel foglalkozó kutatás célja: kétdimenziós erdőtűzek zárt matematikai modelljének kidolgozása és a lombtűz-terjedés mechanizmusának elméleti vizsgálata. Az elméleti kutatást matematikai modell alapján, elektronikus számítógép segítségével végezték. Először készült mennyiségi elemzés az erdei lombtűzek terjedésének folyamatáról. Megállapították a tűzterjedés határait, és feltárták e folyamat mechanizmusát. Az érdekelt szervezeteknél három programot vezettek be a lombtűzek terjedési sebességének kiszámítására. Az említett programok alkalmazása lehetővé teszi a tűz eloltására mozgósított erők és eszközök jobb elosztását. A kutatási eredmények az erdők tűzvédelmének kérdéseivel foglalkozó kutatóhelyeken, valamint a SZU Állami Erdészeti Főhivatalának alárendelt szervezetnél hasznosíthatók. A kidolgozott számítógépes programok felhasználhatók a lombtűzek terjedési folyamatának elemzéséhez, valamint az erdőtűz-oltás új eszközeinek és módszereinek kidolgozásához.
Illusztráció: 60, tábl.: 3, forrásmunka: 90.

SSZ=810673375 TIP=3 CCC 02830045043

Cim: Intézkedések kidolgozása az erdőhasznosítás
optimalizálására és az erdőszültségek növelé-
sére a Nagy-Kaukázus észak-keleti részén
/Azerbajdzsán SZSZK/

Bibl.: IG AN AZSZSZR 1983 70 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A Nagy-Kaukázus észak-keleti része erdős zónájának vizsgálatával a kutatók azt a célt tűzték maguk elé, hogy meghatározzák a több rendeltetésű, valamint gazdasági hasznosításra szánt erdők optimális szerkezetét, továbbá programot dolgozzanak ki az erdők optimalizálására és az erdőszültség növelésére a Nagy-Kaukázus észak-keleti részén. Biometriai módszerek alkalmazásával arra a következtetésre jutottak, hogy a bükk mennyiségi érettsége nagyon megközelíti a természetes vágásérettséget, s a bükk leereszkedik a tengerszint-magasságra, ami újdonságnak számít a

keleti Kaukázusontól. Az alsóbb szintmagasságú erdőkben a gyertyánfa komoly konkurrensa a tölgynek, amelyet tracheamikózis pusztít. A kutatási eredmények hatékonyan alkalmazhatók az erdők környezetbepolyásoló szerepének fokozásában, az erdőgazdálkodásban.
Illusztráció: 8, tábl.: 7, forrásmunka: 9.

Содержание
Введение
1. Описание территории исследования
2. Методика исследования
3. Результаты исследования
4. Заключение
Литература
Приложение
Список литературы

Введение
1. Описание территории исследования
2. Методика исследования
3. Результаты исследования
4. Заключение
Литература
Приложение
Список литературы

Содержание
Введение
1. Описание территории исследования
2. Методика исследования
3. Результаты исследования
4. Заключение
Литература
Приложение
Список литературы

FELSZINI ÉS FELSZIN ALATTI VIZ-KÉSZLETEK KUTATÁSA ÉS
ÉRTÉKELESE

SSZ=810637311   TIP=4   CCC 04830002811
Cim: Felszín alatti vizek kémiai összetételének
alakulása a gubkino-sztojlenzki bányai-
ri körzet üzemelő bányatermelési vállala-
tainak térségében
Szerző: Golovina Natalja Grigorjevna
Leningárid Bányászati Kutatóintézet /LGI/
1982 230 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A bányatermelési körzetek felszín alatti vizei vizsgálatá-
nak célja az volt, hogy megvizsgálják azok kémiai összeté-
telének változását a bányatermelési vállalatok üzemelteté-
si viszonyai között, továbbá megalapozzák az alagsövezett
viz hasznosítási lehetőségeit. Hidrokémiai vizsgálatokat
és megfigyeléseket végeztek, laboratóriumi vizsgálatokat,
termodinamikai számításokat hajtottak végre. Feltárták a
felszín alatti vizek kémiai összetétele változásainak irá-
nyait a bányatermelési vállalatok üzemeltetési viszonyai
között, meghatározták az oxidációs-redukciós és mikrobio-
lógiai folyamatok szerepét a felszín alatti vizek öntisz-
tulásában. Az alagsövezett víznek a vizellátásában való
hasznosítására javasolt módszert a lebegyíniói ércfeldolgo-
zó kombinátban évi 200 ezer rubel gazdasági hatékonysággal
alkalmazták. A kutatási eredmények alkalmazási területe:
SZU Geológiai Minisztériumához, Vaskohászati Minisztériu-
mához, valamint Szénbányászati Minisztériumához tartozó
vállalatok. A kutatási jelentés prognózist ad a hidrokémiai
változásokról, elméleti megalapozást nyújt a felszín alatti
vizek racionális hasznosítására vonatkozóan.
Illusztráció: 34, Tábl.: 31, Forrás: 66.

84

SSZ=810646693   TIP=4   CCC 04830009184
Cim: Meliorációs és vizgazdálkodási objektumok
telepítési és fejlesztési változatainak
vizsgálata öntözőrendszerek keretén belül
Szerző: Guzikin, Dmitrij Szamszonovics
Hidrotechnikai és Meliorációs Kutatóintézet /VNIIGIM/
1983 165 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatómunka célja az öntözőrendszerek paraméterei meghatározásának és megalapozásának, technológiai folyamatának továbbfejlesztése a tervezési és optimalizálási módszerek szintetizálásával, továbbá, hogy az optimalizálási eljárások teret kapjanak a gyakorlati feladatok megoldásánál. Kutatási módszerek és eszközök: az érvényes döntésselőkészítési szabályok strukturalizálása, a tervezési feladatok matematikai modellezése tipizált természeti-gazdasági feltételek figyelembevételével, a paraméterek elemzése a termelési funkciók alapján és számítógép segítségével. Kidolgozták a vízkivételi mű vizfelhasználásának technológiai folyamatát és optimalizálási módszereit, az öntözési masszívumok telepítésének és fejlesztésének mutatóit, a különböző fokozatú csatornák, meliorációs területek kijelölésének és fejlesztésének mutatóit. Az új eljárásokat teljes egészében felhasználták a krasznodári és verhnye-szalszki öntözőrendszerek tervezésénél, 270 ezer rub. nyereséggel. A kutatási eredmények alkalmazási területe: vízgazdálkodási tervezőintézetek tevékenysége. Illusztráció: 14, Tábl.: 11, Forrásmunka: 159 db.

157

SSZ=810646616   TIP=3   CCC 02820060937
Cim: Vizi erőforrások mai állapotának és népgazdasági hasznosításuk hatékonyságának vizsgálata
Bibl.: ZAKNII   1982   215 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatók különböző folyók, tavak, víztározók, glaciális tavak és mocsarak vizi erőforrásait vizsgálták széleskörű hidrológiai megfigyelések alapján, amelyet 1980-ig bezárólag friss adatokkal egészítettek ki. Jellemezték a vizi létesítmények szerepét a víz körforgásában, ezek kialakításának adottságait, működésük változásainak sajátosságait, megadták mennyiségi jellemzőiket az ember gazdasági tevékenységének figyelembevételével. Megállapították, hogy az 1980-as állapot szerint Grúzia területén 26 060 folyó volt, teljes hosszúságuk 59 746 km, vízhozamuk pedig évi 65,14 km³ /ebből 56,4 km³ Grúzia határain belül képződik/. Ezen kívül van 734 glaciális tó, amelyek összterülete 511,12 km², vizeik össz mennyisége 30,16 km³; 850 tó, összterületük 169 km², víztérfogatuk 0,72 km³; 28 víztározó, összterületük 120 km², víztérfogatuk 2,51 km³; 16 mocsár és elmocsarasodott terület - összesen 627 km² víztérfogatuk pedig 1,84 km³.

61

SSZ=810649234 TIP=4 CCC 04830009540
Cim: Vizbeszivárgási vizsgálat és prognózis a
talajviz és az aerációs zónában levő ned-
vesség együttes mozgásának modellje
Szerző: Kiszeljov, Alekszandr Arkagyjevics
Hidrogeológiai és Mérnöki-geológiai országos
Tudományos Kutató Intézet /VSZEGINGEO/
1983. 165 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző porózus kőzetben végbemenő vízszivárgás folya-
matát tanulmányozta. A kutatás célja: a talajviz és az
aerációs talajréteg nedvessége együttes mozgásának szá-
mitási modellezése, amely mozgási folyamat nagyszámú
természetes és technogén tényező hatására megy végbe.
A kutatás alkalmazta a modellezés elméletét, a numerikus
analízis ódszereit, a dimenzióelmélet elemeit. Felállí-
totta a talajviz és az aerációs talajréteg nedvesség
együttmozgásának modelljét. A kutatási eredmények közül
a metodika és a számítógépes program felhasználható a
felszín alatti vizek megváltozott feltételek közötti moz-
gásának prognosztizálásához. A metodika alkalmazható a
felszín alatti vizek lokális dinamikai rendellenességei-
nek tanulmányozása során. Illusztráció: 24, tábl.: 2.
forrásmunka: 123.

81

SSZ=810649164 TIP=4 CCC 04820019161
Cim: Hegyláb/felszínek és hordalékkúpok rétegösszletei
hasznosítható felszín alatti vízkészleteinek ér-
tékelési módszere
Szerző: Kupalov-Jaropolk, Oleg Igorjevics
Moszkvai Geológiai Kutatóintézet /MGRI/
1982 269 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatások tárgya a rétegösszletek hasznosítható felszín
alatti vízkészletei és azok hidrogeológiai paraméterei;
célja a hegyláb felszínek rétegösszleteiben a hasznosítható
felszín alatti vízkészletek hitelesebb regionális értékelé-
sével és a vízkészletek hidrogeológiai paramétereinek
biztonságosabb meghatározásával kapcsolatos hidrogeológiai
kutatási módszerek továbbfejlesztése. Kutatási módszerek és
eszközök: imitációs modellezés az MSZM-1, BUSZE=70 elektro-
integrátorok segítségével. Módszert fejlesztettek és új ja-
vaslatokat tettek a hidrogeológiai paraméterek meghatáro-
zására a rétegösszletek viszonyaira vonatkozóan, tovább-
fejlesztették a rétegösszlet-modellek hitelességének viz-
mérleg-számításos alátámasztásának módszerét. Az elkészült
metodikák lehetővé teszik a meglévő furatokkal különböző

mértékben feltárt rétegösszletekben, terveket adtak ki a szivárgási kísérleti munkák megszervezésére.
Illusztráció: 52, tábl.: 51, forrásmunka: 83.

65

SSZ=810649227 TIP=4 CCC 04830004907
Cim: Felszín alatti vizek kémiai összetételének
alakulása és hidro-geokémiai adottságaik a
Balti-tábla délkeleti részén
Szerző: Jesina, Alina Viktorovna
Leningrádi Állami Egyetem /LGU/
1983 203 old.
Csoport: 2 Nyelv: 570

A kutató a jelzett térség felszín alatti vizeit, a tároló kőzeteit, az oldódott gázokat, mikroorganizmusokat vizsgálta. Célja feltárni a különböző kémiai összetételű felszínalatti vizek kialakulásának és elterjedésének törvényszerűségeit; értékelni a vízellátási célú hasznosításuk perspektíváit, az érces ásványok kutatásának lehetőségeit stb. Kémiai analitikai és műszeres vizsgálati módszerek alkalmazott a kémiai elemek és oldott gázok, valamint a felszín alatti vizek mikrobiológiai összetételének meghatározására. Vertikális és horizontális hidrogeokémiai zónabeosztást készített, kimutatta a hatalmas prekambriumi szerkezetek hidrogeokémiai mezőinek főbb sajátosságait. Meghatározta a kőzetek szerkezeti változásainak törvényszerűségeit, továbbá a felszín alatti vizek kémiai összetétele változásainak főbb törvényszerűségeit, valamint meghatározta a hasznos ásványok hidrogeokémiai kutatásának hatékonysági mutatóit.
Illusztráció: 32, tábl.: 28, forrásmunka: 120.

SSZ=810850185 TIP=4 NDK DFE66294M
Cim: A Barth-bodden ökörendszer matematikai modellezése, mint a nyugati bodden-lánc ökörendszerei elemzésének egyik összetevője
Szerző: Vietinghoff, U.
ZIID 1982 132 old.
Csoport: 1 Nyelv: 475

A kutatási anyag tartalmazza a jelzett térség ökörendszerre legfontosabb összetevőinek /zöld, kékeszöld algák, makrofitobentos, különböző baktériumok, oldott szerves és szervetlen nitrogénvegyületek, diatoma, talajázalék,

állati élőlények stb./ matematikai modelljét és ismerteti ezek kölcsönhatásait az eutróf sósvízű medencében /Barthodden, a Balti-tenger déli része/. A bioösszetevők energia- és nitrogénkörforgási folyamatait a szerző huszonnégyszeres közönséges differenciális egyenletben írja le. A differenciális egyenletek rendszerének megoldása nagyteljesítményű analóg számítógépen valósul meg, ezt követően pedig a modellt átprogramozzák, ESZ-1040 típusú elektronikus számítógépen történő feldolgozás céljából. Illusztráció: 66, tábl.: 12, bibl.: 392, melléklet: 1 db.

21

SSZ=810646552 TIP=4 CCC 05830000853

Cim: Ukrajna táblás artézi medencéinek természetes felszín alatti vízkészletei /vizsgálati módszerek, a keletkezés törvényszerűségei/

Szerző: Sesztopalov, Vjacseszlav Mihajlovics
Hidrogeológiai és Műszaki Geológiai Országos Tudományos Kutatóintézet /VSZEGINGEO/
1983 441 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A disszertáció szerzője az ukrainai táblás artézi medencék természetes felszín alatti vízkészleteit tanulmányozta. Kutatásának célkitűzése: a kutatás tudományos-metodikai alapjainak továbbfejlesztése, a természetes vízkészletek eloszlási és keletkezési törvényszerűségeinek feltárása. Kutatási módszerek és eszközök: a természetes felszín alatti vízkészletek prognosztizálása a rendelkezésre álló módszerek komplex alkalmazásával és a közbeni eredmények következetes kölcsönös korrigálásával, analóg és elektronikus számítógépek segítségével. A szerző kidolgozta a természetes vízkészletek tanulmányozásának új elméleti aspektusait és módszereit, valamint a vízkészletek komplex szakaszos értékelésének metodikáját. A természetes vízkészletek tanulmányozásának eredményeit figyelembe vették a Dnyeper- és Pripjaty-medence vízkészletei komplex hasznosítási tervének kidolgozásánál. A kapott kutatási eredmények felhasználása lehetővé tette a felszín alatti vizek távlati üzemi készleteinek 1,8-szoros növelését. A kutatási eredmények alkalmazási területe: komplex vízhasznosítási tervek kidolgozása a SZU Vizgazdálkodási Minisztériumának keretében, továbbá hidrogeológiai munkák szervezése a SZU Geológiai Minisztériumának hatáskörében. A szerző kutatásainak köszönhetően először sikerült átfogó értékelést készíteni a voliny-podolszki és dnyeperi artézi medencék természetes vízkészleteinek eloszlásáról, továbbá feltárni és meghatározni e medencék szerepét a felszín alatti vizek üzemi készleteinek kialakulásában. Illusztráció: 65, tábl.: 24, forrásmunka: 405.

SSZ=810801645 TIP=3 CSEH 08336282
Cim: Kelet-Szlovákia felszín alatti vizei
fő hálózatának értékelése

Szerző: Kasa, J.

Ministerstvo Lesov a Vodneho Hospodarstva SSR,
Bratislava

1983 165 old.

Csoport: 2 Nyelv: 605

A kutatási jelentés az 1958-1980. közötti időszakra terjedően értékeli a kelet-szlovákiai felszín alatti vizek fő hálózatának állapotát, továbbá bemutatja a vizsgált időszakra vonatkozó hidrológiai adatok felhasználásának lehetőségeit. A jelentés ezen kívül meghatározza a mester-ség és beavatkozások időtartamát és a vízháztartásra gyakorolt hatások mértékét, továbbá elősegíti a vizsgált vízhálózat elhelyezkedésének különböző szempontú értékelését.

SSZ=810272215 TIP=3 NDK OFE65713

Cim: A vízmérlegre gyakorolt antropogén
hatás vizsgálata

Bibl.: ZIID 1981 41 old.

Csoport: 2 Nyelv: 475

A jelentés számítógépes metodikát ismertet, amely a vízmérleget és a talajvíz-újraképződést befolyásoló - urbanizációval, meliorációval /esőztetés, talajvíz-hatás/ és erdőgazdasági intézkedésekkel kapcsolatos - antropogén hatások regisztrálására szolgál. A vízkészletek feltárása céljából feldolgozza az új vízhozam-térképeket. Az alkalmazott kutatások céljaira /a vizadó talajréteg modellje, vízkészlet-ellenőrzési és -szabályozási program stb./ kiszámították a talajvíz-újraképződés sokéves átlagértékeit, valamint aktuális havi értékeit. Bibl.: 31,

SSZ=810651045 TIP=4 CCC 04830010089

Cim: Hordalékkúpok felszín alatti vízkészletei
prognosztizálása /a Csujszki mélyület példáján/

Szerző: Gogoljev, Mihail Ivanovics

Moszkvai Állami Egyetem /MGU/

1983 207 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570.

A kutatás tárgya a hordalékkúpok többrétegű vízhordozó rendszerei, figyelembe véve a felszín alatti vizek kivételét

létesítményeinek üzemeltetését. A kutatási célkitűzés: a geofiltrációs prognosztizálás metodikájának kidolgozása - a felszín alatti üzemi vízkészletek értékelésével és a hordalékkúpok területének alagcsövezésével kapcsolatos feladatok együttes megoldása céljából. Különböző vízszivárgási kísérleteket végeztek, laboratóriumi vizsgálatokat folytattak, egyebek közt BUSZE elektrointegrátor és ESZ-1022 számítógép alkalmazásával. Megalapozták a víznyomásmérők elhelyezésének elveit, megállapították a vizelosztás egyenletlenségeinek főbb okait, kidolgozták a megfelelő modellrendszer felépítésének módszereit. A kutatási eredmények alkalmazási területe: felszín alatti üzemi vízkészletek feltárása /SZU Geológiai Minisztérium/ és alagcsövezési munkálatok tervezése /SZU Vizgazdálkodási Minisztérium/. Illusztráció: 35, tábl.: 19, forrásmunka: 127.

219

SSZ=810651981 TIP=4 CCC 04830013586
Cím: Hidrogeológiai adatok feldolgozásának és a geofiltráció modellezésének automatizált rendszere a felszín alatti vizek üzemi készleteinek értékelése céljából

Szerző: Fomina, Tamara Dmitrijevna
Hidrogeológiai és Geológiai-mérnöki Országos Tudományos Kutatóintézet /VSZEGINGEO/
1983 171 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás célja az volt, hogy kidolgozzák a hidrogeológiai adatok automatizált feldolgozási rendszerének metodikai alapjait, amely rendszer a felszín alatti vizek üzemi készleteit értékeli, számítógépes modellezés segítségével. Ennek megfelelően kidolgozták egy olyan automatizált rendszer megszervezésének alapjait, amelynek keretében először sikerült áttekinteni a hidrogeológiai adatok feldolgozásának teljes technológiai folyamatát a felszín alatti vizek üzemi készleteinek értékeléséhez. Az automatizált adatfeldolgozó rendszert és az ehhez kapcsolódó metodikai anyagot a Kazah SZSZK Geológiai Minisztériumának hatáskörében hasznosítják. A rendszer programjainak egy részét a Szevkavgeológija és más geológiai egyesüléseknél vezették be. A kutatási eredmények bevezetésének hatékonysága: automatizálódott a háló-modellek rögzítése és tárolása a hidrogeológiai feladatok megoldásához; nagyobb pontossággal oldható meg a geofiltráció modellezésének feladatai. A disszertáció alapvető tételeit felhasználták annak az automatizált rendszernek a létrehozásához, amely lehetővé teszi a kiinduló kartográfiai anyag számítógépes tárolását, feldolgozását és a geofiltráció-modellezési feladatok megoldását. Illusztráció: 15, tábl.: 9, forrásmunka: 110.

SSZ=810644471 TIP=4 CCC 04830004881
Cim: Urán-izotópos vizsgálati módszer ki-
dolgozása a felszín alatti vizek ki-
alakulási és cirkulációs folyamatai-
nak tanulmányozására aktiv vizcsere
zónájában
Szerző: Tyihonov, Anatolij Ivanovics
Moszkvai Geológiai Kutató Intézet /MGRI/
1983 276 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A disszertáció szerzője a Felszín alatti vizek urántartal-
mát és uránizotóp-összetételét tanulmányozta. Célja az volt,
hogy urán-izotópos módszert dolgozzon ki a felszín alatti
vizek kialakulási és cirkulációs folyamatai térbeli elosz-
lásának tanulmányozásához, továbbá új módszereket dolgoz-
zon ki az ezzel kapcsolatos hidrogeológiai feladatok meg-
oldására. Kutatási munkája során felhasználta a felszín
alatti vizek urán-izotópos felvételezésének metodikáját,
ionizációs alfa-szinkémérőket, továbbá félüzemi kísérleti
módszereket a felszín alatti vizek lelőhelyein. Megállapi-
totta, milyen törvényszerűségek alapján változik az urán
izotóp-összetétele az aktiv vizcsere zónájában. Kidolgozta
az urán-izotópos felmérés módszereit és a felmérési ered-
mények kiértékelésének metodikáját. A kutatási eredmények
bevezetésének következtében növekedett a hidrogeológiai
munkák termelékenységse, információellátottsága és az ered-
mények hitelessége. A kutatási eredmények alkalmazási te-
rülete: felszín alatti vizek lelőhelyeinek kutatása és
feltárása az aktiv vizcsere viszonyai között. Módszereket
dolgoztak ki a felszín alatti vízkészletek meghatározá-
sára, a kőzetek vízelvezetőképességének, a felszín alatti
vizfolyások határai szezonális áthelyeződésének meghatá-
rozására, továbbá annak megállapítására, milyen hatással
vannak a hidrotechnikai létesítmények a felszín alatti
vizek utánpótlódására és működési rendszerére. Illusztrá-
ció: 41, tábl.: 6, forrásmunka: 154.

SSZ=810644517 TIP=4 CCC 04830005768
Cim: Felszín alatti vizek kialakulása a
Karakum-csatorna hatáskörzetében, va-
lamint vízminőség-prognosztizálás az
öntözéssel összefüggésben
Szerző: Babajev, Dovletgeldi
Moszkvai Állami Egyetem /MGU/
1983 225 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A disszertáció szerzője a Középső-Kopetdag hegyláb-felszíne
talajvizeit vizsgálta, hogy feltárja a talajvizek kémiai

összetétele alakulásának törvényszerűségeit és prognosztizálja a víz minőségét a Karakum-csatorna öntözőrendszerének hatását figyelembe véve. Kidolgozta az említett törvényszerűségek vizsgálatának komplex közelítési módját, prognoszt készített a talajvíz mineralizálódására a Karakum-csatorna öntözőrendszerének működési feltételeit figyelembe véve. A kutatási eredmények a vízgazdálkodásban hasznosíthatók. A szerző pontosította a vízfolyások hidrodinamikai szerkezetét, meghatározta a Karakum-csatorna öntözőrendszerének szerepét a talajvizek alakulásában, felállította a hordalékok filtrációs felépítésének törvényszerűségeit, komplex hidrogeokémiai típus-osztályozást dolgozott ki és elvégezte a vizsgált terület hidrogeokémiai térképezését és körzetesítését.
Illusztráció: 21, tábl.: 17, forrásmunka: 167.

248

SSZ=810651085   TIP=4   CCC 04830010317
Cím: Mélységi tektonikus törésvonalak hidrogeológiai szerepének vizsgálata légi és űrfelvételek felhasználásával /Dél-Jakutia példáján/
Szerző: Ligin, Alekszej Mihajlovics
Hidrogeológiai és Mérnöki Geológiai Országos Kutatóintézet /VSZEGINGEO/
1983   213 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A címben jelzett kutatási téma kidolgozásának célja az Aldáni-tábla nyugati részének törési helyein található felszín alatti vizeket a vizellátás szempontjából való tanulmányozása és a légi- ill. űrfelvételek ilyen célú alkalmazási lehetőségeinek feltárása volt. Kutatási módszerek és eszközök: kísérleti kutatások a törési helyek felszín alatti vizeinek vizsgálata céljából, a törési helyek megelőző hidrogeológiai szerepének tisztázása az űrfelvételek segítségével. A kutatás során feltárták az Aldáni-tábla nyugati része törési helyeinek hidrogeológiai adaottságait; kidolgozták a hidrogeológiai körzetesítési célú űrfénykép-térképek készítésének elveit. A kutatási eredményeket a Jakutszkgeológiai geológiai-termelési egyesülésnél alkalmazzák a hidrogeológiai felmérésekhez.
További hasznosítási terület: az OSZFSZK Geológiai Mirisztériumának egyesüléseiben folyó hidrogeológiai kutatások. A kutatómunka eredményeképpen űrfénykép-térképeket készítenek az Aldáni-tábla nyugati részéről az újabb vizellátási források felkutatása céljából; megalapozottnak nyilvánították az űrfelvételek felhasználását a dél-jakutiai regionális hidrogeológiai kutatások területén. Illusztráció: 20, tábl. 10, forrásmunka: 175.

SSZ=810653913 TIP=4 CCC 04830011817

Cim: Vizi erőforrások és az öntözött földek
vizellátottságának növelési lehetőségei
az Üzbég SZSZK Szurhandarja területének
példáján/

Szerző: Junuszov, Savkat Junuszovics
Taskenti Mezőgazdasági Gépesítési és
Öntözéstechnikai Kutatóintézet
/TIIIMSZH/
1983 224 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutató a Szurhandarja terület folyóinak vízkészleteit, felszín alatti és visszavezetett vizeit vizsgálta, abból a célból, hogy miként növelhető az öntözött földek vizellátottsága a rendelkezésre álló vizi erőforrások komplex hasznosítása révén a gyapot, különösképpen a vékonyszálú gyapotfajták maximális terméshozamának biztosítása érdekében. Részletesen vizsgálta az éves vízhozamok ingadozását, a folyók vízhozam-szabályozásával kapcsolatos kérdéseket. Erre a területre első ízben határozták meg elméletileg a terület nagysága és a vizellátottság közötti összefüggéseket. Megállapították, hogy a visszaforgatott vizekkel történő öntözés e területen 30-35 %-kal növeli a vizellátottságot. A max. 5,9 g/l ásványi anyag tartalmú visszaforgatott vizeket a Serabadi-völgy gazdaságaiban jelenleg mintegy 21 ezer hektáron hasznosítják, a jövőben ez a terület meghaladja a 150 ezer hektárt. Megállapították azt is, hogy az összes vizi erőforrások hasznosítása révén a jelzett terület 100 %-os vizellátottságának köszönhetően 300 ezer ha-ra növelhető az öntözött földek területe. Illusztráció: 23, tábl.: 30, forrásmunka: 125.

SSZ=810678327 TIP=4 CCC 04840005332

Cim: Regionális hidrogeológiai kutatások
volumenének optimalizálása matematikai
modellezési módszerek alkalmazásával

/az Azov-Kubányi-artézi medence észak-
keleti része hőmérséklet- és nyomás-
mezőinek példáján/

Szerző: Gyenyiszenko, Galina Jevgenyevna
Hidrogeológiai és Mérnöki-Geológiai Országos
Tudományos Kutatóintézet /VSZEGINGEO/
1984 236 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás tárgya: regionális hidrogeológiai kutatások volumenének optimalizálása, az Azov-Kubányi-artézi medence

észak-keleti része nyomás- és hőmérsékleti mezőinek példáján. Célja: a regionális hidrogeológiai kutatások volumene matematikai modellezési /hidrogeológiai és információs/ módszerekkel történő optimalizálási elveinek, kritériumainak és metodikai alapjainak kidolgozása. Hidrogeológiai és információs matematikai modellezési módszert alkalmaztak, elektronikus és analóg számítógépeket használtak stb. Felhasználták a regionális hidrogeológiai kutatások optimalizálására eddig kidolgozott metodikákat. Kidolgozták a kutatási volumen optimalizálásának cél-koncepcióját, az optimalizálási kritériumot, a lépcsőzetes optimalizálási metodika alapjait, továbbfejlesztették a hidrogeológiai jellemzők meghatározása hiba-lehetőségeinek értékelési módszerét. A hidrogeológiai térképek pontossága értékelésének módszereit "A Szovjetunió hidrogeotermikus atlaszá"-nak összeállításánál alkalmazták. A geofiltrációs modellek felépítésének metodikáját a "Vosztokkazgeológija" és a "Szevkavgeológija" egyesüléseknél vezették be. A kutatási eredmények alkalmazási területe: a felszín alatti vizek nyomás- és hőterképei pontosságának értékelése. Először készítették értékelést arról, elegendő számú vízszint- és vízhőmérséklet-mérő állomás működik-e az Azovi-Kubányi artézi medence észak-keleti részének határain belül, továbbá kimutatták, mely körzetekben van szükség további ilyen mérőállomások telepítésére a felszín alatti vizek szintmagasságának és hőmérsékletének regisztrálása céljából. Illusztráció: 46, tábl.: 3, forrásmunka: 320.

SSZ=810677193   TIP=4   CCC 04840006642
Cím: A Nyugat-Donyeci-medence szénbányáinak
üzemeltetése, a hidrogeológiai feltételek
értékelése, valamint a bányamunkák
vizi erőforrásokra gyakorolt hatásának
tanulmányozása /a vízvédelmi intézkedések
kidolgozásával kapcsolatosan/
Szerző: Kudrjavec, Tatjana Dmitrijevna
Hidrogeológiai és Mérnöki-Geológiai
Országos Tudományos Kutatóintézet
/VSZEGINGEO/
1984   222 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A szerző a szénbányák vizellátásával, a felszíni és felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos kérdéseket vizsgálta. Kutatási célkitűzése: a szénbánya-üzemeltetés hidrogeológiai feltételeinek értékelése, a bányaművelés vizi erőforrásokra gyakorolt hatásának tanulmányozása, a természetvédelmi intézkedések kidolgozása és tudományos megalapozása volt. Továbbfejlesztették a bányafejtési vízbeáramlások prognosztizálásának, a bányavizek mineralizálódása és kémiai összetétele prognosztizálásának módszereit. Kidolgozták és

tudományosan megalapozták a Nyugat-Donyec-medencei vízi erőforrások védelmével összefüggő problémák megoldásának módjait. A bányafejtési vízbeáramlások prognosztizálásának, a bánya- és felszíni vizek minősége prognosztizálásának módszereit, valamint a vízi erőforrások védelmére vonatkozó kísérleteket a Pavlogradugol termelési egyesülésénél és a Pavlogradszkaja bányaexpedíciónál vezették be, 83 ezer rubel gazdasági hatékonysággal. A kutatási eredmények ezen kívül az USZSZK Geológiai Minisztériumához tartozó számos más egyesülés, továbbá kutatóintézet, tervezővállalat stb. tevékenységében hasznosíthatók. Összefoglalva: értékelték a szénbányák területi vízellátási problémáit, megvizsgálták és prognosztizálták a bányavíz-kibocsátás környezeti hatásait, gyakorlati intézkedéseket dolgoztak ki a környezet védelmére ezen hatásokkal szemben.

Illusztráció: 51, tábl.: 17, forrásmunka: 111.

62

SSZ=810653740

TIP=4

CCC 04830013623

Cím: Az Azov-Kubányi/artézi/-medence matematikai modellrendszerének kidolgozása és alkalmazása a felszín alatti vízkészletek kialakulási feltételeinek tanulmányozása és a vízkészletek számbavétele céljából

Szerző: Fedotov, Jevgenyij Vasziljevics

Hidrogeológiai és Mérnöki-Geológiai Országos

Tudományos Kutatóintézet /VSZEGINGEO/

1983

225 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző megvizsgálta az artézi medence matematikai modellrendszerének alkalmazhatóságát a felszín alatti vízkészletek számbavétele céljából. A kutatás fő célja: az Azovi-Kubányi artézi medence matematikai modellrendszere felépítési elveinek és metodikájának továbbfejlesztése, valamint a felszín alatti vízkészletek kialakulási feltételeinek tanulmányozása. A kutatás során alkalmazták a vízszivárgás differenciális egyenletei megoldásának numerikus módszereit, "Szaturn-2" számítógép-sor segítségével. Értékelték a regionális és részletmodellek alkalmazhatóságának szintjén a vízcseré-feltételek tanulmányozásával és a vízkészletek számbavételével kapcsolatosan. Az elért kutatási eredmények hasznosítása elősegíti a Krasznodari országrészben folyó geológiai kutatómunkák minőségének javítását és hatékonyságának növelését. Az eredmények további hasznosítási területe: a SZU Geológiai Minisztériuma egyesüléseinek keretében folyó hidrogeológiai kutatások, tervező-feltáró tevékenység stb. Tanulmányozták a hidrogeológiai paraméterek értékei megoszlásának és az artézi medence vízkészletei alakulásának törvényszerűségeit, prognosztizálták a vízkivétel

hatását a régió hidrogeológiai adottságaira. Illusztráció: 31, tábl.: 25, forrásmunka: 152.

66

SSZ=810644448   TIP=4   CCC 04830007430
Cim: Az Azov-Kubányi/artézi/-medence felszín
    alatti vizei lefolyásának vizsgálata
Szerző: Diorgyijev, Ivan Vasziljevics
    Moszkvai Geológiai Kutató Intézet /MGRI/
    1983   150 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

Az Azov-Kubányi /artézi/-medence területén folytatott vizsgálatok célja: a felszín alatti lefolyás törvényszerűségeinek feltárása az artézi medence édes- és sós vizű főbb komplexumaiban, természetes és módosult feltételek között. Terepvizsgálati módszereket, analitikus és matematikai módszereket, számítógépet alkalmaztak. Mennyiségi adatok alapján állapították meg a felszín alatti lefolyás kialakulásának és eloszlásának törvényszerűségeit. Először vizsgálták a felszín alatti lefolyás szerepét a medence-tér-ség általános hidrokémiai mérlegének alakulásában, tanulmányozták a felszín alatti vizek talajpusztító hatását, értékelték az Azovi-tengerbe tartó felszín alatti lefolyást. Az ezzel kapcsolatos számításokat felhasználták az Azovi-tenger víz- és sómérlegének megalapozó vizsgálatához a Zsuk Sz.J. Vizgazdálkodási Tervező Intézetben. A felszín alatti lefolyásról készített térképeket átadták a VSZEGINGEO országos intézetnek annak a hőveszteségnek a meghatározásához, amelyet a felszín alatti vizek idéznek elő a föld méhében. Az elért kutatási eredményeket a SZU Geológiai Minisztériumának szervezetei felhasználhatják a felszín alatti vízkészletek regionális vizsgálataihoz, továbbá azon lehetséges negatív változások prognosztizálásához, amelyeket az intenzív gazdasági tevékenység okozhat a geológiai közegben. Illusztráció: 28, tábl.: 4, bibl.: 111.

74

SSZ=810653695   TIP=4   CCC 04830012637
Cim: Felszín alatti vizek üzemi készletei
    feltárásának és értékelésének metodikája
    /a Moszkvai-artézi-medence központi részének példáján/
Szerző: Reutov, Viktor Ivanovics
    Hidrogeológiai és Mérnöki-Geológiai Országos
    Tudományos Kutatóintézet /VSZEGINGEO/
    1983   186 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A szerző felszín alatti vízellőhelyeket vizsgált többre-
tegtű szelvényfelépítésű folyamvölgyekben. Célja az volt,
hogy feltárja az ilyen jellegű folyamvölgyek felszín alatti
üzemi vízkészletei kialakulásának törvényszerűségeit,
továbbá kidolgozza az üzemi vízkészletek kutatásának, feltá-
rásának és értékelésének módszerét. A szerző által ki-
dolgozott komplex kutatási-feltérési-számbavételi metodika
új önálló fejezetet képez a felszín alatti üzemi vízkész-
letek kutatásának, feltérásának és értékelésének általános
elméletében. E komplex vízkészlet-kutatási, -feltérési és
-számbavételi metodikát az OSZFSZK Geológiai Minisztériuma
Centrgeológija egyesülésének moszkvai szervezeténél ve-
zették be a gyakorlatban.

A kutatási eredményeket hasznosíthatják továbbá mindazon
szervezetek, amelyek a folyamvölgyek felszín alatti víz-
készleteinek kutatásával-feltérásával kapcsolatos tevékeny-
séget folytatnak. A disszertációban foglalt főbb kutatási
eredményeket már sikerrel alkalmazták a velenszki,
szrednyekljazminszki, isztrini, kalinyini és klini felszín
alatti vízellőhelyeken, amelyek készleteit a SZU-ban véde-
lem alá helyezték. Illusztráció: 31, tábl.: 20, forrásmunka:
96.

88

SSZ=810653738

TIP=4

CCC 04830013579

Cím: Felszín alatti üzemi vízkészletek kialakulásának
feltételei és az ezzel kapcsolatos kutatási szám-
bavételi metodika sajátosságai a táblás területek
töltésszerű emelkedőinek körzetében

Szerző: Proszekov, Alekszandr Mihajlovics

Hidrogeológiai és Mérnöki-Geológiai Országos

Tudományos Kutatóintézet /VSZEGINGEO/

1983 145 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A táblás területek töltésszerű emelkedőinek körzetében vég-
zett vízkészlet-vizsgálatok célja az volt, hogy feltérjék a
felszín alatti üzemi vízkészletek kialakulásának törvény-
szerűségeit, továbbá javaslatokat tegyenek a vízkészletek
kutatási-számbavételi módszerére. A kutatás eredményekép-
pen a táblás területek töltésszerű emelkedőinek körzetében
meghatározták a felszín alatti vízellőhelyek egy sajátos
altípusát, megállapították az üzemi vízkészletek kialaku-
lásának főbb forrásait, valamint analitikai megoldásokat
dolgoztak ki az üzemi készletek egyes mérleg-összetevőinek
mennyiségi értékelésére. A felszín alatti üzemi vízkészle-
tek kutatási-számbavételi metodikája már alkalmazást nyert
a Centrgeológija egyesülés moszkvai kutatóexpedíciójánál,
Gusz-Hrusztalnij város vízellátását célzó vízkészlet-újra-
értékelési munkák során. A kutatási eredményeket haszno-

sításra ajánlották a Centrogeológia, Primorgeológia, Szevkavgeológia, stb. geológiai egyesüléseknek.
Illusztráció: 26, tábl.: 7, forrásmunka: 76.

113

SSZ=810673141 TIP=3 CCC 02830034748
Cím: Felszín alatti/talaj/ vizek kialakulásá-
nak törvényszerőségei, vízmérleg-prognó-
zisa
Bibl.: TNIGRI 1983 300 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatók a Kopetdag előhegyi síkságai felszín alatti /talaj-/ vizeinek kialakulási törvényszerűségeit, többféle sajátosságát vizsgálták abból a célból, hogy tudományos megalapozottsággal prognosztizálható legyen a Karakum csatorna hatására az említett térség talajvizeiben végbemenő vízháztartási és vízmérleg-módosulások folyamata. A kutatók elemezték és kiértékelték a talaj-víz-háztartás sokéves megfigyelési adatait, analóg matematikai modellezést végeztek, hidrogeológiai körzetesítést készítettek az adott területről, általános víz- és sóháztartási mérleget és vízszint-prognózist készítettek. Kidolgozták a területi víz- és földhasználati optimalizálás alapjait. A kutatási eredmények alkalmazási területe: tervek készítése a vízhasználat optimalizálására és a hidrogeológiai-meliroációs intézkedésekre a Kopetdag előhegyi síkságán. Illusztráció: 26, tábl.: 35.

125

SSZ=810679271 TIP=3 CCC 02830005608
Cím: Haltenyésztésre használt víztározók talajszennyezettségi normái meghatározásának metodikája
Bibl.: GOSZNIORH 1982 91 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A haltenyésztési célokra használt víztározók talajának /iszap-homok/ és a különböző halfajták tanulmányozásának célja: a talajszennyezettségi határértékek megalapozási elveinek rögzítése volt. A kutatás során hidrokémia, viztoxikológiai kísérleteket végeztek algákon, felsőbbrendű vizinövényeken, vízfenekei gerinctelen élőlényeken és halakon. Elsőként dolgozták ki a talajszennyezettségi határértékek megalapozásának elveit. Ezeket a határértékeket a vízelvezetési rendszerek kialakításánál és a haltenyésztő gazdaságok víztározóinak védelmére irányuló intézkedések

kidolgozásánál fogják alkalmazni. Illusztráció: 16,
tábl.: 37, forrásmunka: 56.

SSZ=810678278   TIP=3   CCC 02830060069
Cim: A Borzsomi ásványviz-lelőhely vízhordozó
kőzetei ion- és sóösszetételének vizsgálá-
lata, valamint az ásványvizek kémiai ösz-
szetetele alakulásának modellezése
1982   50 old.
Csoport: 3   Nyelv: 570

A kutatók megvizsgálták a Borzsomi ásványviz-lelőhely víz-
hordozó kőzeteinek hidrogeokémiai tulajdonságait. A termé-
szetes adottságokat maximálisan megközelítő laboratóriumi
kísérletek útján modellezték a kőzetek szénsavas kilúgozó-
dásának folyamatait. Munkájuk során felhasználták a pórus-
oldatok extrahálásának, kisajtolásának és mikrokémiai
elemzésének különféle módszereit, korszerű analitikai mű-
szerek alkalmazásával. A kapott adatok - hidrogeokémiai
kritériumok gyanánt - felhasználhatók a borzsomi ásványviz
kémiai összetételének származását, valamint a paleogén
és felső krétakori hordozókőzetekkel való genetikai össze-
függéseit vizsgáló kutatásokban. Ennek fontos tudományos
és gyakorlati jelentősége van a borzsomi ásványviz-lelőhely
körzetében folytatandó további kutató-feltáró hidrogeológ-
iai tevékenység racionalizálása szempontjából. Tábl.: 6,
forrásmunka: 26.

90

SSZ=810407280   TIP=3   POL 0240954
Cim: Vizhasználat racionalizálásának elvei
és módszerei, valamint célirányos in-
tézkedések hatásvizsgálata
Szerző: Kostrzewa, H., Bankowski, W. Slesicki, M.
1982
Csoport: 1   Nyelv: 540

A jelentés két kutatási témát foglal magában: egyik a
Vkra-folyó vízgyűjtő medencéjében működő tejipari vállala-
tok vízelvezetési tevékenységének helyzetelemzése, a másik
egy monográfia a másodlagos vízhasznosításról a Felső-Szi-
léziai Iparvidék körzetében. A kutatások alapját a meglevő
dokumentáció, statisztikai és egyéb adatok képezték, to-
vábbá a szerzők saját kutatásokat is folytattak az emli-
tett iparvállalatoknál. A monográfiai fejezetben gyűjtöt-
ték össze és értékelték a másodlagos vízhasznosítás mai

technológiai megoldásait. A vízelvezetési rendszer állapotát értékelő fejezetben a szerzők felvázolják a vizgazdálkodást ésszerűbbé tevő intézkedéseket és meghatározzák a további, a következő években folytatandó kutatások irányait. A kutatási anyag integráns részét képezik a kutatás tárgyát érintő táblázatok és ábrák.

130

SSZ=810653737 TIP=4 CCC 04830013572

Cím: A biogén szulfátredukció szerepe a felszín alatti vizek kémiai összetételének alakulásában

Szerző: Borzenkov, Igor Anatoljevics
Hidrogeológiai és Mérnöki-Geológiai Intézet
/VSZEGINGEO/
1983 254 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző a "viz-kőzet" georendszert tanulmányozta, a biogén szulfátredukció folyamatának fejlődési viszonyai közt. Kutatási célkitűzése az volt, hogy tanulmányozza a "viz-kőzet" rendszer szulfátos és karbonátos összetevőinek viselkedését, valamint az oldat kémiai összetételének átalakulásait a szulfátredukáló mikroflóra aktív fejlődésével egyidőben. Kutatási módszerek: a talajvizek makroösszetevőinek és baktériális összetételének hidrokémiai és mikrobiológiai analízise, a biogeokémiai folyamatok kinetikája meghatározásának radioizotópos módszere, matematikai modellezés. Tudományos alátámasztást nyert a biogén szulfátredukció, mint biokémiai folyamat szerepe. Ez a folyamat széleskörűen elterjedt a "viz-kőzet" geoszisztémában, és növeli a talajvizek agresszivitását a karbonátos ásványokkal szemben. A kutatómunka eredményei gyakorlati hasznosításra találtak a szulfidos vizek pszekupszki lelőhelyének feltárásában, amelyre a "Geominvod" hidrogeológiai igazgatósága végzett. A kutatási eredmények további alkalmazást nyerhetnek a különböző regionális geológiai kutató-feltáró szervezet által folytatott hidrogeológiai kutatások területén. A disszertáció szerzője elsőként bizonyította annak lehetőségét, hogy a szulfátredukció folyamatának során prognosztizálható a talajvizek kémiai összetételének módosulása, ami fontos jelentőséggel bír a kénhidrogén ásványvizek lelőhelyein folytatott kutató- és üzemeltetési tevékenység szempontjából. Illusztráció: 51, tábl.: 7, forrásmunka: 260.

SSZ=810653666 TIP=4 CCC 04830012224
Cim: Hegyvidéki talajvizjárás alakulásának
törvényszerűségei és prognózisa
/a Kárpátok keleti részének példáján/
Szerző: Nyikityin, Nijkolaj Konsztantinovics
VSZEGINGEO
1983 290 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző a Kárpátontúli terület talajvizviszonyait és a vizjárást befolyásoló tényezőket vizsgálta azzal a célkitűzéssel, hogy feltárja a talajvizjárás törvényszerűségeit, és genetikai ill. statisztikai alapon kidolgozza a vizjárás-paraméterek hosszú- és rövidtávú prognosztizálásának módszereit. A vizsgálatokat BESZM-4M segítségével végezték, továbbá analitikai módszereket alkalmaztak. A kutatás eredményeképpen létrejött a talajvizjárás kiegyenlítettségének vizsgálati metodikája, valamint a rövidtávú prognózisok készítésének módszere. A kutatási eredmények felhasználhatók a vízkivételi művek, vasútvonalak és autópályák, meliorációs és öntözőrendszerek tervezésében és építésében, a hasznos ásványok lelőhelyeinek kitermelésében. Emellett kidolgozták az állami megfigyelőhálózat alapállomásainak Kárpátontúli területi telepítési sémáját. Illusztráció: 34, tábl.: 42, forrásmunka: 143.

FÖLDTUDOMÁNYI KUTATÁSOK ÉS MÓDSZEREK

50

SSZ=810637440

TIP=4

CCC 04830003204

Cím: Algoritmusok és programozási eszközök kidolgozása és alkalmazása bonyolult rendszerek működésének tanulmányozásában /közép-ázsiai földgázkitermelő objektumok példáján/

Szerző: Hodzsajev, Tolib Tahirovica

Üzbég SZSZK TA Kibernetikai Tudományos-Termelési Egyesülése

1983 183 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző olyan földgázkitermelő objektumokat tett vizsgálat tárgyává, amelyek a nyitott, bonyolult rendszerek osztályába sorolhatók, különböző tervekben többszintű irányítási struktúrával rendelkeznek. A kutatás célja: a földgázkitermelő objektumok bonyolult rendszerként való tanulmányozása és hatékony módszerek, valamint programozási eszközök kidolgozása a prognosztizálási jellemzők értékeléséhez nem teljeskörű informáltság és a földgázkitermelési kapacitás optimális eloszlása feltételei között. A munka során alkalmazást nyertek a többlépcsős valószínűségi becslés módszerei, a főbb komponensek korrelációs analízisének és a nemlineáris programozásnak a módszerei, továbbá BESZM-6 és EESZ-1022 elektronikus számítógépek. Új minőségi szinten kerültek kidolgozásra a vizsgált objektum működési feladatainak matematikai modelljei, ezen feladatok számítógépes megoldásának hatékony algoritmusos és programozási eszközei. Az "Uzbekgazprom" és "Uzbekneftegazgeológija" egyesüléseknél gyakorlati alkalmazást nyertek a földgázkitermelési mutatók értékelésének és azonosításának kutatási eredményei. Az ebből eredő gazdasági hatékonyság az említett egyesüléseknél eléri az évi 120 ezer rubelt. A kitermelési paraméterek prognosztizálási, osztályozási és optimalizálási feladataira javasolt matematikai modelleket, algoritmikus és programozási eszközöket a földgázkitermelési ágazatnak ajánlották gyakorlati bevezetésre. A fenti kutatási eredmények szervesen beépülnek a népgazdaság földgázkitermelési objektumai működésének automatizálását és továbbfejlesztését célzó rendszerek jelenleg folyó kidolgozásába. Illusztráció: 24, Tábl.: 10, forrás: 89.

SSZ=810636284   TIP=3   CCC 02826030132
Cim: Elméletek és algoritmusok kidolgozása az ásványlelőhelyek készleteinek számbavételének és geológiai-gazdasági értékelésének számítógépes megoldásához
NGU 1982 160 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatási záróanyag áttekinti az ásványlelőhelyek gazdaságföldtani értékelésére és a készletek számbavételére eddig kidolgozott metodológiát és metodikákat. Emellett újszerű metodológiai, elméleti és algoritmusos alapokat javasol a fenti műveletek elvégzéséhez. A hazai és külföldi tapasztalatok alapján végzett kutatómunka a hasznos ásványok felkutatásának és feltárásának új elméletére támaszkodik, egyebek között pl. a geológiai testek leírásának új elméleti vívmányaira. Illusztráció: 5, Tábl.: 2.

SSZ=810636318   TIP=3   CCC 02825030430
Cim: Geológiai feltárórészleg racionális termelési szerkezete /számítógép segítségével/
Bibl.: NGU 1982 46 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

Gazdasági-matematikai modellt állítottak fel a geológiai kutatócsoport termelési szerkezete és a munkavégzés hatékonysága közötti kölcsönhatás tanulmányozására. A termelési szerkezetet két alrendszer kapacitásának aránya jellemzi. Egyik a termelési alrendszer, amely a fúróbrigádokból áll, a másik pedig a kiszolgáló alrendszer /fúrószerkezetek javítása, karbantartása, anyagellátás, szállítási kapacitás/. A modell felépítésének alapjául az irányítható markov folyamatok sémája szolgál. Kedvező feltétel volt a jó statisztikai bázis, amely információkkal szolgált a geológiai kutatócsoportok fúrószerkezetei állásidejének okairól és tartamáról. A modell felhasználható a termelési szerkezetek modellezéséhez nemcsak a geológia, hanem más iparágak területén is. Illusztráció: 7, Tábl.: 3 db.

SSZ=810649219   TIP=4   CCC 05830001039
Cim: Hidrotermális érlelőhelyek kialakulásának hidrodinamikai feltételei
Szerző: Pek, Alekszandr Arnoldovics
SZUTA Érlelőhely-geológiai, petrográfiai, ásványtani és geokémiai Intézet

/IGEM AN SZSZSZR/
1983 471 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A hidrotermális érclelőhelyek kutatásának célja az ilyen lelőhelyek kialakulását befolyásoló hidrodinamikai feltételek problémájának új megközelítése, megalapozása és vizsgálata volt. Alkalmazott kutatási módszerek és eszközök: bányakőzetek filtrációs tulajdonságainak vizsgálati módszerei, a filtráció analóg modellezésének módszerei, érclelőhelyek tanulmányozásának geológiai-szerkezeti módszerei; bányakőzetek porózusságának és áteresztőképességének vizsgálatára szolgáló műszerek, EGDA-típusú modellező berendezés. Kidolgozták a hidrotermális ércképződés szerkezeti feltételei hidrodinamikai elemzésének elméleti alapjait és metodikáját, megállapították a hidrotermális ércesedés szerkezeti-hidrodinamikai ellenőrzésének főbb törvényszerűségeit. A kutatási eredmények alkalmazási területe: hidrotermális érclelőhelyek kutatása és feltárása, oktatási anyag a hasznos ásványok lelőhelyeinek képződéséről, az ércmezők és lelőhelyek szerkezetéről. Illusztráció: 117, tábl.: 7, forrásmunka: 243 db.

73

SSZ=810649121 TIP=4 CCC 04830006901
Cim: Alluviális és partmenti homoktestek körülhatárolásának modellszerű megközelítése kőolaj- és gázcsapdák felkutatásával kapcsolatosan /a szibériai tábla déli részének vend-kambriumi lerakódásai példáján/

Szerző: Knepely, Mark Naumovics
Moszkvai Kőolaj- és Gázipari Intézet /MUNHIGP/
1983 214 old.
Csoport: 2 Nyelv: 570

A kutató a szibériai tábla déli vend-kambriumi produktív homokkő-lelőhelyeit vizsgálta, továbbá más olyan kőolaj- és gázkollektorokat és -csapdákat, amelyek kapcsolatban állnak az őskori folyamrendszerek és sekélyvízű akvatóriumok homoktesteivel. A kutatás célja: a homoktestekkel kapcsolatban álló nem - antiklinális kőolaj- és gázcsapdák feltárási metodikájának továbbfejlesztése modellszerű megközelítés alapján, ennek alkalmazása a szibériai tábla déli részének geológiai viszonyaira. Kutatási módszerek: homoktestek paramétereinek formalizálása és összesítése, a kollektor-tulajdonságok statisztikai feldolgozása, a tényanyag és a modell-paraméterek algoritmizált egybevetése, az objektum genetikai hovatartozásának valószínűségi értékelése. A formalizált megközelítés és rendszerelemzés alapján elkészültek a homoktestek típusazonosítási

anyagai és paragenetikus modelljei, amelyek kimutatják a perspektivikus kőolaj- és gázkutatási objektumokat. A kutatási eredmények segítségével nagyobb biztonsággal ismerhető fel a homokkő-kollektorok eredete és nyomvonala erősen változékony feltételek között /a szibériai tábla déli részén /. Az objektumok formalizált leírására javaslat született, amely biztosítja a számítógépes adatfeldolgozás korrektségét, továbbá ajánlások készültek a nem-antiklinális csapdák kutatási orientálására. Illusztráció: 44, tábl.: 15, forrásmunka: 192.

79

SSZ=810649156 TIP=4 CCC 04820017672

Cim: Szénhidrogénelőfordulások elhelyezkedésének termobarikus feltételei a Turáni-tábla keleti részében

Szerző: Babajev, Hosgeldi
Moszkvai Petrolkémiai és Földgázipari Kutatóintézet /MINHIGP/
1982 151 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutató a Turáni-tábla keleti részének másodkori szénhidrogén-előfordulási helyeit vizsgálta. Munkájának célja: a kréta- és jura-kori lerakódások kőolaj- és gáztartalmanak prognosztizálása és a kutatómunkák további irányainak kimunkálása. A kutatás során összesítette és elemezte a Turáni-tábla keleti részében található mezozoikus lerakódásokra vonatkozó geológiai-geokémiai kutatási anyagokat, tanulmányozta a föld mélyének termobarikus viszonyait, elvégezte az adott terület geotermikus körzetesítését és prognózist készített a Turáni-tábla keleti részében található nagymélységű szénhidrogén-felgyűlemlés fázisállapotáról. A szénhidrogének hőmérsékletének és fázisállapotának prognózis-térképeti a "Turkmengazprom" egyesülésnél alkalmazták elősegítve a kőolaj- vagy földgáz-lelőhelyek felkutatását, a fúrások sikeres végrehajtását.

A kutatási eredményeknek köszönhetően pontosabban határozhatják meg a kőolaj- és földgázkutatási munkák további irányait a szénhidrogén-előfordulások elhelyezkedése termobarikus sajátosságainak figyelembevételével a Turáni-tábla keleti részében.

Illusztráció: 22, tábl.: 5, forrásmunka: 114.

SSZ=810649170 TIP=4 CCC 04830001767
Cim: A Balti-"szinekliza" keleti peremének
alsó paleozoikus lerakódásaiban a kőolaj-
felgyűlemlések kialakulásának geológiai-
geokémiai feltételei és törvényszerűségei
Szerző: Zdanavicsjute, Onite Kazevna
Moszkvai Kőolajvegyészeti és Földgázipari
Kutatóintézet
/MINHIGP/
1983 198 old.
Csoport: 2 Nyelv: 570

A vizsgálatok tárgyát a Balti-"szinekliza" kambriumi ordovikumi és szilúri lerakódásai képezték. A kutatás célja az volt, hogy meghatározzák e térség kőolaj- és földgáztartalmának perspektíváit és megalapozzák a szükséges kutató-feltáró munkák irányát a felfedezett kőolaj-felgyűlemlések kialakulási feltételeinek és elhelyezkedési törvényszerűségeinek tanulmányozása alapján. Paleotektonikus elemzést, termodinamikai rekonstrukciót végeztek, a kőolaj és a szerves anyag geokémiai vizsgálatainak eredményeit pedig "Minszk-32"-es számítógép segítségével összesítették. A geológiai-geokémiai vizsgálatok alapján kimutatták a szénhidrogének képződésének és kumulálódásának gócait, körülhatárolták az olajforrásokat és feltárták a kőolaj-összetétel változásainak törvényszerűségeit. Elvégezték a vizsgált terület perspektivikus kőolaj- és földgáztartalmának mennyiségi és minőségi értékelését és megalapozták a további kutató-feltáró munkák főbb irányait. Illusztráció: 39, tábl.: 9, forrásmunka: 145.

SSZ=810649198 TIP=4 CCC 04830003138
Cim: Szahalini késő harmadkori szilíciumos
kőolajtartalmú lerakódások litológiája
és tároló talajdonságai
Szerző: Dancsenko, Rimma Vasziljevna
Moszkvai Állami Egyetem /MGU/
1983 211 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A nyugat- és kelet-szahalini neogén szilíciumos lerakódások vizsgálatának célja az volt, hogy komplex módon tanulmányozzák a szilíciumos rétegek litológiáját, mint új olajkutatási objektumot és pórus-szerkezetük kialakulásának feltételeit.

Kutatási módszerek: kovás kőzetek /szilicitok/ litofaciális és paleoökológiai analízise a kémiai elemzések adatainak felhasználásával, röntgenszerkezeti analízis és elektronmikroszkópos vizsgálatok. Kimutatták a kőzetek

litológiai típusait, rekonstruálták képződésük feltételeit és meghatározták azon katagenetikus átalakulások irányait, amelyek determinálják a szilicitok mikroszerkezetét, pórusnagyságát és fizikai tulajdonságait. Elkészült a szilicitok osztályozási rendszere, amely figyelembe veszi a kovaföld különböző formáit, azok szerkezetét és fizikai tulajdonságait. Ezt az osztályozási rendszert a legoptimálisabb tároló tulajdonságokkal rendelkező kőolaj-kutatási forrásokra vonatkozó ajánlásokkal együtt hasznosításra átadták a "Szahalingeológija" egyesülésnek. A szilicitok osztályozásának segítségével kimutathatók a tárolókőzetek pórusszerkezete kialakulásának összefüggései, ami lehetővé teszi a szahalini felderítési területek és egyéb más szilicit-clófordulási helyek kőolaj- és földgáztartalmának értékelését.

Illusztráció: 34, tábl.: 10. forrásmunka: 160.

145

SSZ=810272747

CCC L0363-83

Cim: Szénlelőhelyek értékelésére szolgáló
geofizikai módszerek továbbfejlesztése
1983 347 old.

Csoport: 2 Nyelv: 570

Kidolgozták, tökéletesítették és kipróbálták a gyakorlatban a nagyfrekvenciás mélyfúrásos szeizmikus kutatás, az akusztikus, tömörségi optikai karottázs mérőberendezéseit, és metodikáját, a feltáróvágatok széntartalmú üledékei keskeny amplitúdójú tektonikájának, a szénlerakódások és tárolókőzetek fizikai-mechanikai tulajdonságainak tanulmányozása céljából. Ezen kívül programot készítettek a mélyfúrásos szeizmikus kutatás adatainak számítógépes feldolgozásához. A szénlelőhelyeken kísérleti-metodikai munkákat végeztek annak értékelésére, miként alkalmazhatók a fenti módszerek a szénfeltárási feladatok megoldásában.

Illusztráció: 117, tábl.: 33, melléklet 8. Cim: Goszkomizobretyenyij /Állami Találmányi Hivatal/, SZU, 103621, Moszkva Malo-Cserkasszkij, 2/6.

69

SSZ=810649234

TIP=4

CCC 04830009619

Cim: Észak-Algéria higanylelőhelyei elhelyezkedésének törvényszerűségei, a higany-clófordulások prognosztizálásának, kutatásának és feltárásának metodikája

Szerző: Dzsabba Rabah

Népek Barátsága Egyetem /UDN/

1983 170 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

Az észak-algériai higanylelőhelyek kérdéskörének tanulmányozásával a szerzőnek az volt a célja, hogy feltárja azok elhelyezkedésének törvényszerűségeit, előfordulásuk prognosztizálása és a kutató-feltérési módszerek komplexumának kidolgozása céljából. Geológiai felvételeket készített 1:10000 és 1:1000 ma-ban; geológiai térképeket állított össze, elvégezte az ércek és tárolókőzetek mikroszkópikus vizsgálatát korszerű optikai és egyéb módszerek segítségével; elvégezte a higanylelőhelyek elhelyezkedésének szerkezeti-litológiai analizisét. Pontosításra kerültek a regionális és lokális érckontrolláló tényezők. A disszertáció szerzője az észak-kelet-algériai térség határain belül rendszerezte a lelőhelyeket. Felállított egy új geológiai-termelési - posztvulkanikus eredetű - ércípust, /takaró alatti karbonátos-poliargillitos/, amely a leginkább elterjedt az észak-nubiai övezetben. A szerző gyakorlati ajánlásai alapján higanylelőhely-kutatási és feltérési tervek készültek Algériában. Lehetőség nyílt új higanylelőhelyek felkutatására a Dzsebel-Ahmed és a Bu-Reszlan körzetben. Pontosították a higanykutatási és feltérési munkák irányait az Észak-Afrikai tartomány határain belül. A kutatás eredményei a higanylelőhelyek felkutatása és feltérása terén hasznosíthatók. Az észak-nubiai érczónában gazdag posztvulkanikus takaróalatti karbonátos-poliargillitos rétegzett előfordulásokra bukkantak, ami azt bizonyítja, hogy lehetőség van az iszmailiai higanykombinát nyersanyagbázisának bővítésére. Illusztráció: 30, tábl.: 4, forrásmunka: 127.

71

SSZ=810649243 TIP=4 CCC 04830009882

Cim: Az Ukrán-tábla mezozoikus üledékes formációinak metallogén sajátosságai

Szerző: Sevcenko, Olga Jevgenyevna

USZSZK TA Geokémiai és Ásványfizikai Intézete
/IGFM AN USZSZR/

Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző az Ukrán-tábla mezozoikus üledékes formációit tanulmányozta, amelyek titán-, cirkónium- és ónérc-tartalékokat, bauxitot és polimetallokat tartalmaznak. A kutatás célja: a területércek, bauxitok, polimetallikus ércesedések idő- és térbeli kialakulása és elhelyezkedése törvényszerűségeinek feltérzése. A kutatás során paleotektonikus, litológiai-faciális, paleogeomorfológiai, paleogeográfiai stb. módszereket alkalmaztak. Első ízben határozták meg a kontinentális ércképződés regionális és lokális törvényszerűségeit; kimutatták a különböző mértékarányú érckontrolláló tényezőket; elvégezték az Ukrán-tábla mezozoikus takarójának metallogénikus körzetesítését. Az elkészült

térképeket és kutatási eredményeket az USZSZK Geológiai Minisztériumának Ásványi Erőforrások Intézetében alkalmazták elsőként, s bevezetését tervezik a Szevukrgeológija geológiai-ipari egyesülésnél. A kutatási eredmények elősegítik a geológiai-felmérési, kutatási és egyéb munkák hatékonyságának növelését és minőségének javítását. Összefoglalásul: meghatározták a torlatércek, bauxitok, polimetallok kutatási kritériumait; elvégezték az adott régió prognosztikus értékelését; gyakorlati ajánlásokat készítettek. Illusztráció: 46, tábl.: 6, forrásmunka: 167.

73

SSZ=810649248   TIP=4   CCC 04830010196
Cim: Térhálós gravitációs modellezés kutató
geofizikai feladatok megoldásánál
Szerző: Kojfman, Leonyid Joszifovics
USZSZK TA Geofizikai Intézete
1983 217 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatás tárgya a földkéreg üledékes takarója és konszolidálódott része anomáliás gravitációs mezői és struktúrái. Célja: térhálós gravitációs modellezés metodikájának és technológiájának kidolgozása a kutató-feltáró geofizikai feladatok megoldásához. Kutatási módszerek és eszközök: a gravitációs mező iterációs modellezése számítógép segítségével. Az érces és strukturális típusok kutató geofizikai feladatainak megoldásához térhálós gravitációs modelleket készítettek, kidolgozták az innterpretáció metodikai és technológiai eljárásainak racionális rendszerét a kutató geofizikai feladatok specifikumának figyelembe vételével. A térhálós modellezés eljárásainak racionális rendszerét és a geológiai eredményeket a VNIGNI kámai fiókinézetében és az "Arhangelszkgeologija" egyesülés egyik geofizikai expedíciójánál alkalmazták a gyakorlatban. További alkalmazási terület: gravitációs mezők interpretációja a kőolaj- és érclelőhelyek kutatásánál. Illusztráció: 36, tábl.: 5, forrásmunka: 193.

SSZ=810649153   TIP=4   CCC 04820017573
Cim: Földgáztartalom lokális prognóziisa a
    többdimenziós analízis módszereinek
    alapján
    /Délkelet-Türkmenisztán példáján/
Szerző: Szpivák, Tatyana Jurjevna
    Országos Kőolajkutató Intézet /VNIGRI/
    1982   135 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A szerző a vizsgált területekre vonatkozó geológiai és geofizikai adatokat, a szerkezeti-geokémiai kutatólyukakból vett furómagot és furóoldatot vizsgálta. Kutatási módszerek és eszközök: a többdimenziós matematikai statisztika módszerei, szorbeáló és oldott gázok kromatográfiás elemzése, ESZ-1022 elektronikus számítógép. Geológiai-matematikai prognosztizálási metodikát dolgoztak ki a lokális területek földgáztartalmának meghatározására a felszinközeli horizontok gázmérési adatai alapján, továbbá számítógépes programcsomagokat készítettek az adatok automatizált gépi feldolgozásához. A metodikát az Üzbég SZSZK Földtani Hivatalának termelő szervezeteinél alkalmazták /olyan körzetekben ajánlották bevezetésre, ahol közvetlen kutatások folynak a többdimenziós adatok összegzésére/. A módszer hatékonyan alkalmazható lokális gázhozam-prognózis készítésére a mélyfúrás beindítását megelőzően. A kutatási eredmények alkalmazási területe: gázlelőhelyek feltárását célzó kutatási munkák tervezése. Földgáz-anomáliákat tártak fel a vizsgált területek neogén-negyedkori lerakódásaiban, prognózist készítettek a Hankir kutatási terület földgáztartalmának perspektíváiról. Illusztráció: 10, tábl. 19, forrásmunka 90.

SSZ=810649173   TIP=4   CCC 04830001851
Cim: A Karatau foszforit-medence mélységi zónái
    gazdaságföldtani értékelésének metodikai
    alapjai /a kutatások kezdeti stádiumában/
Szerző: Jagugyin, Rusztam Uszmanovics
    Ásványi Nyersanyagok és Geológiai Kutatások
    Gazdaságtanának Országos Kutatóintézete
    1983   131 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatás tárgya a Karatau foszforit-medence mélységi zónáinak vizsgálata. Célja, hogy gazdaságföldtani értékelést dolgozzanak ki a foszforitlelőhelyek tanulmányozásának kezdeti stádiumaira, továbbá becslési modelleket készítsenek a foszforit-telepek minősítésére a Karatau-medence mélységi zónáiban. Elvégezték a karataui foszforitok

feltárására, kitermelésére, dusítására és technológiai feldolgozására vonatkozó műszaki-gazdasági mutatók tudományos elemzését és összesítését gazdaságföldtani modelleket dolgoztak ki, kísérleti-tervező munkákat végeztek. Kidolgozták a foszforit-telepek osztályozásának rendszerét, javaslatokat készítettek a foszforit-telepek besorolására a kutatási-becslési és előzetes feltérési munkák sorrendisége alapján. A kutatási eredmények bevezetéséből eredő megtakarítás eléri az 1,3 millió rubelt. Intézkedési rendszert dolgoztak ki a furások gazdasági hatékonyságának növelésére a Karatau-medence mélységi zónáiban. Tábl. 17, forrásmunka 107.

132

SSZ=810649182   TIP=4   CCC 04830002431
Cim: Geofizikai kutatások és űrfelvételek adatainak
együttes feldolgozása a nyugat-szibériai geológiai
kutatások keretében
Szerző: Peszkovszkij, Igor Dmitrijevics
Szverdlovszki Bányászati Intézet /SZGI/
1982   245 old.
Csoport: 2 Nyelv: 570

A nyugat-szibériai régiót érintő kutatások fő célkitűzése az volt, hogy lehetővé tegyék a geofizikai adatoknak a kis méretarányú űrfelvételek kiértékelési adataival együttesen történő elemzését a nyugat-szibériai régió geológiai szerkezetének tanulmányozása során. Ehhez arra volt szükség, hogy a geofizikai információkat átalakítsák kisléptékű űrfelvételek kiértékelési adataival történő egybevetés céljából /földkéreg-modell felépítése a geoszeizmikus jellemzők, mágneses és gravitációs mezők regionális anomáliáinak tanulmányozása alapján, a lokális anomáliák interpretációja/. Metodikai ajánlásokat dolgoztak ki a geofizikai és űrfelvétel-kiértékelési adatok komplex felhasználására a földkéreg mélységi felépítésének tanulmányozása céljából. Elkészítették a nyugat-szibériai régió földkéreg-modelljét. Az információk komplex elemzésének eredményeképpen kijelölték a nyugat-szibériai földkéreg konszolidálódott rétege regionális elvékonyodásának térségét és azt a másodlagos szélességi határvonalat, amely a kéregfejlődés eltérő típusa szerint északi és déli részre osztja a nyugat-szibériai régiót. Meghatározták a különböző irányú földréteg-elmozdulások relatív időbeni sorrendiségét, és kidolgoztak egy hipotézist, amely magyarázattal szolgál az űrfelvételek gyűrűformájú ábrái kialakulásának mechanizmusára. Illusztráció: 54, tábl.: 8, forrásmunka 76.

SSZ=810408082 TIP=4 POL D002103
Cim: Területfelszín áthelyeződése földalatti
bányamunkák következtében a deformálódá-
si folyamat lineáris modelljei tükrében
Szerző: Ostrowski, J.
Akadémia Gorniczo-Hutnicza, Krakow
1982, 80 old.
Csoport: 2 Nyelv: 540

A szerző a föld alatti bányamunkák hatására végbemenő területfelszín-áthelyeződések kérdéskörét tanulmányozta. A disszertáció első részében bemutatja a területfelszín deformálódásának geodéziai mérési eredményeit, továbbá a sztochasztikus centrum /középpont/ lineáris modelljét, amelyet J.Litvinisin fogalmazott meg. A megfelelően válogatott megfigyelési adatok alapján meghatározta a horizontális és vertikális felszín deformációk gyakorlati, ill. a Knote-Budrik-féle elméleti modell alapján prognosztizált értékek közötti eltérések jellegét és mértékét. Kimutatta, hogy a vertikális eltolódásokat a gyakorlat számára elegendő pontossággal prognosztizálják, azonban a horizontális eltolódások prognosztizált értékei jelentősen meghaladják /átlagosan 45 %kal/ a megfigyelésekben észlelt értékeket. A disszertáció második részében a szerző bebizonyítja, hogy a Knote-Budrik-féle elmélet alapján számított együttítható korrigálásával nem lehetséges a horizontális eltolódások prognosztizálásának további pontosítása. A kutató kidolgozta a horizontális eltolódások prognózisai konkretizálásának új módszerét, amelynek lényege a relációs leírás és az iterációs algoritmus alkalmazása a kapcsolatrendszeri függvény paramétereinek identifikálása céljából.

SSZ=810305698 TIP=4 BOL D37012
Cim: Észak-Bulgária geotermikus mezőinek
tanulmányozása
Szerző: Bojadzsijeva, K.T.
1983 173 old.
Csoport: 1 Nyelv: 115

A kutatás célja Észak-Bulgária hőfokmezejének tanulmányozása és az eredmények felhasználása geológiai feladatok megoldásához. A szerző elemezte és minőségileg értékelte a rendelkezésre álló diagram-anyagot. Egyenletet állított fel a fúrólyukak stacioner hőmérsékletének kiszámítására. Kimutatta, hogy a geotermikus gradiens felhasználható a lerakódások agyagtartalmának vizsgálatára. Tanulmányozta a hőmérsékleti tartományok és a geotermikus gradiens eloszlását a különböző mélységi szinteken és meghatározta azokat a főbb geológiai tényezőket, amelyek befolyásolják

a geotermikus mező kialakulását. A szerző kutatási eredményei, más módszerekkel kiegészítve, alkalmazhatók a Föld mélységi szerkezetének tanulmányozására, továbbá a kőolaj karottázs gyakorlati feladatainak megoldására. Tábl.: 20, grafikon 45, ábra 30 db.

15

SSZ=8106447155 TIP=4 CCC 04830006863

Cím: Optimális determinisztikus azonosítási
algoritmus kidolgozása és vizsgálata
geológiai-geofizikai feladatok megoldásá-
hoz

Szerző: Jevsztafjev, Nyikolaj Grigorjevics
Moszkvai Geológiai Kutató Intézet /MGRI/
1983 160. old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás tárgya: geológiai-geofizikai módszerek komplex alkalmazása a hasznos ásványok lelőhelyeinek kutatásában. A kutatás célja: optimális determinisztikus azonosítási algoritmus felépítése a geológiai leletek azonosítási struktúrájának elemzése eredményeképpen kimunkált elvek és elgondolások alapján. Effektív irányított kiválasztás metodikáját alkalmazták, amely meghatározza az azonosító algoritmusok készletét formáló generátort, továbbá az optimalizálási kritériumot, amely értékeli az algoritmusok hatékonyságát; ugyyszintén a pontatlanul feltett kérdések ill. kitűzött feladatok megoldásának szabályozási módszerét. A geológiai-geofizikai jellemzők és a megoldás célsajátosságai közötti kvázifunkcionális összefüggések alapján felépítették az optimális azonosítási algoritmust. A kőolaj- és földgázlelőhelyek, ill. termálvíz-források produktivitásának prognózis-sémáit elfogadták és a gyakorlatban alkalmazzák a termelő szervezetek, mint pl. a Lenanyeftyegaz-geológija és a Kamcsatgeológija termelési egyesülések a lelőhely-készletek feltárásának és becslésének céljaira. További alkalmazási terület: geológiai objektumok felkutatásával és lokalizálásával kapcsolatos feladatok megoldása. A geofizikai kutatási anyagok és az első kutatófúrások eredményeképpen sikerült meghatározni a jakutiai szrednyebotuobinszki lelőhely termelékeny zónáit és legjobb tárolótulajdonságokkal rendelkező helyeit. Illusztráció: 10, forrásmunka 125.

SSZ=810647257 TIP=4 CCC 04830001730

Cim: Az ónkőlerakódás kemizmusá és ennek felhasználása a geokémiai kutatási módszerek kidolgozásában

Szerző: Voloszov, Alekszandr Georgijevics
SZU TA Geokémiai és Analitikai Kémiai
Kutatóintézet /GEOHI AN SZSZSZR/ 1982

Csoport: 1 Nyelv: 570

Az ónérclelőhelyeken folytatott vizsgálatok célja: a kassziterit-lerakódás kemizmusának és tényezőinek feltárása, valamint a rejtett ércesedés arányainak prognosztizálására kidolgozott geokémiai módszer tudományos megalapozása. Kutatási módszerek és eszközök: óntartalmú rendszerek fizikai-kémiai analízise, elektronikus számítógép alkalmazásával. A szerző feltárta a kassziteritképződés feltételeit az érclerakódási hőmérsékleti tartományokban, továbbá elvégezte az ásványképződési folyamatok számítógépes fizikai-kémiai modellezését. Bemutatja az ónkőlerakódást szabályozó geológiai mechanizmust, fizikai-kémiai szempontokból megalapozta az ónos ércesedés arányainak prognosztizálási módszerét az ásványosodási zónában megfigyelt fluor-closzolás alapján. Illusztráció: 57, tábl. 35, forrásmunka 82.

SSZ=810646561 TIP=4 CCC 04830008876

Cim: Regionális kőolaj- és földgázkutatás:
komplex geofizikai módszerek kiválasztási
metodikája
/a buhara-hivini kőolaj- és földgázmező
példáján/

Szerző: Zsivetyin, Alekszandr Anatoljevics
Moszkvai Geológiai Kutató Intézet /MGRI/
1983 138 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A Buhara-Hivin területen és a SZU más régióiban regionális geofizikai vizsgálatokat végeztek kőolaj- és földgázlelőhelyek felkutatása céljából. A szerző által folytatott kutatómunka célkitűzése az volt, hogy kidolgozzák a geofizikai módszerek racionális összessége mennyiségi megalapozásának metodikáját és próba-alkalmazásnak vessék alá a buhara-hivini kőolaj- és földgázkutatások területén. Kutatási módszerek: a geofizikai és olajfurási adatok statisztikai feldolgozása, fizikai-geológiai és geológiai-matematikai modellezés, szakértői becslések. A kutatói gárda a geofizikai módszerek racionális komplexuma mennyiségi megalapozásának metodikája mellett kidolgozta az em-

litett módszerek olajkutatással kapcsolatos optimalizálását is. Ezeket a metodikákat és a regionális olaj- ill. földgázkutatások távlati tervére vonatkozóan tett tervezeteket a kutatás területén alkalmazzák ill. bevezették. Illusztráció: 18, forrásmunka 51.

76

SSZ=810644483 TIP=4 CCC 04830005462

Cím: A Vietnami Szocialista Köztársaság
vasérclelőhelyeinek gazdaságföldtani
értékelése az előkutatási eredmények
alapján

Szerző: Le Ai Thu

Moszkvai Geológiai Kutató Intézet /MGRI/
1983 145 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző a Vietnami Szocialista Köztársaság feltárt vasérclelőhelyeit tette vizsgálat tárgyává. Kutatási célkitűzése: a vasérclelőhelyek gazdasági értékelése a kutatás korai fázisaiban; az értékelési eredmények specifikumának megalapozása a geológiai-kutató munkálatok tervezése során. Alkalmazott kutatási módszerek: összehasonlító, normatív vizsgálatok, szakértői becslések. A szerző elsőként készített geológiai-gazdasági és földrajzi elemzést a VSZK ásványi nyersanyagbázisának állapotáról; metodikai ajánlásokat dolgozott ki a vasérclelőhelyek geológiai-gazdasági értékelésére a VSZK népgazdasági fejlődésének sajátosságait is figyelembe véve. A kutatási eredmények bevezetése növeli a geológiai-kutató munkák ráfordításainak hatékonyságát. A kutatási eredmények alkalmazási területe: geológiai kutató-feltáró tevékenység és bányáipar. Az ajánlások felhasználhatók a geológiai kutatás és az ércbányászat fejlesztése tervezésének tökéletesítésére és a VSZK tervfeladatai teljesítésének előmozdítására. Tábl.4, bibl. 76.

84

SSZ=810644510 TIP=4 CCC 05830000656

Cím: Nyugat-Kazahsztán magmatikus vasérc-
formációi

Szerző: Bekmuhametov, Arsztan Erkebulatovics

SZU TA Ásványtani, Geokémiai és Ritkafém-
kristálykémiai Kutatóintézete /IMGRF AN SZSZSZR/
1983 639 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A disszertáció szerzője Nyugat-Kazahsztán vasérc tartalmu zónáit és 40 lelőhelyét tanulmányozta. Kutatási célkitűzé-

se: az endogén vasércesedés és a földkéreg tektonikus-magmatikus fejlődése közötti fázis-es formációs és genetikai összefüggések problémájának megoldása. Kutatási módszerek: az ércsávok és -zónák regionális szerkezeti elemzése, a lelőhelyek lokális ércképződési sajátosságainak rendszerezése, mikroszkópikus vizsgálatok, a kőzetek, ércek és ásványok analitikus adatai. A földkéreg tektonikus-magmatikus fejlődési szakaszait figyelembe véve először sikerült kidolgozni a vasérclelőhelyek kialakulásának és elhelyezkedésének egységes koncepcióját. A nyugatkazahsztáni vasérckészletek növekedésének mennyiségi prognosztikus-metallogenikus értékelését már bevezették a kutató-feltáró munkák területén. Illusztráció: 178, tábl. 62.

86

SSZ=810644512 TIP=4 CCC 04830005635
Cím: Dél-Fergana közép-karbonkori bauxit-
lerakódásainak litológiája és kialakulási feltételei
Szerző: Visnyevszkij, Leonyid Jefimovics
Moszkvai Állami Egyetem /MGU/
1983 464 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kauzáni antiklinórium közép-karbonkori bauxitos lerakódásai tanulmányozásának célja: a jelzett dél-ferganai térség bauxitos üledékei kialakulásának és módosulásának feltételeire vonatkozó törvényszerűségek meghatározása. Kutatási módszerek: a bauxit-előfordulások keletkezési és pusztulási folyamatainak földtörténeli elemzése, azok materiális összetételének vizsgálata röntgen-difraktometriás, elektronmikroszkópos és egyéb módszerekkel. Feltárták azokat a főbb geológiai tényezőket és geokémiai folyamatokat, amelyek a bauxitok képződéséhez és degradációjához vezetnek, elvégezték a dél-ferganai üzemi bauxitkészletek kitermelési távlatainak differenciált értékelését. A bauxit-kutatási irányokra vonatkozó ajánlásokat átadták a Kirgiz SZSZK Földtani Hivatalának. Elkészítették a Kauzáni antiklinórium bauxitlelőhelyei elhelyezkedésének prognózisát. A bauxitok degradációja a felszín alatti vizek okozta SiO_2 -beszivárgás és a pirofillit-képződés hatására következik be. Kijelölték a karabijszko-aktasi bauxitmezőt, ahol a mélyrétegekben különleges minőségű bauxit tárható fel.
Illusztráció: 140, tábl. 48, bibl. 212.

SSZ=810640451 TIP=3 CCC 02820061821
Cim: Az Örmény SZSZK vasérclelőhelyeinek
geológiai-genetikai sajátosságai és
távlati értékelése
Bibl.: IGN AN ARMSZSZR
1982 382 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

Az Örmény SZSZK vasérclelőhelyeiről és -előfordulásairól készített fenti kutatási jelentés először adja meg e lelőhelyek formációs osztályozását és ásványtani-geokémiai jellemzését. A jelentés rendszerezi és ismerteti azokat az ásványokat, amelyek a különböző formációs és genetikai típusu vasércet alkotják. Az anyag áttekintí a vasércformációk kialakulásának és elhelyezkedésének törvényszerűségeit, a kutatási kritériumok tudományos megalapozását. A jelentés készítői megkülönböztetett figyelmet szentelnek a legfontosabb ipari alakzat-típusokra, mint a magmatikus, szkarn- és hidrotermális-metasztomatikus típusok, amelyek széleskörűen elterjedtek a köztársaság területén. Megjelőlték a további kutató-feltáró munkák irányait az Örmény SZSZK területén. Illusztráció: 45.

SSZ=810651074 TIP=4 CCC 04830010815
Cim: Az észak-szibériai tartomány /a Kotuj- és
Majmecs-folyók medencéje/ geomorfológiája
és bauxittartalma
Szerző: Cseha, Vitalij Petrovics
SZU TA SZT Geológiai és Geofizikai Intézete
/IGIG SZO AN SZSZSZR/
1983 216 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutató az észak-szibériai bauxittartalmú tartományt vizsgálta, amely a Közép-Szibériai Fennsík északi részén helyezkedik el. A kutatás célja: a domborzat felépítése és kialakulása törvényszerűségeinek feltárása, a bauxitképződés törvényszerűségeinek megállapítása, valamint a bauxit-kitermelés távlatának értékelése. Terepfeltáró vizsgálatokat, fúró- és bányamunkákat végeztek, kiértékeltek a légifényképeket, laboratóriumi vizsgálatokat folytattak, továbbá a geomorfológiai, paleogeográfiai, litológiai, tektonikai stb. vizsgálati módszerek egész sorát alkalmazták. A kutatások elméleti eredménye és újszerűsége: sikerült rekonstruálni a domborzatfejlődés történetét, meghatározni a bauxittartalmú formációk elhelyezkedésének és sértetlenségének paleogeomorfológiai és paleogeográfiai törvényszerűségeit. Az OSZFSZK Geológiai Minisztériumának Krasznnojarszki geológija

Bányaipari Egyesülése" keretében elkészítették a területen folytatandó geológiai-feltáró munkák terveit, lokalizálták a bauxitelőfordulásokat, megalapozták a kutató-feltáró munkálatok további irányait. A kutatási eredmények széleskörűen alkalmazhatók az OSZFSZK Geológiai Minisztériumának hatáskörébe tartozó szervezeteknél /bauxitkutatás/, valamint a különböző kutatóhelyeken /bauxit-prognózisok/. Kijelölték azokat a területeket, amelyek perspektivikusnak ítélték az újabb lelőhelyek feltárása szempontjából, továbbá felvázolták az egész tartomány bauxitkihozatali lehetőségeit.

Illusztráció: 42, tábl.: 2, forrásmunka 154.

155

SSZ=810651077 TIP=4 CCC 04830010827

Cím: A Nagy-Kaukázus déli lejtőjének földgáz-tartalmú területei /Azerbajdzsán SzSZK határain belül/ és a szulfid-ércek kutatásának gáz-geokémiai módszerei

Szerző: Galant, Jurij Boriszovics

Moszkvai Geológiai Kutató Intézet /MGRI/

1983 208 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A disszertáció szerzője a Nagy-Kaukázus déli lejtőjének földgáz-előfordulásait és a Filizcsaj, valamint Kacdag nevű szulfid-lelőhelyeket vizsgálta. Kutatási célkitűzése az volt, hogy tudományosan megalapozza a gáz-geokémiai módszerek alkalmazási lehetőségeit a szulfid-ércek kutatási folyamataiban, továbbá tanulmányozza a Filizcsaj és Kacdag lelőhelyek gáztartalmát. Vizsgálati módszerek: a gázelőfordulás intenzitásának elemzése és meghatározása, gázmérleg-számítások; a mérési adatok statisztikai feldolgozása, gázfényképek készítése. A kutatások során a mérő- és egyéb műszerek széles skáláját alkalmazták, Mir-2 típusú számítógépet is beleértve. Első ízben sikerült megállapítani, milyen eltérések mutatkoznak a Nagy-Kaukázus déli lejtőjén és a Filizcsaj ill. Kacdag lelőhelyeken felhozott természetes gázok összetételében és tartalmában. Mennyiségi értékelést készítettek a gázösszetétel változásairól, megállapították a kutatási gázkomponensek komplexumát. Az eredményhasznosítás tárgya és mértéke: szulfid-ércek gázkutatási módszere; Tenrosz-Csulak, V.Filizcsaj, Agdamkelal perspektivikus körzetek, a fizizcsaji és kacdagi lelőhelyek gáztartalmára vonatkozó anyagok. A lito kémiai és geofizikai módszerekkel összehasonlítva az említett gázvizsgálati módszerek bevezetésének gazdasági hatékonysága eléri az évi 99 790 rubelt. A kutatási eredmények alkalmazási területe: Azerbajdzsán SZSZK Geológiai Főhivatala, valamint a szulfid-ércek kutatásával foglalkozó szervezetek.

Illusztráció: 25, tábl. 38, forrásmunka 145.

212

SSZ=810655844 TIP=3 CCC 02830028749
Cim: Geotermikus viszonyok a Kis-Kaukázus
észak-keleti előhegyei antiklinális
öveinek rendszerében
1982 85 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A Kis-Kaukázus észak-keleti előhegyei antiklinális övei-
nek struktúráiban levő geotermális vizek tanulmányozásának
célja az volt, hogy értékeljék a hidrotermális erőforrások
feltártságának szintjét a legnagyobb perspektivákat jelen-
tő és elsőrendű hasznosításra alkalmas területek és
körzetek kijelölése céljából a majkopi lelőhelyeke dalmamed-
lai, kazangulagi, naftalani és sirvanli struktúráiban.
Illusztráció: 6, tábl. 7, forrásmunka 35.

213

SSZ=810655845 TIP=3 CCC 02830028750
Cim: Kőolaj- és földgázkészlet prognózis
számítási módszere
/geoszinklinális-gyűrődéses területekre
alkalmazva/
1982 69 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás tárgya a geoszinklinális-gyűrődéses területek kő-
olaj- és gázkészleteinek számításai, módszerei, azzal a cél-
kitűzéssel, hogy a prognosztizált készletek számításai meto-
dikáját a geoszinklinális-gyűrődéses területekre dolgozzák
ki /Azerbajdzsán példáján/. Elméleti kutatásokat végeztek
a kőolaj- és földgázkészletek értékelésének területén a
gyűrődöttség tektonikai mutatóinak figyelembevételével. A
kutatás eredménye: kőolaj- és földgáz prognosztizált kész-
leteinek számításai metodikája geoszinklinális-gyűrődéses
adottságok mellett.
Illusztráció: 8, tábl. 2, forrásmunka 10.

214

SSZ=810655855 TIP=3 CCC 02830030948
Cim: Matematikai statisztikai és mintaazonosítási
módszerek alkalmazása a bauxitlelőhelyek ku-
tatásában és feltárásában
1983 84 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A jelentés kidolgozóai a matematikai módszereknek az ásvány-
kutatásban való alkalmazhatóságát vizsgálták. A jelentés

ismerteti annak a képletnek a levezetését, amely a hibaszóródás értékelésére szolgál a hasznos komponens tartalom meghatározásánál. A kutatási eredmények alkalmazási területe: geológiai kutatások, mintaazonosítás a lelőhelyek kutatása és feltárása során.
Illusztráció: 4, tábl. 11, forrásmunka 10.

22

SSZ=810647296   TIP=4   CCC 04830002297
Cím: Térképezési információk alapján azonosítható
     rendszerek algoritmizálása és optimalizálása
     /bányageológiai rendszerek példáján/
Szerző: Rivkin, Arkagyij Grigorjevics
       Üzbég SZSZK TA "Kibernetika" Egyesülése
       1983   143 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A szerző bánya-geológiai rendszereket vett vizsgálat tárgyává abból a célból, hogy algoritmizálási és optimalizálási módszereket dolgozzon ki olyan rendszerekre, amelyekben az irányítás tárgyat térkép-csomaggal leírható bonyolult térbeli szerkezetek képezik. Munkája során felhasználta az analitikai mértan, a matematikai logika, a Graf-elmélet módszereit, a matematikai feladványok megoldásának numerikus módszereit, az optimalizálás matematikai módszereit. Módszereket dolgozott ki az optimális megoldások keresésére, amely a térképezési információval leírható objektumok együttes fejlődésének dinamikáját bemutató modellekre épül. Kibővítette a térképészeti rendszerek irányításának algoritmizálási elveit. A kutatási eredmények évi 200 ezer rub. gazdasági hatékonysággal alkalmazhatók a bányatermelési vállalatok automatizált irányítási rendszereinek létrehozásával. Illusztráció: 29, forrásmunka 105.

36

SSZ=810646551   TIP=4   CCC 05830000849
Cím: Magmatikus rendszerek és ércesedés a
     tektonikai és magmatikus aktivizálódási
     terület példáján
Szerző: Kalinyin, Anatolij Szergejevics
       SZU TA SZT Geológiai és Geofizikai Kutatóintézet
       /IGI SZO AN SZSZSZR/
       1983   392 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatás tárgya a tektonikai és magmatikus aktivizálódási folyamat során kialakuló magmatikus rendszerek, azzal a

célkitűzéssel, hogy elkészítsék a rejtett magmatikus folyamatok mennyiségi leírását és összefüggésbe hozzák az ércképződési folyamattal. A kutatás során matematikai modellezési feladatokat oldottak meg elektronikus számítógép segítségével. Meghatározták a magmatikus rendszerek kialakulásának feltételeit, és elkészítették e rendszerek idő- és térbeli fejlődési dinamikájának értékelését. Mennyiségi leírás készült a hidrotermális ércképződés legfontosabb feltételeiről. A kutatási eredmények széleskörűen használhatók a SZU és az OSZFSZK Geológiai Minisztériumának, az ágazati kutatóintézetek és termelési-geológiai egyesülések tevékenységében.

A disszertáció szerzője kidolgozta a hidrotermális ércképződés egyedülálló modelljét. Illusztráció 71, tábl. 32, forrásmunka 290.

40

SSZ=810646555   TIP=4   CCC 05830000883

Cím: Higany-antimonos ércesedés főbb törvényszerűségei a Zeravsano-Gisszari ércövben, valamint az ércesedési prognosztizálás metodikai kérdései

Szerző: Juszupov, Hakim Musztafajevics

Kazah SZSZK TA Geológiai Tudományos Kutatóintézete
/IGN AN KAZSZSZR/
1983   307 old.

Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutató a Zeravsano-Gisszari ércöv higany-antimonos lelőhelyeit vizsgálta, e lelőhelyek kialakulásának és elhelyezkedési törvényszerűségeinek feltárása céljából. Tanulmányozta a higany-antimonos ércesedés elhelyezkedésének strukturális feltételeit, a rejtett ércesedés paleomagnetikus és hidrogeokémiai módszereinek alkalmazásával. A kutatás elméleti sikű eredménye és újszerűsége abban áll, hogy a paleomagnetikus módszert először alkalmazták a higany-antimonos lelőhelyek geológiai vizsgálatára. A kutatási eredmények hasznosításának köszönhetően a közép-tadzsikisztáni Pandzsrud és Szkalynoje antimonlelőhelyek a feltárás, míg a Dzsizsikrut lelőhely IV. részlege már az üzemeltetés stádiumában van. Az eredményhasznosítás hatékonyságát jelzi 10 új érckutatási részleg ill. lelőhely feltárása. Az elért kutatási eredmények további hasznosítására lehetőség nyílik ill. javaslat történt a közép-ázsiai és kazahsztáni geológiai- termelési vállalatok kutató-feltáró tevékenységében. Gyakorlati eredmény: több új higany- és antimonlelőhely megnyitása. Ajánlásokat tettek újabb, perspektivikus higany- és antimonhozamú területekre. Illusztráció: 52, tábl. 15, forrásmunka 328.

SSZ=810644460 TIP=4 CCC 04830004225

Cim: Fúrólyukak geofizikai vizsgálati metodikájának továbbfejlesztése a tárolókőzetek mennyiségi értékeléséhez, anomáliásan alacsony rétegnyomás- és hőmérsékleti viszonyok között /a botuobinszki kőolaj- és földgázmező példáján/

Szerző: Sztalennij, Jaroszlav Teofiljevic
Geofizikai Kutatási Módszerek Országos Tudományos Kutatóintézete /VNIIGEOFIZIKA/
1983 124 old.

Csoport: 2 Nyelv: 570

A disszertáció szerzője a Jakut ASZSZK botuobinszki kőolaj- és földgázmezejének karbonátos és terrigén lerakódásait vizsgálta azzal a céllal, hogy növeljék a fúrólyukak geofizikai vizsgálatainak geológiai hatékonyságát a tárolókőzetek mennyiségi értékelése céljából, az adott körzet bonyolult geológiai-technikai adottságai mellett. Kutatási módszerek és eszközök rétegviszonyok fizikai modellezése, a kőzetek tárolótulajdonságainak vizsgálata fúrómag-anyag alapján, kútvizsgálat különféle szabványos geofizikai műszerekkel, a vizsgálati anyagok összegzése.

Metodikát dolgoztak ki a produktív és a vízhordozó kollektorok elkülönítésére a feltárásuk utáni iszapleplenymegmaradás időtartamai alapján. A kutatási eredményeket teljes egészében hasznosítja a Lénai Expedíció, a Lenanyeftyegeogeológia geológiai-termelési egyesülés kutainak vizsgálatai során, évi kb 372 ezer rubel gazdasági megtakarítással. Az eredmények további alkalmazást nyerhetnek az Irkutszkgeofizika, a Jenyiszejnyefttyegeogeológia, a Vosztszibnyefttyegeogeológia egyesüléseknél. Összefoglalva: kidolgozták a fúrólyukvizsgálatok geofizikai módszereinek rendszerét a kutatási feladatok hatékony megoldásához anomáliásan alacsony rétegnyomási viszonyok között ill. a kollektorok közvetlen jellemzőinek hiánya esetén.

Illusztráció: 43, forrásmunka 67.

SSZ=810678248 TIP=3 CCC 02830049543

Cim: Geológiai-geofizikai vizsgálati anyagok elemzése és összefoglalása a kőolaj- és földgáz-kutatások irányainak megalapozásához a triász kori és felső-paleozoikus üledékekben

Bibl.: KAZPTI 1982 201 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás tárgya a kőolajkutatások irányainak meghatározása. A kutatások alapja a jurakor-előtti kőzetek fúrómag-vizsgálati eredményei. Értékelést készítettek a jurakor előtti

kőzetek potenciális olajtartalmáról, és nemcsak a szürke triászi lerakódásokat sorolták a perspektivikus kategóriába, hanem a felső paleozoikumból származó kőzeteket is. A kutatások eredményeképpen 309 000 rubel gazdasági hasznót értek el, a az eredmények a kőolaj- és földgázkutatás területén hasznosíthatók. Kötetszám 2, illusztráció: 63, tábl. 4, forrásmunka 133.

37

SSZ=810678301   TIP=4   CCC 05840000575
Cim: Piritlelőhelyek kialakulásának geológiai-
geokémiai feltételei
Szerző: Tvalcsrelidze, Alekszandr Georgijevics
Moszkvai Állami Egyetem /MGU/
1984 494 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A pirit- és rézkovand-lelőhelyek vizsgálatának célja -- a hidrotermális-üledékes és hidrotermális-metamorfogén piritképződés egységes geokémiai elméletének kidolgozása. A kutatások folyamán alkalmazták a klasszikus ásványkutatási és petrográfiai módszereket, elemezték a mikroelemek és kénizotópok eloszlását az ásványok között, elvégezték az ércképződés termodinamikai analizisét, valamint egyéb más vizsgálatokat folytattak, egybek között "Polam P-312", "Min-8" mikroszkópok, LMA-1, LMA-10, JXA-5, MS-46 mikroanalizátorok, valamint NAIRI-2, ESZ-1020 és ESZ-1021 számítógépek segítségével. Kidolgozták a pirites ércképződés új geokémiai elméletét, amely két koncepciót foglal magában: a hidrotermális-üledékes ércképződés és a hidrotermális-metamorfogén ércképződés koncepcióját. A gyakorlati eredményeket hasznosítás céljából átadja a SZU Geológiai Minisztériumának. A kutatási eredmények növelik a piritérc-kutatási és -feltérési munkák hatékonyságát. A kutatási eredmények alkalmazási területe: geológia, piritlelőhely-kutatás és -feltérás. Új petrológiai kritériumok bevezetését javasolták a pirithozamu tartományok vulkanogén és metasomatikus formációi érc tartalmának becslésére, továbbá ajánlást tettek a szulfidos paragenerezisek mikrogeokémiai elemzésének új módszerére. Illusztráció: 123, tábl. 4, forrásmunka: 644.

SSZ=810678325   TIP=4   CCC 04840006958
Cim: Az omuljovi emelkedő /SZU észak-keleti része/
ólom- és cinklelőhelyeinek geológiája
Szerző: Spikerman, Vlagyimir Joszifovics
SZU TA Távol-keleti Geológiai Kutatóintézete
1984   202 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A disszertáció szerzője a SZU észak-keleti részén fekvő omuljovi emelkedő ólom- és cinklelőhelyeit vizsgálta. A kutatás célja: a polimetallikus ércesedésre vonatkozó adatok összegzése, a lelőhelyek lokalizációs törvényszerűségeinek feltárása, javaslatok a kutatások irányaira. A munka során geológiai térképezést, fémképződés-elemzést, szinképelemzést továbbá kémiai analíziseket végeztek, optikai anyagvizsgálati módszereket alkalmaztak. Először mutatták ki az omuljovi emelkedő ólomra és cinkre történő geokémiai és metallogenikus orientálódását, a polimetallikus ércesedés kialakulásának időtartamát. Az adott térség vonatkozásában új értelmezést nyert a rétegződött ólom-cinklelőhelyek kialakulásának folyamata. A kutatási kritériumokat a kutató-becslő munkák terveinek kidolgozásánál alkalmazzák, s ezen tervek realizálása során már több perspektivikus polimetallikus érclelőhelyet fedeztek fel. Az omuljovi emelkedő térségében először valósult meg speciális metallogenikus körzetesítés, amely lehetővé teszi a kutatási körzet konkretizálását. Kidolgozták a polimetallikus lelőhelyek valamennyi típusára vonatkozó kutatási kritériumokat, értékelték ill. számbavették az ólom- és cinkkészleteket. Illusztráció: 83, tábl.: 18, forrásmunka 72.

SSZ=810678268   TIP=3   CCC 02830052557
Cim: Dél- és közép-kazahsztáni ércmezők és
-lelőhelyek mélységi szerkezetének tanul-
mányozása. A bányamezők térbeni vizsgálá-
tára és osztályozására alkalmas módszerek
Bibl.: KAZPTI 1982 181 old.
Csoport: 1   Nyelv: 570

A kutatók a dél- és közép-kazahsztáni ércmezőket és -lelőhelyeket, a potenciáalterek beosztására és interpretálásának módszereit tanulmányozták. Olyan térhálós interpretálási metodika kidolgozását tűzték ki célul, amely az érc-tömszök körüli terek vizsgálatára épül. A munka során alkalmazott matematikai módszereket, és ESZ-1022 számítógépet használtak. Kidolgozták a mágneses mezők osztályozásának és interpretálásának metodikáját, algoritmusait

és programozását. Tanulmányozták a Timlaj és Kacsarszkoje lelőhelyek szerkezetét. A kutatási eredményeket a Kazah SZSZK Geológiai Minisztériuma "Kazgeofizika" geológiai egyesülésének ilijai geofizikai expedíciójánál vezették be. A kidolgozott metodikák alkalmazása lehetővé teszi az érc-tömszök és -lelőhelyek szerkezetének a geofizikai adatok alapján történő pontosabb vizsgálatát. Az eredmények széleskörűen alkalmazhatók a hasznos ásványok lelőhelyeinek felkutatásával és feltárásával kapcsolatos geofizikai tevékenységben. Kötetszám: 2, illusztráció: 74, forrásmunka: 32.

62

SSZ=810678319   TIP=4   CCC 04840009486
Cím: A derbeke-nelygeszini /Kelet-Jakutia/
érc-magmatikus zóna szerkezeti-geomor-
fológiai vizsgálata
Szerző: Balangyin, Valerij Agafangelovics
SZU TA SZT Földkéregkutatási Intézete
/IZK SZO AN SZSZSZR/
1984 196 old.
Csopcrt: 1   Nyelv: 570

A szerző részletesen tanulmányozta a jelzett terület mai domborzati viszonyait és ónérc-előfordulásait. Kutatási célkitűzései: a domborzat elemzésének módszere, a szerkezeti elemek formáinak és származásának interpretálása, a domborzati elemek és az ón érces előfordulása közötti összefüggések feltárása, a lokális prognózis kritériumainak kidolgozása. Tanulmányozta a domborzat típus- és zónafelosztását, morfometriai jellemzőit. Felépítette és megvizsgálta a "domborzat-domborzatformáló tényezők" geológiai-matematikai modelljét; trend-analizist és faktoranalizist végzett. A disszertáció ismerteti az ércmező mai domborzatának szerkezetét és modelljét. A kutató megvizsgálta a domborzat és a domborzatalakító tényezők közötti mennyiségi összefüggéseket, az ónércelőfordulás kapcsolatát a domborzati szerkezet elemeivel. A kidolgozott metodikát és a szerkezeti-geomorfológiai kritériumok rendszerét felhasználták az érces és törmelékes aranyelőfordulások prognosztizálásánál. Kijelölték azokat a körzeteket, amelyek az arany- és ón-előfordulások feltárása szempontjából Kelet-Jakutiában perspektivikusnak bizonyulnak. A kutatási eredmények alkalmazási területe: a "Jakutszkgeológija" geológiai egyesülés expedíciói, SZU TU SZT Jakutiai Fiókintézetének Geológiai Részlege, CNIGRI stb. Összefoglalva: először dolgoztak ki és alkalmaztak komplex metodikát az ércmezők domborzatának elemzésére, meghatározták az ércelőfordulások prognosztizálásának szerkezeti-geomorfológiai kritériumait.
Illusztráció: 63, tábl.: 1, forrásmunka: 72.

SSZ=810638258

TIP=4

CCC 05830000538

Cim: Hasznos ásványok lelőhelyeinek geokémiai kutatása
a másodlagos litokémiai koszorúban és szóródási
övezetekben /örök fagy térségében/

Szerző: Pitulyko, Viktor Mihajlovics

Leningrádi Bányászati Főiskola /LGI/

1983 345 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

Arany- és ónlelőhelyek endogén és hipergén geokémiai me-
zőit, torlatérc-koszorúit kutatták. A kutatás célja:
geokémiai módszerek tudományos alapjainak kidolgozása az
érc- és torlatérc-lelőhelyek felkutatására az örök fagy
viszonyai között. Terepvizsgálatokat és kísérleteket vé-
geztek, modellezve a kőzetek és ércek kriogenézisét. Al-
kalmazták a matematikai modellezés, a statisztikai adat-
feldolgozás, a fiziko-kémiai elemzés módszereit. Feltár-
ták az érc-hipergenézis sajátosságait a kriolit-zónában,
amely probléma a geokémiai kutatások korszerű interpre-
tációs bázisának alapját képezi. Kidolgozták és beve-
zették a kriolit-zónában folyó geokémiai kutatások új me-
todikáját. A "Szevvosztgeologija" és "Jakutszkgeológija"
egyesüléseknél pozitív eredményeket értek el a törmelék-
érc-lelőhelyek felkutatásában. Az eredmények alkalmazási
területe: a SZU és az OSZFSZK Geológiai Minisztériumának
termelési-geológiai egyesülései, az örök fagy övezetében
működő egyesülések /"Csitageológija" stb./. Kijelölték a
részletes kutatások perspektivikus körzeteit, mennyiségi
értékelést adtak a feltárt ércesedés arányairól.
Illusztráció: 87, Tábl.: 27, forrás: 246.

TERMÉSZETVÉDELEM, REKREÁCIÓS TÉNYEZŐK

162

SSZ=810650467 TIP=4 CCC 04830004098
Cim: Tematikus térképek alkalmazása a természetvédelmi
intézkedések tervezésében
/térképrendszerek és azok tartalma/
Szerző: Buzsinszkaja, Nyina Georgijevna
Moszkvai Állami Egyetem /MGU/
1983 197 old.
Csoport: Nyelv: 570

A disszertáció szerzője a tematikus térképeket, mint "régió-modellt" tanulmányozta. Kutatásának célkitűzése, hogy a természetvédelmi és racionális természeti erőforrás-hasznosítási intézkedések tervezéséhez segédletül kidolgozza a tematikus térképek rendszerét. A tematikus térképek rendszerére tett javaslatán kívül kidolgozta a térképek tartalmi kérdéseit és azok felhasználási módjait a természetvédelmi intézkedések regionális tervezésében. Tematikus térképeit elősegítik a természetvédelmi intézkedések megtételét, elmélyítik a rendszerelvű tudományos megalapozottságot. Alkalmazási területe: SZU Állami Tervhivatala, szövetségi és autonóm köztársaságok állami tervhivatalai, országrészi és területi végrehajtó bizottságok tervbizottságai. A szerző módszereket ajánl a tematikus térképek rendszerének felhasználására a természetvédelmi intézkedések regionális tervezésében. Illusztráció: 2. tábl. 4, forrásmunka 233.

323

SSZ=810655190 TIP=4 CCC 04830014123
Cim: A természetvédelem tervezésének metodológiai
tökéletesítése
Szerző: Jasukova, Szvetlana Petrovna
SZU Állami Tervhivatala Tervezési Kutatóintézete
1983 201 old.
Csoport: 1 Nyelv: 570

A szerző betekintést nyújt a SZU Állami Tervhivatala, a természethasznosítással foglalkozó minisztériumok és ezekhez tartozó vállalatok keretében folyó, a természetvédelmi tervezési módszerekről. A kutatás célja: a természetvédelmi tervezés továbbfejlesztése, a korszerű metodológiai és metodikai alapok kidolgozása, valamint a javasolt alaptézisek kísérleti aprobációja a SZU Állami Tervhivatalán belül.

Fogalomrendszert állítottak össze, amely a tervezés tárgyaként jellemzi a természetvédelmet, létrehozták a tervezési objektum jellemzőinek és ismérveinek osztályozási rendjét, meghatározták a természetvédelmi tervmutatók rendszere kialakításának elveit. A kutatási eredmények alkalmazási területe: természetvédelem tervezése a különböző irányítási szinteken. Bevezetésre ajánlották és kísérletileg ellenőrizték a természetvédelmi tevékenység tervezésének metodikáját és szervezési rendjét a különböző tevékenységfajták jegyzékének felhasználásával.

Illusztráció: 3, tábl.: 9, forrásmunka 123.

178

SSZ=810673177 TIP=3 CCC 02830043251

Cim: A kazbegi körzet üdülési és rekreációs erőforrásainak tanulmányozása

Bibl.: GRUZ.NIIKIF 1983 201 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatás tárgya a különféle ásványvizek, az ezeket tároló kőzetek, a meteorológiai viszonyok, időjárásalakulások vizsgálata. A kutatómunka célja: a kazbegi körzet üdülési-rekreációs lehetőségeinek komplex vizsgálata a klimatikus, hidrogeológiai és hidrokémiai adottságokkal összefüggésben. A kutatás során felhasználták az éghajlattal, hidrogeológiai és hidrokémiai viszonyokkal kapcsolatos alap- és szakirodalmi információk gyűjtésének és statisztikai feldolgozásának módszereit, valamint a terepvizsgálatok és laboratóriumi analízisek anyagait. A kazbegi körületben újabb természetes üdültetési lehetőségeket tártak fel. Kijelölték azokat a helyeket, ahol még részletesebb kutató-feltáró munkát célszerű folytatni a jövőbeni üzemszerű hasznosítás céljából. Tábl. 57.

11

SSZ=810638352 TIP=3 CCC 02829042450

Cim: Kazahsztáni természetes gyógyászati tényezők tanulmányozása a lakosság szolgálatába állítására
1981 97 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A kutatók tanulmányozták a magas szervesanyag-tartalmú kazahsztáni ásványi gyógyvizek organikus összetételét, szezonális megfigyeléseket végeztek és feltárták az egyes organikus frakciók szezonális változásait. A legjelentősebb változások a szerves anyagok általános és csoportosított összetételében egyaránt a tavaszi és őszi időszaka-

kokra esnek, ami az ásványvizekben végbemenő mikrobiológiai folyamatok aktivitási fokával hozható összefüggésbe. Az értékelési kritériumok optimális tartományában megnövekedett szervesanyag-tartalom fokozott lehetőségeket teremt a kazahsztáni gyógyvizeket gyógyászati célú felhasználásra. Illusztráció: 1, Tábl.: 2.

215

SSZ=810801232 TIP=4 CSEH D8335844

Cim: Mesterséges víztározók felhasználása
rekreációs célokra

Szerző: Blazkova, S.

Ceske Vysoke Ucení Technické, Praha, 1983
590 old.

Csoport: 2 Nyelv: 790

A szerző az ezredfordulóig szóló távlatra méri fel a mesterséges víztározók alkalmasságát rekreációs célokra. Értékeli a vizgazdálkodási mutatókat, klimatikus adottságokat. Ismerteti továbbá a biogén elemek és a kloridok mennyiségének növekedését a rekreációs üzemeltetés következtében, továbbá a vízszennyeződés paramétereinek mérési adatait, a Lise-nad-Labem-i Ostra víztározó konkrét példáján. Kísérletet tesz a paraméterek matematikai feldolgozására.

124

SSZ=810640475 TIP=3 CCC 02820073425

Cim: A Sabolati-limány gyógyiszapjának
vizsgálata és balneológiai értékelése

Bibl.: ONIHK 1982 103 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

Megállapítást nyert, hogy a Budáki-limány iszapja a gyengén és közepesen mineralizálódott kloridos magnézium- ill. nátriumtartalmú iszapok csoportjába tartozik. A lelőhelyet két, összesen 19,37 km² területű iszaptó alkotja. Az iszap főbb fizikai-kémiai tulajdonságai megfelelnek a gyógyiszapokkal szemben támasztott követelményeknek, ám az egész terület homokkal és kagylóhéjjal szennyezett, ezért gyógyászati célokra csak előzetes tisztítás után alkalmazható. Az iszaplelőhely geológiai készlete 4,19 km³-t tesz ki. Első ütemben a limány észak-keleti részének iszapkészletét javasolják hasznosítani. Illusztráció: 7, tábl. 17.

SSZ=810642450 TIP=4 CCC 04830007418
Cím: A vízi rekreáció elemeinek hatása a
viktározók vízminőségére /az Örmény SZSZK
példáján/

Szerző: Ogoneszjan, Knarik Arsavirovna
Tallinni Politechnikai Főiskola
1983 165 old.

Csoport: Nyelv: 570

A kutatás az örményországi Szevan-tó "Arevik" elnevezésű rekreációs rendeltetésű viktározóra irányult. Célja: új eljárás a viktározó rekreációs terhelésének meghatározására, intézkedések kidolgozása a rekreációs viktározó vízminőségének szabályozására, továbbá a vízgazdálkodási rendszer működési rendjének meghatározása. Vizsgálatokat végeztek hogy megállapítsák, milyen hatással vannak a vízi rekreációs elemek a viktározó vízminőségére. Módszert dolgoztak ki az átfolyó viktározó vízminőség-átalakulásának értékelésére, a rekreációs hatást figyelembe véve. A kutatási eredmények felhasználhatók a vízi erőforrások komplex és racionális hasznosítását és védelmét célzó tervek összeállításánál. A kidolgozott metodika és modell lehetővé teszi a vízi rekreáció követelményeinek figyelembevételét a vízgazdálkodási tervezésben.
Illusztráció: 31, tábl.: 21, forrásmunka 141.

SSZ=810653655 TIP=4 CCC 04830011575
Cím: A közép-szeváni gyűrődéses terület hidrogeológiai sajátosságai a szénsavas ásványvizek kutatásával összefüggésben

Szerző: Zsujko, Ljudmila Danyilovna
Hidrogeológiai és Mérnöki-Geológiai Intézet
/VSZEGINGEO/
1983 158 old.

Csoport: 1 Nyelv: 570

A disszertáció szerzője a különböző kinematikai típusú tektonikus diszlokációkból származó szénsavas ásványvizeket vizsgálta abból a célból, hogy feltárja, milyen törvényszerűségek alapján lokalizálhatók a mélyszini szénsav beáramlási zónái a szénsavas vizek cirkulációjában, továbbá miként lokalizálhatók a szénsavas vizek lelőhelyei, és ezen törvényszerűségek alapján hogyan kutathatók fel a perspektivikus szénsavas vízforrások. A munka során a gázfelvételezés, a tektodinamikai, hidrogeotermikus stb. vizsgálati módszerek egész sorát alkalmazták, a szükséges mérőműszerekkel együtt. A kutatás eredményeképpen pontosan körvonalazhatóvá vált a különböző kinematikai típusú

tektonikus diszlokációk hidrogeológiai szerepe, és egyebek között a szénsavas ásványvizek beáramlását kontrolláló tágulási zónák meghatározó szerepe. A végzett kutatómunka fő eredménye a gyűrődéses hegyvidék régiókban folyó szénsavasviz-kutatások módszerének továbbfejlesztése, amelynek alkalmazása növeli a lelőhelyek kutatásának és prognosztizálásának hatásfokát és javítja minőségét. A kutatási eredmények széleskörűen hasznosíthatók a gyűrődéses hegyi régiókban /Örmény SZSZK, Azerbajdzsán SZSZK, Grúz SZSZK, Türkmen SZSZK stb./ folyó ásványvizkutatások területén.

Illusztráció: 12, tábl.: 8, forrásmunka: 190.

Készült az MTA Földrajztudományi Kutató Intézet házi sokszorosítóján /xerox eljárással/. Példányszám: 60. A kiadásért felel:

Dr. Pécsi Márton int. ig.

